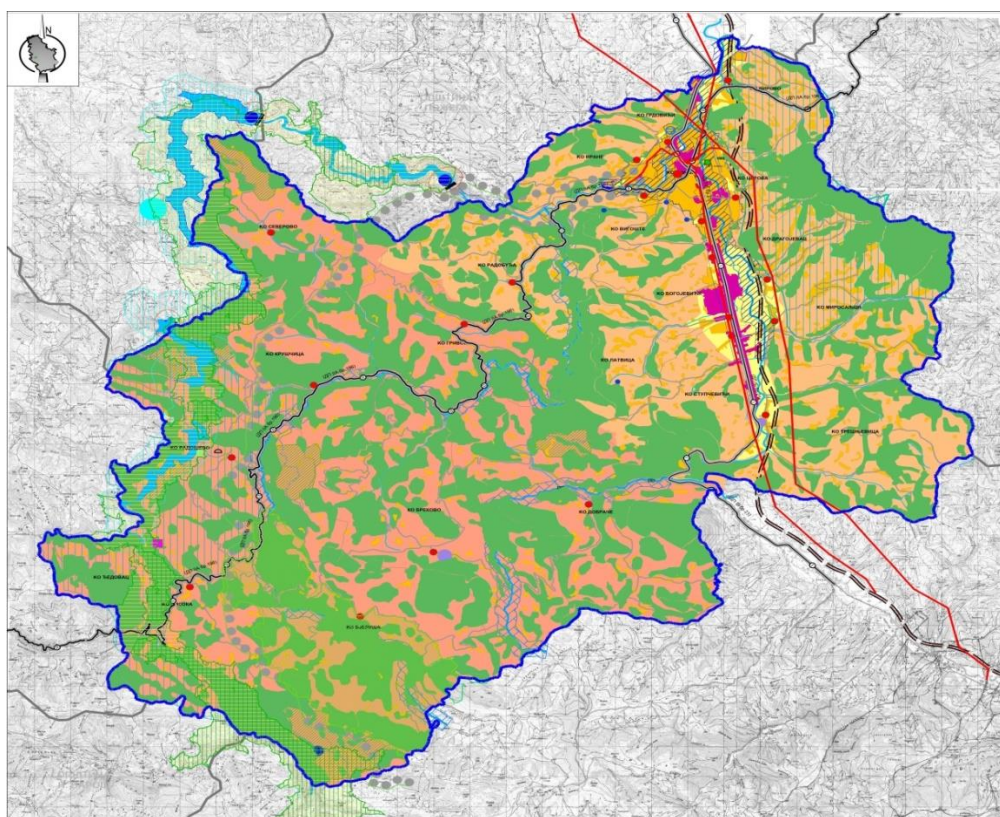

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА АРИЉЕ

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ
АРИЉЕ

- НАЦРТ ПЛАНА -

ЈП Урбанизам - Крагујевац

34 000 Крагујевац ул. Краља Петра I 23

www.urbanizam.co.rs ПИБ: 101577522; Мат бр: 07165862
тел: 034/306-603 (централа); e-mail: office@urbanizam.co.rs
рачун: 165-7010418199-74; 155-42830-45; 205-61692-88

Крагујевац, 2025. године

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА АРИЉЕ

ЈП "УРБАНИЗАМ" - КРАГУЈЕВАЦ

Ул. Краља Петра I бр. 23
тел: 034/306-600 (централа)
ПИБ: 101577522

34000 Крагујевац
факс: 034/335-252
Мат. бр.: 07165862

www.urbanizam.co.rs
e-mail: office@urbanizam.co.rs

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ
АРИЉЕ

- НАЦРТ ПЛАНА –

ЈП УРБАНИЗАМ-КРАГУЈЕВАЦ

вд директор

Иван Станковић, дипл.инж.грађ.

Крагујевац, 2025. године

ЕЛАБОРАТ:	ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ АРИЉЕ	НАЦРТ ПЛАНА
ИНВЕСТИТОР И НАРУЧИЛАЦ	ОПШТИНА АРИЉЕ	
НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ	ОПШТИНА АРИЉЕ	
ОБРАЂИВАЧИ	ЈП "УРБАНИЗАМ" – КРАГУЈЕВАЦ	
ВД ДИРЕКТОРА	Иван Станковић, дипл.инж.грађ.	
ИЗВРШНИ ДИРЕКТОР	Мирјана Ћирић, дипл.инж.арх.	
ОДГОВОРНИ ПЛАНЕРИ	Милана Анђелковић, дипл.простор.план 	
	Тијана Марковић, маст.инж.зашт.жив.сред.	
	Владимир Раковић, дипл.инж.саоб.	
	Ивица Јовановић, инж.геод.	
	Марко Николић, дипл.инж.маш.	
	Никола Тимотијевић, дипл.инж.ел.	
	Ивана Гвозденовић, дипл.инж.грађ.	
	Иван Пудар, дипл.инж.грађ.	

Садржај:

ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА

1. Решење о упису у судски регистар
2. Лиценце и изјава одговорног планера

ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

I УВОДНИ ДЕО

II ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНА АРИЉЕ

ГРАФИЧКИ ДЕО

ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ

РЕФЕРАЛНЕ КАРТЕ

РЕФЕРАЛНА КАРТА 1 - НАМЕНА ПРОСТОРА

РЕФЕРАЛНА КАРТА 2 - МРЕЖА НАСЕЉА И ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

РЕФЕРАЛНА КАРТА 2а - МРЕЖА НАСЕЉА, ЈАВНЕ СЛУЖБЕ ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

РЕФЕРАЛНА КАРТА 3 - ТУРИЗАМ И ЗАШТИТА ПРОСТОРА

РЕФЕРАЛНА КАРТА 4 - КАРТА СПРОВОЂЕЊА

УРЕЂАЈНЕ ОСНОВЕ ЗА НАСЕЉА

1. Уређајне основе за насеље Грдовићи

1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000

2. План регулације и инфраструктуре 1:2500

2. Уређајне основе за насеље Вирово

1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000

2. План регулације и инфраструктуре 1:2500

3. Уређајне основе за насеље Богојевићи

1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000

2. План регулације и инфраструктуре 1:2500

4. Уређајне основе за насеље Драгојевац

1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000
 2. План регулације и инфраструктуре 1:2500
5. Уређајне основе за насеље Латвица
1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000
 2. План регулације и инфраструктуре 1:2500
6. Уређајне основе за насеље Миросалџи
1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000
 2. План регулације и инфраструктуре 1:2500
7. Уређајне основе за насеље Ступчевићи
1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000
 2. План регулације и инфраструктуре 1:2500
- Уређајне основе за насеље Трешњевица
1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000
 2. План регулације и инфраструктуре 1:2500

ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА

1. Решење о упису у судски регистар

	 5000227291682	ИЗВОД О РЕГИСТРАЦИЈИ ПРИВРЕДНОГ СУБЈЕКТА		 Република Србија Агенција за привредне регистре
---	--	---	--	---

ОСНОВНИ ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТАК	
Матични / Регистарски број	07165862

СТАТУСИ	
Статус привредног субјекта	Активан
Са статусом социјалног предузетништва	Не

ПРАВНА ФОРМА	
Правна форма	Јавно предузеће

ПОСЛОВНО ИМЕ	
Пословно име	Јавно предузеће Урбанизам-Крагујевац
Скраћено пословно име	ЈП Урбанизам-Крагујевац

ПОДАЦИ О АДРЕСАМА	
Адреса седишта	
Општина	КРАГУЈЕВАЦ
Место	КРАГУЈЕВАЦ
Улица	Краља Петра I
Број и слово	23
Спрат, број стана и слово	/ /
Адреса за пријем електронске поште	
Е- пошта	office@urbanizam.co.rs

ПОСЛОВНИ ПОДАЦИ	
Подаци оснивања	
Датум оснивања	06.06.1973
Време трајања	
Време трајања привредног субјекта	Неограничено
Претежна делатност	
Шифра делатности	7111
Назив делатности	Архитектонска делатност

Остали идентификациони подаци	
Порески Идентификациони Број (ПИБ)	101577522
Подаци од значаја за правни промет	
Текући рачуни	
	165-0007010418652-73 165-0007010418571-25 200-3437380101988-46 205-0000000061692-88 165-0007010418617-81 840-0000000975743-68 200-3437380101005-85 165-0007010418474-25 165-0007010418199-74 165-0007010418528-57
Контакт подаци	
Телефон 1	+381 (0)34 306603
Факс	+381 (0)34 335252
Интернет адреса	www.urbanizam.co.rs
Подаци о статусу / оснивачком акту	
Датум важећег статута	
Датум важећег оснивачког акта	18.10.2016

Законски (статутарни) заступници	
Физичка лица	
1. Име	Иван
Презиме	Станковић
ЈМБГ	1511972720036
Функција	в.д. директора
Ограничење супотписом	не постоји ограничење супотписом

Надзорни одбор	
Председник надзорног одбора	
Име	Ненад
Презиме	Петковић
ЈМБГ	1602969720020
Чланови надзорног одбора	
1. Име	Весна
Презиме	Савић
ЈМБГ	0604961725022
2. Име	Јасмина
Презиме	Димитријевић
ЈМБГ	0507983725020

Чланови / Сувласници	
Подаци о члану	
Пословно име	Grad Kragujevac
Регистарски / Матични број	07184069
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 472.589,21 EUR, у противвредности од 37.280.199,83 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 472.589,21 EUR, у противвредности од 37.280.199,83 RSD	31.12.2004
Удео	износ(%) 100,000000000000

Основни капитал друштва	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 472.589,21 EUR, у противвредности од 37.280.199,83 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 472.589,21 EUR, у противвредности од 37.280.199,83 RSD	31.12.2004

Регистратор: Милана Маглов

1. Лиценца и изјава одговорног планера

ИНЖЕЊЕРСКА КОМОРА СРБИЈЕ

ЛИЦЕНЦА

ОДГОВОРНОГ ПЛАНЕРА

На основу Закона о планирању и изградњи и
Статута Инжењерске коморе Србије

УПРАВНИ ОДБОР ИНЖЕЊЕРСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ
утврђује да је

Милана М. Анђелковић

дипломирани просторни планер

ЛИБ 10584094043

одговорни планер

Број лиценце

100 0313 19

ПОТПРЕДСЕДНИК
УПРАВНОГ ОДБОРА
ИНЖЕЊЕРСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

Модраговић
Матинка Обрадовић
дипл. грађ. инж.

У Београду,
28. марта 2019. године

фаза: Нацрт плана

На основу члана 37. став 4. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник Републике Србије“, број 72/09, 81/09, 64/10 - одлука УС РС, 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС РС, 50/13 - одлука УС РС, 98/13 - одлука УС РС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/2019 – др. закон, 9/20, 52/21 и 62/2023), и члана 27. став 3. Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, бр. 32/2019 и 47/2025). у својству одговорног планера, дајем следећу

ИЗЈАВУ

Нацрт Измена и допуна Просторног плана општине Ариље;

- је припремљен у складу са Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник Републике Србије", број 72/09, 81/09, 64/10 - одлука УС РС, 24/11, 121/12, 42/2013 - одлука УС РС, 50/13 - одлука УС РС, 98/13 - одлука УС РС, 132/14, 145/14 и 83/18, 31/19, 37/19 – други закон, 9/20, 52/21 и 62/2023), и у складу са Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања ("Службени гласник РС", број 32/2019 и).

- припремљен је на основу званичних и релевантни података и подлога и усклађен са условима ималаца јавних овлашћења и са извештејем о обављеном раним јавном увиду и усклађен је са планским документима ширег подручја.

- Усклађен је са Извештајем о обављеној стручној контроли

Одговорни планер: Милана Анђелковић, дипл.простор.план

Број лиценце: 100 0313 19

Лични печат:

Потпис:

Место и датум:

Крагујевац, 2025 год.

ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Приступа се Изради измена и допуна Просторног плана општине Ариље („Службени гласник општине Ариље ”, број 05/11) на основу Одлуке о изради Измене и допуне Просторног плана општине Ариље („Службени гласник општине Ариље ”, број 05/20, у даљем тексту Измене и допуне Плана).

У складу са Одлуком о изради стратешке процене утицаја измена и допуне Просторног плана општине („Службени гласник општине Ариље ” бр. 05/11), приступа се изради стратешке процене утицаја Измена и допуне Плана на животну средину (у даљем тексту Стратешка Процена).

Носилац израде Измена и допуне плана је Општинска управа општине Ариље у складу са чланом 47. став 1. Закона о планирању и изградњи (“Сл. гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 испр., 64/10 -одл. УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одл.УС, 50/13-одл.УС, 98/13 - одл. УС, 132/14 и 145/14, 83/18, 31/2019-9, 9/2020, 52/2021 и 62/2023).

Обрађивач Измена и допуне плана је ЈП „Урбанизам – Крагујевац из Крагујевца.

Предмет измена и допуне Плана обухвата целу територију општине Ариље, површине од 349,23km². Коначна граница Измена и допуне Просторног плана ће се утврдити приликом израде и верификације нацрта Измене и допуне Просторног плана.

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора у обухвату Измена и допуне просторног плана засниваће се на принципима уређења и коришћења простора утврђеним Закона о планирању и изградњи (“Сл. гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 испр., 64/10 -одл. УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одл.УС, 50/13-одл.УС, 98/13 - одл. УС, 132/14 и 145/14, 83/18, 31/2019-9, 9/2020, 52/2021 и 62/2023) и Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, број 32/2019) и другим законским и подзаконским актима и документима Републике Србије (документи развојног планирања, јавних политика и остали плански документи) којима се уређује ова област. Израда Измене и допуне плана ће бити заснована на планској, студијској, техничкој и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим документим за планског подручје.

Саставни део Измене и допуне Плана ће чинити и Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину измене и допуне Просторног плана општине Ариље.

Правни и плански основ за израду Измена и допуне просторног плана општине Ариље

Правни основ за израду Измена и допуне плана садржан је у одредбама:

- Закона о планирању и изградњи (“Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 испр., 64/10 -одл. УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одл.УС, 50/13-одл.УС, 98/13 - одл. УС, 132/14 и 145/14, 83/18, 31/2019-9, 37/19, 9/2020, 52/2021 и 62/2023);
- Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања (“Сл. гласник РС”, бр. 32/2019 и 47/2025);
- Одлука о изради Измене и допуне Просторног плана општине Ариље („Службени гласник општине Ариље ”, број 05/20)

- Одлука о приступању изради Стратешке процене утицаја на животну средину измене и допуне Просторног плана општине („Службени гласник општине Ариље”, број 05/20)

Плански основ за израду Измене и допуне плана је садржан у одредбама:

- Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године (“Службени гласник РС” бр.88/10);
- Регионални просторни план Златиборског и Моравичког управног округа („Сл. гласник РС”, број 1/13);
- Просторног плана подручја изворишта водоснабдевања регионалног подсистема Рзав”, “Службени гласник РС”, број 131/04;
- Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора Београд – Јужни Јадран, деоница Пожега – Бољаре (Граница са Црном Гором) (Ауто – пут Е – 763) (“Службени гласник РС” бр.34/2025) ;

Документацију од значаја за израду Измене и допуне плана чине:

- Просторни план општине (Службени лист општине Ариље. Број 5/2011);
- Просторног плана подручја посебне намене за реализацију пројекта регионалног пречишћавање отпадних вода на територији јединица локалних самоуправа Пожеге, Ужице и Ариље - фаза рани јавни увид;
- Просторни план Републике Србије од 2021. до 2035. године (“Службени гласник РС” бр.88/10) – фаза Нацрт плана;

ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ АРИЉЕ

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ, одељак ОПИС ГРАНИЦА И ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА се мења и гласи:

ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА И ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ одељак ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА И ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, мења се став 1 и гласи:

Површина општине Ариље износи 349 км², што је мање од просека у Републици Србији који износи 467.5 км². У општини Ариље живи 17063 становника (према Попису становништва „домаћинства и станова 2022.године), док густина насељености износи 48,9 ст/км².

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у главе 1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ, одељак ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА И ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, мења се став 3 и гласи:

Насеље Ариље, које је административно–управно средиште Општине, није смештено у геометријском центру територије, већ се налази у североисточном делу општине, на ушћу Великог Рзава у Моравицу. Његов положај је одређен координатама 43⁰ 45' с.г.ш. и 20⁰ 06' и.г.д. Центар насеља се налази на 349 m надморске висине. На овом месту се укрштају државни путеви првог и другог реда ДП IB реда бр. 21 и ДП IIA реда бр.196 (старе ознаке M21/1 и P228), повезани са мрежом општинских путева, који Ариљу омогућују везу са свим деловима општинске територије. Растојање између насеља Ариље и најудаљеније тачке у општини износи око 40 km. Већина села се налази на удаљености до 10 km од општинског центра. На највећој удаљености од општинског центра су насеља Висока, Бјелуша, Радошево и Бреково.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ, одељак ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА И ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, након става 4 додаје се став 5 који гласи:

Предметним Изменама и допунама Плана обухваћене су катастарске општине Грдовићи, Богојевићи, Латвица, Ступчевићи, Трешњевица, Миросаљци, Драгојевац и Вирово.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ, одељак ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА, додаје се пододељак који гласи:

Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник, РС“, број 88/11 , у даљем тексту ППРС)

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ одељак ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ

ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА: након поделења Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник, РС“, број 88/11 , у даљем тексту ППРС), додаје се нови поделењак која гласи:

Извод из Уредбе о утврђивању Регионалног просторног плана Златиборског и Моравичког управног округа³ („Службени гласник РС“, број 1/13)

Према скраћеном приказу и оцини постојећег стања регионалног просторног плана, територија Општине Ариље се налази у обухвату Златиборског управног округа са површином од 349 km². Подручје Општина Ариље улази у брдска, предпланинска и планинска пољопривредна подручја и убраја се у водеће националне рејоне за производњу *шљива, јабука и малина*. У општини са доминантном/развијеном аграрном структуром и то у њиховим руралним планинским подручјем, највећи проценат домаћинства је са пољопривредним изворима прихода око 51%. Под шумама и шумским земљиштем налази се 15,286 ha тј. 43,8%, на подручју општине налази се ловиште Мали Рзав.

Главни хидролошки потенцијали подручја су реке Моравица и Велики Рзав. Надпросечни водни потенцијал подручја огледа се у планираној акумулацији Велики Рзав-Ариље: (14,15 L/s km²).

На подручју општине Ариље 2002. године живело је 19.784 становника. Према старосној структури Ариље улази у демографски старо становништво. Ариље улази у функционалну утицајну зону града Ужица и града Чачка. Изражена је примарна линеарна и полицентрична агломерација настала око чворишта западноморавског и ибарског развојног појаса, на потезу Чајетина – Ужице/Севојно – Пожега – Чачак, којој се придружују Горњи Милановац, Косјерић, Ариље и Лучани, као и насеља њиховог непосредног окружења. Агломерација се наставља на исток ка Краљеву и даље дуж западноморавског развојног појаса све до Коридора Х. Општина Ариље се убраја у регионални индустријски центри (са 1-5 хиљада запослених у овом сектору).

Инициране су дневне миграције на релацији приградска села–општински/градски центри и формирање урбаних агломерација са елементима дневног урбаног система. То је посебно изражено у примарној агломерацији подручја Просторног плана на потезу Чајетина – Ужице/Севојно – Пожега (Косјерић и Ариље) - Лучани – Чачак.

Подручје Просторног плана остварује везе са окружењем мрежом државних путева I и II реда. Путна мрежа у општини Ариље је 290 km² укупне дужине. Окосницу друмских веза чини:

ДП I реда број 21.1: Пожега – Ариље – Ивањица – Куманица – Брњица – Тузиње – Угао – гр. Црне Горе;

ДП II реда број 227: Кратовска стена – Лучани – за Ариље – Гуча – Каона – Дракчићи;

ДП II реда број 228: за Ариље – Ариље – Љубић – Јасеново – Кокин Брод – Прибојска Бања, „Ариље 1 – Латвица“.;

Системе за снабдевање водом одликују следеће особености: системи су се прво ослањали на локална изворишта подземних вода, али је са порастом потрошње поред коришћања тих изворишта вода довођена са све већих растојања, са преласком са подземних вода на воду из акумулација ради повећања поузданости.

Пренос и дистрибуција електричне енергије се врше следећим водовима: 110 kV : „Ариље - Ивањица“, „Пожега - Ариље“ и 35 kV „Пожега - Ариље“, „Ариље 1- Ариље 2“, „Ариље 2

- Шевељ”, „Ариље 1 – Латвица”.

Електроенергетски систем чини и хидроелектрана“ Ариље”. У изградњи су деонице разводног гасовод Пожега-Ариље ,као и ГМРС „Ариље”.

У области комуналне инфраструктура планира се организовано одвожење отпада. Градови Ужице и Чачак општине Бајина Башта, Пожега, Ариље, Чајетина, Косјерић, Лучани, Ивањица су 2005. године закључили регионални споразум о основању, изградњи и коришћењу Регионалне санитарне депоније „Дубоко” (Град Ужице).

Главни потенцијали у погледу параметара животне средине као што је квалитет ваздуха може се сврстати у задовољавајући, а у Општини Ариље као изузетан за живот становништва и развој здравствено - лечилишног и рекреативног туризма.

У делу Концепција, пропозиције и планска решења просторног развоја значајне су следеће планске одредбе и мере:

У погледу заштите и коришћење пољопривредног земљишта општина Ариље се убраја у рурални регион малих урбаних економија са интензивном пољопривредом и прерадом на породичним газдинствима, уз оријентацију на конкурентну производњу основних пољопривредних производа за масовну потрошњу, прехранбену индустрију и извоз;

У складу са хетерогеним природним, ресурсним и агроеколошким капацитетом простора и структурним, техничко-технолошким и социоекономским обележјима, утврђују се рејони пољопривредне производње са доминантно заступљеним производним секторима коме припада и река Моравица у општини Ариље;

Рејон воћарско-повртарске производње и пашњачког сточарства – обухвата већи део брдске и предпланинске зоне (на североистоку и истоку - делове општина Бајина Башта, Косјерић, Горњи Милановац, Чачак, Пожега, Чајетина, Ужице, Ариље, Лучани, Ивањица ван заштићених и еколошки значајних подручја и зоне заштите изворишта водоснабдевања.

Читаво подручје познато је по развијеној воћарској производњи (шљива, малина, јабука, купина, боровница, рибизла), пашњачком сточарству (говеда, овце, козе) и производњи кромпира. Унутар ове простране, висински и производно хетерогене зоне могу се издвојити мања подручја ужих производних усмерења: говедарство месно - млечног типа и овчарство месног типа, за пласман живе стоке, меса, млека и прерађевина за масовну потрошњу; производња малине - неопходне су активности на унапређењу производње и пласмана везане су за: поштовање стандарда контролисане употребе хемијских ђубрива, пестицида и воде за наводњавање, руковања и транспорта, укупњавање плантажа, примену система за наводњавање, увођење нових, тржишно атрактивних сорти, стандардизацију, унапређење транспорта и активнију промоцију бренда; планом је прогнозирано да ће 2025. године у општини Ариље живети око 19.100 становника;

У циљу развоја кохерентне просторно-функцијске организације, на бази природно-еколошких, демографских, социјално-економских и других карактеристика његовог геопростора предлаже се модел будуће мреже насеља. Предвиђа се вишестепена хијерархија центара у мрежи насељу: Општина Ариље припада трећој хијерархијској равни, који остварује локални утицај на насеља своје општинске територије. Предлаже се да функције микроразвојних центара имају општински субцентри, центри заједница насеља и насеља са специфичним функцијама и то у општини Ариље: центри заједнице насеља су Ступчевићи-Трешњевица, Крушчица и Бреково;

На основу релевантних индикатора о покретљивости радне снаге, односно контингента становништва које обавља делатности ван места становања детерминисани су дневни

урбани системи регионалних центара и осталих општинских центара у Ариље долази 1.617 радника из 47 насеља;

У просторној структури индустрије Општина Ариље представља регионални индустријски центри. Планиране су три привредне и индустријске зоне у општини Ариље : Радна зона „Град” површине 23.5 ха Развој постојећих капацитета; слободне површине за развој нових МСП, производно занатство, складишта; могућност формирања технолошког парка и бизнис инкубатора; спровођење мера заштите околине; Сервисно-радна зона површине 10ха делимично активирана - намењена за смештај малих производних, занатских и услужних објеката; Радна зона „Церова” - површине 11ха Зона је већим делом изграђена.

Општина Ариље припада туристичким рејонима:

Моравичко-Драгачевски са Голијом - овај рејон представља источни део туристичког простора „Западна Србија – југ“, који захвата делове Моравичког и Златиборског управног округа и представља просторно - функционалну спону са туристичким простором „Средишње Србије”;

Златибор са Златарско-Пештерским (Сјеничким) рејоном (ЗЗПС) – овај рејон представља средишни и јужни део туристичког простора „Западна Србија – југ“, захвата делове Моравичког и Златиборског управног округа са градом Ужице, општинама Чајетина и Сјеница и деловима општина Нова Варош, Ариље и Пожега. Главна туристичка понуда рејона развијаће се у Ужицу и општинским центрима Чајетина, Нова Варош, Ариље и Сјеница (као потенцијалним пловима развоја) уз интеграцију са бројним туристичким ресурсима и природним и културним вредностима у непосредном окружењу.

У оквиру планског решења Реализација туристичке понуде и инфраструктуре у оквиру туристичких рејона, приоритетне активности су и Развој целогодишње туристичко-рекреативне понуде (потенцијалних полова развоја) у оквиру туристичких рејона, између осталог и Ариље са Моравицом и Мучњем.

План развоја водопривредне инфраструктуре засниваће се на успостављању интегралних регионалних вишенаменских система за уређење, коришћење и заштиту вода и сливова. Потенцијални профили за реализацију већих акумулација на подручју општине Ариље су Велика Орловача, Роге и Сврачково на реци Велики Рзав. Критеријуми развоја система за обезбеђење воде највишег квалитета су: заштита и обнова свих локалних изворишта, како би се до насеља допремала само недостајућа количина воде; повезивање сеоских насеља на регионалне системе (уз испуњавање одређених услова - реализација мерног система у циљу праћења потрошње и губитака, смањење губитака у мрежи.

Обезбеђење воде највишег квалитета омогућиће Западноморавском-рзавском регионалном систему са три подсистема (који сада раде аутономно) који ће се у перспективи функционално повезивати, ради повећања поузданости и функционалности, и то:

Подсистем Рзав (већим делом формиран) у функцији снабдевања насеља на подручју општине Ариље, Пожега, Лучани, Чачак и Горњи Милановац. Планира се реализација: кључног објекта – акумулације „Сврачково” на Великом Рзаву (приоритет за реализацију) и доводног цевовода из акумулације до постојећег ППВ у Ариљу (за које је предвиђен развој II фазе); као и реализација узводног наставка Рзавске каскаде са акумулацијама „Роге” и „Велика Орловача”.

На подручју Просторног плана развијаће се речни системи (који се ослањају на реализоване и планиране водоакумулације), за уређење водних режима, коришћење

(хидроелектране, захвати система на наводњавање) и заштита вода (ППОВ насеља и индустрија укључујући и мере на уређењу вода и водотока, заштиту квалитета вода и друго).

Развој енергетске инфраструктуре на планском подручју засниваће се на: успостављању ефикасног система планског управљања и експлоатације изграђених енергетских ресурса, уз примену савремених решења и модернизације постојећег система преноса, изградње нових и дистрибуције енергије према међународним стандардима; стварању услова за континуирано, поуздано и рационално напајање електричном енергијом подручја и интензивирање коришћења обновљивих извора енергије. Електроенергетску мрежу формирају постојећи и планирани напојни водови, дистрибутивни водови и објекти. Развој електроенергетске мреже и објеката (по напонским нивоима) обухвата: завршетак изградње ТС 110/35/10 kV Ариље; изградња ДВ 110 kV Ариље - ХЕ „Ариље 2“; изградња 35 kV далековаода одвојни ДВ 35 kV далековод за ТС 110/35 kV „Ужице 2“, „Ариље 2 – Ариље 1“, „ХЕ Ариље 1 – Шевел“, „ХЕ Ариље 1 – Ариље 2“. Приоритетне активност код електроенергетске структуре је и завршетак изградње ТС110/35/10 Ариље.

Предвиђена је изградња разводног гасовода на деоници Ариље-Ивањица и наставак до Голије.

У област третмана комуналног отпада планско опредељење је удруживање градова/општина ради заједничког, регионалног управљања отпадом кроз успостављање система регионалних центара за управљање отпадом који обухватају регионалну депонију, постројење за сепарацију рециклабилног отпада поред депоније, трансфер станице за претовар отпад, рециклажне центре за одвојено сакупљање рециклабилног отпада и постројења за компостирање. Планира се изградња регионалне депонија Дубока-Ужице са девет трансфер станица (Косјерић, Пожега, Ужице, Бајина Башта, Чајетина, Ариље, Чачак, Лучани и Ивањица).

Општина Ариље припада средњем степену загађености (подручје угрожене животне средине) – са средњим утицајем на загађење животне средине са повременим прекорачењем граничних вредности загађујућих материја у ваздуху имају локалитети: ширих зона градских језгара (периурбане зоне) без организованог система контроле животне средине.

У области Заштита природних вредности, заштићена подручја у општини Ариље су: Споменик природе (СП) Крашки извор „Бјелушка потајница“, који представља површински крашки рељеф и објекат геоморфолошког наслеђа са великим природним, еколошким и научним значајем; Термоминерални извор Височка бања – објекат хидрогеолошког наслеђа.

У делу који се односи на Заштиту непокретних културних добара наводи се да на подручју општине Ариље се налази културно добро од изузетног значаја црква Св.Ахилија у Ариљу, културно добро од великог значаја црква Св.Илије у Брекову и споменици културе манастир Клисуре у Добрачи и кућа Перке Крчевинац у Радобуђи.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру поглавља 1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ, одељак ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА, испред става 8 који почиње са Просторни план подручја изворишта водоснабдевања регионалног подсистема Рзав, убацује се наслов који гласи:

Извод из Просторног плана подручја изворишта водоснабдевања регионалног подсистема „РЗАВ“

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ одељак ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА, након тачке 1 у фусноти додају се тачке 2 , тачка 2 постаје тачка 3:

².Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана Златиборског и Моравичког управног округа („Службени гласник РС”, број 1/13)

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ одељак ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА, након става Извод из Просторног плана подручја изворишта водоснабдевања регионалног подсистема «РЗАВ» додају се следећи наслов који гласе:

Извод из Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора Београд – Јужни Јадран, деоница Пожега – Бољаре (Граница са Црном Гором) (Ауто – пут Е – 763) (“Службени гласник РС” бр.34/2025)

Основни разлог за израду и доношење Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора Београд – Јужни Јадран, деоница Пожега – Бољаре је стварање услова за реализацију националних интереса у области саобраћајне инфраструктуре на принципима одрживог развоја. Подизање нивоа приступачности подручја обухваћеног израдом Просторног плана и региона југозападне Србије имаће позитивне ефекте на подизање нивоа њихове конкурентности, а самим тим и на динамику будућег развоја. Концепција планирања, коришћења и уређења простора дефинисаће се на начин којим се обезбеђује изградња и експлоатација коридора ауто-пута Београд–Јужни Јадран, деоница Пожега-Бољаре. Просторним планом ствара се плански основ за његово директно спровођење издавањем локацијских услова, израду техничке документације, прибављање дозвола у складу са законом, односно стварање услова за изградњу ауто-пута.

Граница Просторног плана одређена је на основу коридора планираног ауто-пута Београд–Јужни Јадран, деоница Пожега-Бољаре (граница са Црном Гором) (аутопут Е-763) (у даљем тексту: аутопут), у укупној дужини од 106,3 km, и то: 1) у ширини од 1000 m и дужини од 86,71 km, за део коридора аутопута који је дефинисан на стратешком нивоу; и 2) у просечној ширини од 200 до 300 m и дужини од 19,59 km (Деоница 1 - 8,86 km, Деоница 10 - 10,73 km), за део коридора аутопута са дефинисаном детаљном регулационом разрадом, која обухвата појас пута, заштитни појас, појас контролисане изградње, лежишта и одлагалишта материјала, постојеће водно, грађевинско, шумско и пољопривредно земљиште.

Просторни план је припремљен у складу са идејним техничким решењем и истовремено са израдом елемената Идејног пројекта аутопута. Коначна граница је смањена у односу на прелиминарну дефинисану Одлуком о изради Просторног плана и обухвата коридор планираног аутопута. Просторним планом обухваћени су постојећи и планирани коридори других магистралних инфраструктурних система са трасом и заштитним појасима (непосредним и ширим) који су у обухвату планског подручја (укрштају се са планираном трасом аутопута).

Површина обухваћеног дела територије Јединице локалне самоуправе општине Ариље износи 10,45 km² тј. 11,55%.Дужина деоница планираног аутопута на територији ЈЛС Ариље износи 15,43 km. Граница Просторног налази се на делу територије општине

Ариље и то у следећим катастарским општинама: катастарске општине (11): Ариље, Богојевићи, Вигоште-Поглед, Вирово, Грдовићи, Драгојевац, Латвица, Миросаљци, Ступчевићи, Трешњевица и Церова.

Изградња аутопута Е-763 Београд-Јужни Јадран, деоница Пожега-Бољаре директно ће допринети бржем развоју обухваћеног дела региона југозападне Србије и јединица локалне самоуправе које се непосредно везују за овај коридор, у првом реду њиховој саобраћајној и привредној интеграцији са укупним простором Србије. Допринеће и привредном развоју и интеграцији других делова централне, западне, југозападне и јужне Србије који нису у непосредном окружењу инфраструктурног коридора, у првом реду деловима Златиборског, Моравичког и Рашког управног округа. На подручју Просторног плана налазе се привредни и урбани центри Ариље и Ивањица, а у непосредној близини и Пожега и Сјеница. Уз друге мере и програме, њихово саобраћајно интегрисање у простор Србије сматра се једним од главних предуслова бржег привредног и социјалног развоја. Услов за остваривање тог циља, односно за постизање већих позитивних ефеката утицаја инфраструктурног коридора на окружење, јесте изградња и реконструкција попречних саобраћајних праваца које овај простор повезују са Ужицем, подручјем Златиборског управног округа и Републиком Босном и Херцеговином (посебно Републиком Српском) на западу и подручјем Моравичког и Рашког управног округа на истоку. Саобраћајно повезивање подручја Просторног плана са осталим деловима Србије заснива се на планској концепцији Просторног плана Републике Србије и стратешком приоритету изградње државног пута IА реда број 2 (аутопута Е-763) као дела руте 4 (SEETO) дуж правца Београд-Чачак-Пожега-Ариље-Ивањица-Сјеница (Дуга пољана) - Бољаре.

Општи циљ израде Просторног плана јесте дефинисање планског основа и обезбеђење просторних услова за изградњу, опремање и функционисање аутопута Е-763 (деоница Пожега-Бољаре), као и за развој и функционисање других магистралних инфраструктурних система у коридору.

Дефинисање потребне површине за коридор аутопута утврђено је применом следећих критеријума: задовољење просторних услова за смештање и изградњу планираног аутопута; утврђивање заштитног безбедносног растојања осталих намена и активности у простору ради њихове заштите од негативних утицаја од објеката ауто-пута на животну средину, у првом реду од буке и аерозагађења; и, обезбеђење заштите основних функција у експлоатацији објеката аутопута од негативних утицаја из окружења, у првом реду од непланске изградње, неконтролисаног одлагања отпада и других активности.

Путни правац Београд-Јужни Јадран представља крак Транс-европске магистрале (ТЕМ), који на подручју Републике Србије и Републике Црне Горе повезује основни правац TEM-а (од Гдањска до Атине и Истанбула) са Јадранским морем.

У оквиру примарне мреже путева овај путни правац треба да преузме даљинске токове са постојећих државних путева IБ реда број 21 (Нови Сад-Ваљево-Ужице-Бијело Поље) и број 22 (на делу Београд-Чачак), као и пута М-2 (на делу Бијело Поље-Подгорица-Јадранско море). Делови поменутих магистралних праваца припадају и мрежи европских путева и то, Београд-Чачак-Бијело Поље чини правац Е-763 (везни пут у категорији европских путева), а потез Бијело Поље-Подгорица-Јадранско море је у саставу путних

праваца Е-80 и Е-65, што значи да представља истовремено део лонгитудинале и трансферзале у прометној европској мрежи путева.

Коридор планираног аутопута један је од најзначајнијих саобраћајних праваца у путној мрежи Републике Србије и Балканског полуострва. Повезује најзначајније друштвене и привредне центре, а шири значај овог путног коридора огледа се у томе што он преко Транс-европске магистрале (ТЕМ) чији је крак, пружа европску, а преко луке Бар и медитеранску оријентацију Србије, док кроз повезивање луке Бар са луком Београд на Дунаву повезује Подунавље са Медитераном.

Планирана деоница аутопута Пожега-Бољаре представља саставни део постојећег државног пута IА реда број 2 Београд – Обреновац – Лајковац – Љиг – Горњи Милановац – Прељина – Чачак – Пожега – Ариље – Ивањица – државна граница са Црном Гором, у складу са Уредбом о категоризацији државних путева („Службени гласник РС“, бр. 87/23 и 24/24).

Коридор аутопута се до Ариља и Ивањице пружа по равничарском и благо брдовитом терену, где улази у изразито брдовити и планински терен.

Планирана траса ауто-пута је подељена на једанаест деоница, укупне дужине од 106,3 km. Завршава се зоном граничног прелаза „Бољаре“, чије техничко решење ће бити накнадно дефинисано.

Коридор аутопута се највећим делом пружа ван подручја насеља, док се мањим делом пружа у зони насеља, односно тангира грађевинска подручја Ариља и Ивањице. Доминантна функција аутопута на подручју насеља јесте вођење транзитних токова и повезивање раскрсница и путне мреже насеља са планираним денивелисаним раскрсницама на аутопуту. Начин повезивања насеља са аутопутем је усклађен са функционалним рангом приступног пута, са једне стране и потребама развоја насеља, са друге стране. При томе је коришћен принцип планирања што је могуће мањег број чворишта, док се саобраћајне потребе стамбених, привредних и пољопривредних објеката и зона разрешавају по потреби развијањем паралелних сервисних саобраћајница.

Поред преузимања транзитних саобраћајних токова, највећи значај планираног ауто-пута јесте измештање транзитних токова изван грађевинског подручја Ариља, Ивањице и других мањих насеља.

Деонице ауто-пута које пролазе кроз општину Ариље:

1. почетна станица km 147+675 km 156+537, дужина 8,862 km крајња станица Пожега, Ариље;
2. почетна станица km 156+537 km крајња станица 164+705, дужина 8,168 km Ариље;
3. почетна станица km 164+705 крајња станица km 170+985, дужина 6,280km Ариље, Ивањица.

Наведена подела трасе ауто-пута на деонице је условна и дефинисана само за потребе израде овог плана. У даљим фазама израде техничке документације за ауто-пут, а у складу са техничким карактеристикама, могуће је другачија подела трасе на деонице. Предмет детаљне регулационе разраде овог плана су деонице 1 и 10. Због конфигурације терена и укрштања са водотоковима и саобраћајницама, планиран је већи број мостова и тунела, на на деоницама 1 и 10. Стационаже (дужине) мостова и тунела су дефинисане оријентационо у овом плану и могуће их је променити у даљој разради техничке документације, односно могуће је изменити позиције, дужине или габарите

Пратећи садржаји ауто-пута деле се на:

1) функционалне садржаје путног саобраћаја за одржавање, управљање и обезбеђење бржег, сигурнијег, удобнијег и поузданијег транспорта робе и људи на ауто-путу, и могу бити: базе за одржавање пута, објекти контроле и управљања и објекти наплате путарине;

2) пратеће садржаје за потребе корисника у саобраћају – паркиралишта, одморишта (уз могућност изградње станица за снабдевање погонским горивом и других садржаја) и услужни центри.

Базе за одржавање пута имају основну улогу сервисирања свих потребних радова зимског и летњег одржавања пута, а комплементарни су им и објекти у функцији информатике (телефонске везе, регулисање и контрола саобраћаја и сл.).

У коридору ауто-пута планиране су базе за одржавање пута:

1) База за одржавање пута „Ариље”, позиционирана у зони после станице за наплату путарине која је саставни део денивелисане раскрснице „Ариље”, на стационожи km 150+300, и поред државног пута IБ реда број 21, на који се прикључује преко кружне раскрснице;

У коридору ауто-пута планирани су следећи садржаји за кориснике ауто-пута:

– услужни центар „Ариље” на стационожи km 148+600 обострано;

– паркиралиште „Трешњевица” на оријентационој стационожи km 161+600 обострано;

Везе ауто-пута с окружењем оствариваће се путем петљи (денивелисаних раскрсница), а остале путне мреже преко денивелисаних укрштања, применом следећих критеријума:

1) обезбеђење веза с ауто-путем на местима укрштања с државним путевима I реда и саобраћајно најфреквентнијим државним путевима II реда или јавним општинским путевима, уз коришћење алтернативних путних праваца;

2) обезбеђење везе са ауто-путем ка градским и општинским центрима у окружењу коридора, по могућности на месту постојећих укрштања са правцима главних градских – насељских саобраћајница;

3) обезбеђење везе са ауто-путем за поједина подручја планирана за развој туризма од међународног и националног значаја и значајне просторно-развојне структуре (привредно-индустријске зоне, робно-транспортни центри и др.).

Овим просторним планом утврђен је положај следећих планираних денивелисаних раскрсница (петљи), и то:

1) Денивелисана раскрсница „Ариље” на стационажи km 150+300, у функцији везе са постојећим државним путем IB реда број 21, општинским центром Ариље и околним насељима и привредно-индустријским зонама;

У ширем окружењу подручја Просторног плана налази се места (локалитета) или објекта који имају статус утврђеног (заштићеног) непокретног културног добра (НКД), и то:

1. Манастир Ариље са црквом Светог Ахилија; општина Ариље, КО Ариље; задужбина краља Драгутина с краја 13. века; први хришћански храм на том месту посвећен светом Ахилију изграђен у 11. веку; споменик културе од изузетног значаја, заштићен 1947. год

2. Градина у Радаљеву и Трешњевици, археолошко налазиште са заштићеном околином; општина Ариље, КО Трешњевица к.п. бр. 2073, 2074, 2077, 2078, 2079, 2080, 2073, 2074, 2077, 2083 и 2084 и општина Ивањица, КО Радаљево, к.п. бр. 1/8, 1/9, 1/10, 1/11, 1/12, 1/13, 1/14 и 1/15; главни елемент археолошког налазишта су остаци средњовековног утврђења које је страдало у пожару крајем 14. века; заштићено 2023. године;

На подручју Просторног плана и његовом ширем окружењу, налазе се НКД која имају статус добара која уживају претходну заштиту, на подручју Ариља налази се 30 НКД.

Основно планско решење коридора ауто-пута не угрожава интегритет и вредности заштићених НКД и НКД која уживају претходну заштиту а налазе се у обухвату Просторног плана и генерално је прихватљиво у односу на циљеве очувања вредности културног наслеђа. На њиховим локацијама нису предвиђене намене, односно плански садржаји који могу изазвати неповољне или деструктивне промене својстава заштићених и евидентираних објекта и локалитета.

Подручје Просторног плана, као и шире регионално подручје, изложено дугогодишњој депопулацији и да је у последњем међупописном периоду (2011–2022. године) изгубило око 7,5% свог становништва, реализацијом планиране деонице ауто-пута ипак се не може очекивати успоравање негативних миграционих токова у релативно кратком периоду до 2031. године.

Утицај изградње деонице аутопута Пожега – Бољаре на будући развој мреже насеља манифестоваће се на развој и очување села, тј. на примарну функцију сеоских атара као система пољопривредног и шумског земљишта. Као претња се јавља потенцијално дејство коридора у погледу заузимања дела грађевинских и пољопривредних површина за потребе реализације и заштите ауто-пута, као и могућ губитак економског интереса појединих пољопривредника да наставе са бављењем овом делатношћу. С друге стране, преовлађујући позитивни ефекти изградње аутопута су повећање приступачности

простора, оживљавање села према моделу интегралног урбано-руралног развоја, којим се обезбеђује економски просперитет и демографска стабилност, у складу са локалним ресурсима и укупним привредним потенцијалом, што ће омогућити отварање нових радних места и развој допунских активности, паралелно са јачањем локалне иницијативе и предузетништва.

Посматрано по обухваћеним деловима општина, највећи потенцијали за пољопривредну производњу су у општини Ариље, где је препознатљива грана пољопривреде воћарство, односно производња ситнојагодастог воћа, нарочито малине као економски најзначајније врсте, стим да се производња проширује и узгојем јабука и боровнице. Малина се, као радно интензивна култура, гаји на целом подручју општине Ариље а у оквиру малих породичних засада на парцелама просечне величине око 0,3 ха. Воћарство се интензивно практикује у селима: Вирово (малина и јабука); Церова (шљива трновача или церовачки пискавац, као једна од најбољих ракијских сорти); Драгојевац (малина, купина, јабука и шљива); Богојевићи (малина и јабука); Ступчевићи (малина, јабука и боровница); Трешњевица (малина, купина, шљива, јабука и боровница) и Латвица (јабука и малина). У новије време присутан је тренд подизања нових засада са напредном технологијом производње и сортиментом.

Долина реке Моравице и зона насеља Ариље је позната по производњи кукуруза, који се претежно користи као сточна храна. Од поврћа се гаји кромпир, нарочито у деловима општина Ариље (насеље Трешњевица).

Издаја се, међутим, привредни потенцијал општине Ариље која је пример развоја предузетништва, односно традиције приватног предузетништва међу становницима. Посебно су развијене производно-прерађивачке делатности, разноврсне по садржају, прилагодљиве условима тржишта и са повољном власничком структуром. Уједно, некада мале радионице занатског типа, у данашњим економским условима прерастају у мала приватна предузећа и апсорбују највећи део радне снаге.

У погледу гранске структуре, може се говорити о усмерености концентрације производних капацитета у текстилну индустрију и разноврсност производње у оквиру ње (производња рубља, одеће, трикотажних тканина, тешке конфекције, предмета од текстила и др.). Широко су познати текстилни производи из Ариља, са заштићеним жигом квалитета „Ариљски текстил“. У општини Ариље има педесетак текстилних предузећа, која сва добро раде, а међу насељима општине која се истичу по текстилним предузећима су Грдовићи, Церова, Богојевићи, и Ступчевићи.

По учешћу у индустријском развоју, издаја се производња прехранбених производа, која је заснована на богатој сировинској основи. Углавном је реч о бројним капацитетима за складиштење и примарну прераду воћа (пре свега хладњаче за малине), просторно диспергованих али недовољног капацитета виших фаза прераде. У овој делатности, међу насељима општине Ариље у оквиру подручја Просторног плана, истичу се Миросалџи, Вигоште, Грдовићи, Ступчевићи, и Трешњевица. Комплекс металске индустрије и индустрије електро производа развијен је у насељу Вигоште са металопрерађивачким предузећима.

Изградња деонице аутопута Пожега – Бољаре утицаће на вишеструко повећану транзитну проходност која ће довести до бржег протока роба, путника и информација и позитивно ће се одразити на већу конкурентност и повезаност привреде, како унутар Србије и региона Југозападна Србија, тако и на правцу са Црном Гором.

Основне планске смернице за развој пољопривреде на планском подручју обухватиће:

- подстицање компаративних предности делова планског подручја за производњу пољопривредно-прехрамбених артикала високог квалитета - малина, кромпира, шљива, јабука и других пољопривредних и сточарских производа, чији ће транспорт бити значајно побољшан, а тржишни пласман проширен захваљујући утицају коридора аутопута;
- одрживо коришћење и заштиту пољопривредног земљишта у зони утицаја коридора и максимално очување постојећег квалитета пољопривредног земљишта;
- примену интегралног и органског система производње, заштиту агро и био диверзитета, негу и промоцију производње и пласман традиционалних локалних производа и осигуравање прихода малих произвођача; и
- већу повезаност пољопривреде са прерађивачком индустријом и улагања у изградњу капацитета за складиштење и прераду воћа (пре свега хладњача за малине) већег капацитета за више фазе прераде.

Размештај привредних (индустријских, производних) структура на планском подручју засниваће се на јачању привредне конкурентности и територијалне кохезије након реализације аутопута, чиме ће се утицати на: подизање тзв. „степен инвестиционе привлачности“ окружења; боље коришћење постојећих индустријских локалитета, развој регионалних привредних кластера у секторима текстилне, дрвопрерађивачке производње и извоза воћа и поврћа; умрежавање и јачање функционалних веза произвођача, добављача, коопераната и купаца; подизање комуналне опремљености привредних локалитета; и дисперзан размештај производних погона и њихово реактивирање на урбано-руралном подручју.

Путну мрежу у обухвату Просторног плана, према Уредби о категоризацији државних путева („Службени гласник РС”, бр. 87/23, 24/24, 90/24 и 28/25), чине следећи државни путеви (у даљем тексту: ДП) који се укрштају или пружају паралелно са планираним ауто-путем, и то:

- ДП IБ реда бр. 21 (Нови Сад – Ириг – Рума – Шабац – Коцељева – Ваљево – Косјерић – Пожега – Ариље – Ивањица – Сјеница);
- ДП IIA реда бр. 196 (Лис–Ариље–Висока–Љубиш);

У планском подручју се налази већи број локалних категорисаних и некатегорисаних путева.

Најважнији водни ток у обухвату Просторног плана је река Моравица, која припада водотоковима I реда. Поред реке Моравице, планирани аутопут се паралелно пружа или укршта са више мањих водотока.

За све водотоке у обухвату Просторног плана, који могу негативно да утичу на елементе планираног пута, предвидети регулацију истих. На местима улива канала и регулација у водотокове ће се урадити локално ојачање обале. На местима где се водотокови налазе близу пројектоване трасе пута и могу да угрозе пројектоване објекте предвидеће се обалоутврде.

Водоснабдевање у обухвату Просторног плана је неуједначено. Регионални систем водоснабдевања „Рзав“, који дистрибуира и испоручује воду за пиће до градских резервоара општина Пожега и Ариље, обезбеђује снабдевање водом наведених општина.

На територији општине Ариље, развијена је водоводна мрежа у надлежности локалног јавног предузећа, на територији КО Вирово, Церова, и др, која се делимично укршта са планираном трасом аутопута.

У обухвату Просторног плана мрежа фекалне канализације је неуједначено развијена. Каналисање отпадних вода и санитација насеља у обухвату Просторног плана, одвија се делимично преко постојећих канализационих система (насељима општине Ариље у зони планираног државног пута мрежа се простира дуж постојећих категорисаних и некатегорисаних путева.

Трасе постојећих далековада које се налазе у обухвату Просторног плана (укрштају се са трасом планираног аутопута/паралелно воде) или у непосредном окружењу су:

- ДВ 110 kV бр. 1115/1 ТС Пожега - ТС Ариље;
- ДВ 110 kV бр. 1115/2 ТС Ариље - ТС Ивањица;

Према Плану развоја преносног система и Плану инвестиција „Електромрежа Србије“ а.д. планирани су далеководи чија траса се укршта са трасом планираног аутопута:

- ДВ 35 kV ТС 35/10 kV Латвица – ТС 35/10 kV Сателитска станица,

На дистрибутивним напонским нивоима, ЕПС „Дистрибуција“ планира се следеће:

- изградња ТС 35/10 kV „Пожега 6“ снаге 2x4 MVA, предвиђена поред далековода 35 kV за Ариље у близини спајања река Ћетиње и Скрапежа, са увођењем постојећег далековода 35 kV у исти;
- изградња ТС 35/10kV „Пожега 7“ „Милићево село“ снаге 2x4MVA на КО Горобиле са напајањем са постојећег далековода за Ариље;
- изградња другог вода 35kV Ариље II–Ариље I;
- изградња вода 35kV и ХЕ Ариље 1- Шевељ и евентуално ХЕ Ариље 1- Ариље II, ради прикључења ХЕ Ариље 1 на мрежу;

У обухвату Просторног плана или непосредном кружењу су следећи објекти у надлежности ЈП „Србијасгас“:

- транспортни гасовод од челичних цеви максималног радног притиска (МОР) 50 bar, РГ 08-18 Пожега-Ариље, пречника Ø 273 mm;
- дистрибутивни гасовод од челичних цеви МОР 16 bar, ГМ 08-18 Ариље-Ивањица.

У складу са Одлуком о изради Просторног плана Републике Србије од 2021. до 2035. године („Службени гласник РС”, број 48/19), у припреми је израда новог просторног плана Републике Србије, у обухвату Просторног плана и непосредном окружењу су планирани следећи објекти: магистрални гасовод ГРЧ Расно – Беране у циљу повезивања гасоводних система Србије и Црне Горе;

- разводни гасовод ГРЧ Пожега – Ариље;

На територији КО Церова, општина Ариље, паралелно планираном аутопуту се налази постојећи подземни гасовод средњег притиска.

Постојећа употреба простора на подручју Просторног плана инфраструктурног коридора на подручју општине Ариље има следећу структуру за 2024 и 2028 годину у хектарима (ha):

	2024.године	2028.године	2028/2024
Пољопривредно	514,49	482,12	-32,37
Шумско	444,55	395,57	-48,98
Водно	11,91	11,73	-0,18
Остало	74,61	156,14	+156

Планиране промене у билансу намене простора до 2028. године одразиће се највише на пољопривредно и шумско земљиште које ће се смањити за око 81,35 ha, односно за око углавном за потребе изградње инфраструктурног објекта ауто-пута и пратећих садржаја јавне намене.

Просторни план се спроводи, у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи, на следећи начин:

1) директно (непосредно), издавањем локацијских услова, за део Просторног плана са разрадом на нивоу детаљне регулације у обухвату земљишта јавне намене (деонице 1 и 10), односно појаса пута (објекти пута, петље, раскрснице, функционални пратећи садржаји, паркиралишта, сервисне и приступне саобраћајнице, атарски путеви, канали за одводњавање и др.), локација лежишта и одлагалишта материјала, земљишта за потребе регулације река и других токова;

2) израдом урбанистичког пројекта и издавањем локацијских услова, за локацију планираног услужног центра „Ариље“;

3) за део Просторног плана са разрадом на нивоу детаљне регулације у обухвату заштитног појаса и појаса контролисане изградње, и то 1) применом и разрадом планских решења Просторног плана у другим планским документима за инфраструктурне системе

који се налазе у коридору или се укрштају са коридором ауто-пута.; и 2) применом и разрадом планских решења Просторног плана у планским документима јединица локалне самоуправе.

Израдом и усвајањем Просторног плана обезбеђени су неопходни плански и просторни услови за повезивање Централне и Југозападне Србије, чиме се на даље повезује планско подручје и са међународним окружењем. Поред бољег повезивања са непосредним и ширим међународним окружењем, најзначајнији интрарегионални ефекти реализације коридора аутопута огледају се у побољшању регионалне позиције у домену приступачности и у саобраћајном растерећењу мреже постојећих путева и урбаних подручја.

Даља планска разрада (на нивоу детаљне регулације), за део Просторног плана који је урађен на стратешком нивоу, односно за деонице 2-9, Деоницу 11 и зону граничног прелаза „Бољаре”, се спроводи кроз измену и допуну овог плана.

У даљим фазама израде идејног техничког решења, а за потребе израде измена и допуна овог плана и детаљне регулационе разраде деоница ауто-пута 2–9 и 11, потребно је сагледати и оценити варијантна решења трасе, а у циљу анализирања могућности да се планирана траса ауто-пута пружа више у правцу севера и северо-истока, по вишем терену, у већој мери заобилазећи насеља и обрадиве пољопривредне површине, као и преиспитивања могућности за смањење заштитног и појаса контролисане изградње. То се првенствено односи на насеља Трешњевица, Драгојевац, Ступчевићи и околна насеља у долини реке Моравице на подручју општине Ариље.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ одељак ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА, након става Извод из Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора Београд – Јужни Јадран, деоница Пожега – Бољаре (Граница са Црном Гором) (Ауто – пут Е – 763) (“Службени гласник РС” бр.34/2025) додају се следећи наслови који гласе:

Документација од значаја за израду Измене и допуне плана

У току израде Измене и допуне плана у разматрање су ушли и Просторни план подручја посебне намене за реализацију пројекта регионалног пречишћавање отпадних вода на територији јединица локалних самоуправа Пожеге, Ужице и Ариље, који је у фаза раног јавног увида и Извод из Нацрта Просторног план Републике Србије од 2021. до 2035.године (у процедури доношења) у мери у којој су могла имати утицаја на просторни развој подручја општине Ариље.

Извод из Просторног плана подручја посебне намене за реализацију пројекта регионалног пречишћавање отпадних вода на територији јединица локалних самоуправа Пожеге, Ужице и Ариље - фаза рани јавни увид

Просторни план подручја посебне намене за реализацију пројекта регионалног пречишћавања отпадних вода на територији јединица локалних самоуправа Пожега, Ужице и Ариље представљаће плански основ за обезбеђење просторних услова за реализацију коридора регионалног колектора за отпадне воде са крацима: Севојно–

Пожега, Ариље–Пожега и црпна станица „Пожега“ - постројење за пречишћавање отпадних вода „Пожега“ (у даљем тексту: ППОВ), као и за локацију ППОВ „Пожега“. План има за циљ активирање регионалног система одвођења и пречишћавања отпадних воде, који треба да покрива подручје од Ужица и Ариља ка Пожеги (насеља у доњим деловима токова Ђетиње, Скрапежа и Голијске Моравице, односно делу горњег слива реке Западне Мораве) где се јавља појачани вид загађења услед изливања комуналних, али и индустријских отпадних вода, и осигураће одвођење и њихово пречишћавање, што ће имати позитивне ефекте на квалитет животне средине и речних система, као и конкурентност подручја за будући развој. Концепција планирања, коришћења и уређења простора дефинисаће се на начин којим се обезбеђује завршетак изградње и поуздани услови експлоатације регионалног система одвођења и пречишћавања отпадних воде.

Одлуком о изради Просторног плана дата је оквирна граница обухвата Просторног плана, која треба да буде коначно утврђена Нацртом Просторног плана. Прелиминарна граница Просторног плана обухвата 4 катастарске општине на територији општине Ариље: КО Вирово, КО Грдовићи, КО Церова и КО Ариље, укупно 24,95km² дела територије општине Ариље.

Подручјем Просторног плана пролазе државни путеви (ДП), и то: територијом општине Ариље ДП IB реда број 21 преко (КО Грдовићи и КО Ариље) и ДП IIA реда број 196 (преко КО Ариље, КО Церова и КО Вирово).

Енергетски систем овог подручја чине постојеће трафо-станице (ТС) снаге 110kV у КО Ариље. Од постојећих ДВ снаге 110kV налазе се: 1115/1 (КО Пожега, КО Горобиље, КО Милићево Село, КО Грдовићи, КО Церова и КО Ариље, ТС 110kV Ариље), из ТС 110kV Ариље 1115/2 (КО Ариље и КО Церова).

Од заштићених непокретних културних добара (НКД) на подручју Просторног плана издвајају се: НКД од изузетног значаја, споменик културе Манастир Ариље у КО Ариље (Ариље).

Изградња регионалног система одвођења и пречишћавања отпадних воде, од Ужица и Ариља ка Пожеги, директно ће допринети очувању квалитета животне средине, позитивном утицају на социјални развој и бржем привредном развоју обухваћених делова Златиборског управног округа (Ужице, Ариље и Пожега), у првом реду у погледу обезбеђења недостајућих и квалитетних комуналних инфраструктурних система. Изградња регионалног система одвођења и пречишћавања отпадних воде индиректно ће допринети јачању функција Ужица, Ариља и Пожеге, и већег броја осталих насеља на предметном подручју, а тиме и остваривању циљева Просторног плана Републике Србије и укупне стратегије развоја Републике Србије, као и препорука Европске уније у области политике вода.

Општи циљ израде Просторног плана јесте дефинисање планског основа и просторних услова за изградњу, опремање и функционисање коридора регионалног колектора за отпадне воде са краковима (Севојно–Пожега, Ариље–Пожега и црпна станица „Пожега“ – ППОВ „Пожега“), за локацију ППОВ у Пожеги, као и за развој и функционисање других инфраструктурних система у коридору. Општи циљ је постизање доброг еколошког и хемијског статуса/потенцијала водних тела површинских вода и доброг хемијског и квантитативног статуса водних тела подземних вода, применом рационализације коришћења, пречишћавања и рецикулације отпадних вода из насеља и индустрије.

Генералним пројектом регионалног управљања отпадним водама Златиборског и Моравичког округа разрађена су четири варијантна решења, међу којима је одабрана варијанта са централним постројењем за пречишћавање отпадних вода у Пожеги, које

третира употребљене воде Ужица, Пожеге и Ариља, док се за Косјерић и Ивањицу планирају локална постројења.

Комуналне отпадне воде Ужица, Пожеге и Ариља ће до комплекса ППОВ бити доведене заједничким гравитационим цевоводом. Пречишћена вода се из ППОВ упушта у реку Скрапеж, што подразумева и планиране активности на регулацији дела водотока изградњом одбрамбеног насипа за одбрану од великих вода.

Колекторске правце регионалног система чине магистрални цевоводи са пратећим објектима: црпним станицама (у даљем тексту „ЦС“), шахтовима ваздушних вентила, муљним испустима и прекидним коморама. Цевоводи имају три крака:

1. Крак Севојно – Пожега, од места прикључења канализационе мреже Ужица до црпне станице „Пожега“, укупне дужине око 17130 m;
2. Крак Пожега – Ариље, од црпне станице „Ариље“ до црпне станице „Пожега“, укупне дужине око 10582 m;
3. Крак од црпне станице „Пожега“ до ППОВ „Пожега“, укупне дужине 1071 m.

Планирана је изградња шест црпних станица: „Злакуса“, „Узићи“, „Пожега“, „Ариље“, „Село“ и „Горобилје“. Све ЦС се ограђују и обезбеђује им се колски и пешачки прилаз. За ЦС је потребно обезбедити напајање електричном енергијом следеће снаге: „Злакуса“ 50kW, „Узићи“ 350kW, „Пожега“ 245kW, „Ариље“ 110kW, „Село“ 155kW и „Горобилје“ 65kW.

Просторним планом ће се утврдити коридор регионалног система одвођења и пречишћавања отпадних воде, од Ужица и Ариља ка Пожеги (са локацијом ППОВ), у укупној ширини око 100m. У коридору регионалног колектора налазиће се и ужи и шири појасеви заштите. Ширина појасева заштите је оквирна и у фази припреме нацрта Просторног плана могућа су одступања у зависности од врсте и типа колектора, техничко технолошких решења пратећих објеката и других инсталација, као и морфолошких, хидролошких, инжењерскогеолошких и других услова на терену.

Извод из Нацрта Просторног план Републике Србије од 2021. до 2035.године (у процедури доношења)

Просторни план Републике Србије од 2021.-2035². који је у процедури доношења, препознаје осовине/ појасеве примарног и секундарног развоја, као главне покретаче развоја и умрежавања градова и општина Републике Србије. Општина Ариље се налази у оквиру „урбаног подручја градова у долини Западне Мораве (Ужице, Чачак, Краљево и Крушевац) који се испољавају у форми агломерација – морфолошки и просторно – функцијски повезани урбани центри значајног функцијског капацитета, добре саобраћајне повезаности, али са угроженим демографским капацитетом услед дејства метрополског подручја. Општина Ариље припада западноморавском појасу примарне осовине/појаса развоја, који се пружа на правцу дуж Западне Мораве, од Ужица ка Чачку, Краљеву, Крушевцу и Коридору X, који пружа могућност просторне интеграције у правцу БиХ на западу и даље преко тимочког појаса у правцу Бугарске и Коридора IV на истоку и секундарној осовини голијско – пештерски појас – на правцу од Пожеге ка Ариљу, Ивањици и Сјеници односно ка Црној Гори (Бару).

Остала планска решења Нацрта Просторног плана РС од 2021. до 2035.

У оквиру области **водопривреде** на подручју непосредне близине општине Ариље планирана је акумулације Сврачково (која је у изградњи), Роге и Орловача првог нивоа

значаја, на реци Велики Рзав (Приоритетни објекти са гледишта потреба у блиском периоду, за које треба урадити документацију неопходну за израду ППППН у циљу дефинисања и резервисања простора за њихову реализацију). Једно од приоритетних планских решења до 2025. године у области Воде и водопривредна инфраструктура и заштите воде од загађења јесте почетак реализације постројење за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) за неколико агломерација које могу бити прикључене на исти регионални канализациони систем (Ужице и Севојно; Пожега, Ариље, Косјерић и Ивањица).

Планска решења што се тиче **иновативне и пословне индустријске структуре** укључује и пословне инкубаторе који су инструменти локалног економског развоја за привлачење Start-up, Микро, мала и средња предузећа (ММСП) и предузетника ка иновативном развоју производа. У Србији постоји више од 40 пословних инкубатора који су присутни у свим регионима Србије. Планира се и подржава успостављање и развој нових регионалних иновационих start-up центара у неколико урбаних центара између осталог и у општини Ариље. У оквиру активних пројеката прерађивачке индустрије у општини Ариље планирано је субвенционисање у оквиру Прераде и конзервирања воћа и поврћа.

У области **саобраћајне инфраструктуре** кроз општину Ариље планиран је примарни, међународни и значајнији национални друмски правци са целогодишњом понудом, који је у коридорима главних постојећих и планираних аутопутева (државни путеви IA реда) : аутопут у изградњи A2 (E-763, ДП IA реда бр. 2, завршен на деоници Београд – Прелјина). Планска решења у развоју друмског саобраћаја обухватју завршетак изградње аутопутског правца и активности на аутопутској рути 4 (SEETO): Чачак – Пожега (IA број 2 (E-763) – Ариље – Ивањица (IB 283 број 21, E-763) – Сјеница (Дуга Пољана) – Бољаре (граница са Републиком Црном Гором) (IIA број 197, E-763).

У области **Енергетика, енергетска инфраструктура и енергетска ефикасност** у оквиру производње електричне енергије планирани су пројекти даљег развоја и реконструкције постојеће мреже напонског нивоа 110 kV ради обезбеђења сигурног напајања корисника преносног система – реконструкција постојећих водова 110 kV који су на крају експлоатационог века, као и изградња нових водова којима се решавају проблеми несигурног, радијалног напајања трансформаторских станица 110/X kV „Ариље”.

У развоју гасне привреде планиран је просторни развој разводног гасоводног система ГРЧ Пожега – Ариље и разводни гасовод до 16 бар – одвојак за Ивањицу.

У области **Заштите и унапређења животне средине** према просторној диференцијацији квалитета животне средине општина Ариље се убраја у подручја угрожене животне средине (локалитети са повременим прекорачењем граничних вредности, субурбане зоне насеља најугроженијих подручја из I категорије, сеоска и викенд насеља, туристичке зоне са прекомерним оптерећењем простора, подручја експлоатације минералних сировина, државни путеви I и II реда, велике фарме, зоне интензивне пољопривреде, водотоци III класе) са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота. На овим подручјима треба спречити даљу деградацију и обезбедити побољшање постојећег стања, како би се умањила угроженост животне средине као ограничавајућег фактора развоја. Потребно је одредити најадекватније начине коришћења природних ресурса и простора са циљем очувања природних вредности и унапређења животне средине.

У области **Заштита, уређење и одрживо коришћење природног и културног наслеђа и предела**, река Мали Рзав представља подручје предложено за заштиту, док је подручје Мучањ – Велики Рзав планирано за заштиту у оквиру површина већих од 1000 ha у Републици Србије.

Према Заштити, уређење и одрживо коришћење културног наслеђа у оквиру Просторно културно – историјске целине општина Ариље се убраја у предеоне целине чије су централне одреднице непокретна културна добра.

У области спровђења приоритет у изради просторних планова подручја посебне намене представља ревизија свих планова донетих пре 2010. године, како би се сагледао степен имплементације планских решења и извршила провера концепције просторног развоја на подручју посебне намене. Утврђује се обавеза разраде приоритетних планских решења ППРС кроз израду и доношење следећих ППППН за: сливове великих и средњих акумулације између осталог и подручје изворишта воде и другу водопривредну инфраструктуру регионални систем Рзав са акумулацијама Сврачково, Роге и Орловача.

Националне и локалне стратегије, планови и остали документи

Израда Измене и допуне плана заснива се на планској, студијској, техничкој и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим релевантним документима у Републици Србији.

- Националном стратегијом одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС”, број 33/12);
- Стратегијом управљања водама на територији Републике Србије до 2034. године („Службени гласник РС”, број 3/17);
- Националном стратегијом одрживог развоја („Службени гласник РС”, број 57/08);
- Стратегија одрживог урбаног развоја Републике Србије до 2030. године („Службени гласник РС”, број 47 од 28. јуна 2019.
- Стратегија развоја туризма Републике Србије за период 2016-2025 („Службени гласник РС”, број 85/14);
- Стратегијом регионалног развоја Републике Србије за период од 2007. до 2012. године („Службени гласник РС”, бр.55/05 и 71/05);
- Националном стратегијом привредног развоја Републике Србије од 2006. до 2012. године;
- Националним програмом заштите животне средине („Службени гласник РС”, број 12/10);
- Стратегијом биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године („Службени гласник РС”, број 13/11);
- Стратегијом развоја пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период од 2014. до 2024. године („Службени гласник РС”, број 85/14);
- Стратегијом развоја шумарства Републике Србије („Службени гласник РС”, број 59/06);
- Програм управљања отпадом у РС за период од 2022-2031. год („Службени гласник РС” број 12/22);
- Стратегијом развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године („Службени гласник РС”, број 101/15)
- Стратегијом развоја телекомуникација у Републици Србији у периоду од 2006. до 2010. године („Службени гласник РС”, бр.99/06 и 4/09);
- Стратегијом заштите од пожара за период 2012-2017. године („Службени гласник РС”, бр. 21/2012), и др.
- као и на стратешким документима за националну безбедност и одбрану земље: Стратегија националне безбедности Републике Србије (усвојена у августу 2019., год.) и Стратегија одбране Републике Србије („Службени гласник РС”, број 88/09) и др.

На регионалном и локалном нивоу израда измене и допуне заснива се на досада донетим стратешким документима и акционим плановима.

- Програм развоја општине Ариље (2007);

- Стратегија економског развоја општине Ариље 2006-2015;
- Стратегија руралног развоја општине Ариље 2012-2017;
- Оперативни план одбране од поплава за подручје општине Ариље за воде II реа у 2017.године;
- Елаборат о зонама санитарне заштите изворишта регионалног водосистема за прву фазу и прву етапу – на отвореном водотоку реке „Рзав“ – зона привременог водозахвата – бујичарске преграде „Шевељ“

Приликом израде Измене и допуне плана сагледане су планска решења из локалне планске документације, која се уграђује у измену и допуну плана уколико нису у супротности са планском, стратешком и техничком документацијом вишег реда:

- Просторни план општине (Службени лист општине Ариље. Број 5/2011);
- План генералне регулације Ариље (Службени гласник општине Ариље бр. 1/2017 од 19. Јануара 2017 и Измена и допуна плана генералне регулације Ариље Службени гласник општине Ариље бр. 4/2024 од 04. априла 2024.)

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру глава 2. ИЗВОД ИЗ КОНЦЕПТА ПЛАНА, мења се и гласи: СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, у одељку РЕЗИМЕ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА додаје се става који гласи:

Опис постојећег стања и начина коришћења простора у којем су приказани основни правци и ограничења за развој (са аспекта стања, потенцијала и ограничења природне средине, заштите и природних ресурса, просторног развоја и дистрибуције становништва, насеља и јавних служби, привредних делатности, стања саобраћаја и инфраструктурне опремљености, начина коришћења простора) дат је у склопу материјала за рани јавни увид који је израђен као материјал који је претходно изради Нацрта плана. Овај материјал је обухватио приказ основних циљева и основних планских решења која се даље разрађују у Измени и допуни плана.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак РЕЗИМЕ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, пододељак Природни ресурси, став 1 мења се и гласи:

Према начину коришћења целокупан земљишни фонд општине Ариље се разврстава у продуктивна земљишта (пољопривредно земљиште и шуме) која заузимају 96,7% територије и непродуктивна земљишта (камењари, земљишта под водом, инфраструктурни објекти и др.) која заузимају 3,3% територије (1599.7ha). Од продуктивних земљишта пољопривредно земљиште обухвата 60,2% (21240 ha). У структури пољопривредног земљишта обрадиве површине (оранице, баште, воћњаци, ливаде) учествују са 50% (10 658 ha). Интензивни начин коришћења пољопривредног земљишта (оранице, баште, воћњаци) у укупним површинама пољопривредног земљишта учествује са 50,7%, док екстензивни начин коришћења (ливаде, пашњаци) учествује са 48,9%. У погледу интензивности коришћења пољопривредног земљишта подручје општине Ариље је на самој граници између интензивних и екстензивних начина

коришћења.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак РЕЗИМЕ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, пододељак Природни ресурси, став 4 мења се и гласи:

Шуме и шумско земљиште на подручју општине Ариље заузимају површину од 42% укупне површине тј. 14978 ха. Шуме су распрострањеније у јужном, западном, северном, југо-источном и делимично у централном подручју Општине и то углавном на теренима преко 500m надморске висине. На нижим надморским висинама, нарочито у долинама река, расту низијске шумске заједнице меких лишћара.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак РЕЗИМЕ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, пододељак Природни ресурси, став 6 мења се и гласи:

Шумама и шумским земљиштем у државној својини газдује и управља ЈП „Србијашуме”. Граница Плана обухвата део Газдинских јединица: „Венац – Благаја”, „Голубац – Дубовац”, „Добрачко - Латвичке шуме” и „Шупља јела” којима газдује Шумско газдинство „Ужице” Ужице. Основна намена шума је производња техничког дрвета, стална заштита шума (изван газдинског третмана), заштита вода (водоснабдевања) II степена и заштита земљишта од ерозије. На обухваћеним површинама се налазе састојине: букве, шикара, цера, граба, шуме грабаића, црног граба и црног јасена, јова, китњака, сладуна и вештачки подигнуте састојине: смрче, белог бора, црног бора, јеле, осталих лишћара и осталих четинара. Степен угрожености шума од пожара креће се од I до VI степена угрожености, у зависности од састојине. Обухвата шуме високе заштитне вредности НСУР - 4 (заштита земљишта од ерозије, заштита вода, стална заштита шума), представљају подручја која пружају основне природне користи у критичним ситуацијама.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак РЕЗИМЕ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, пододељак Природни ресурси бришу се ставови 9, 10, 11 и 12 и додају се следећи ставови:

Хидролошка својства

Најзначајнији водотоци у обухвату плана су реке: Моравица, Велики Рзав и Мали Рзав подслив Западна Морава, водно подручје Морава. Велики и Мали Рзав се уливају један у други око 6 km узводно од Ариља према Радобуђи док се Велики Рзав потом улива у Моравицу у Ариљској долини око 3 km низводно од центра Ариља.

Главни правац пружања водотокова је север-северозапад – југ-југоисток. Попречно на овај правац јављају се раседне структуре које такође дефинишу праце пружања водотокова. Према томе уопште угледано најдужи део дренажног тока на територији општине Ариље прати ова два правца.

Остали мањи водотоци на територији општине Ариље су: река Пањица, Трешњевачка река, Гривска река, Новитовића река, Латвичка река. Биљевачка река и Миросаљачка река

Реке Моравица и Велики Рзав су према Одлуци о утврђивању Пописа вода I реда категорисане као воде I реда („Сл. гласник РС бр. 83/10). Предметни простор плана се налази на подручју водне јединице број 42. Западна Морава – Чачак.

На територији општине Ариље налази се велики број мањих и већих извора. Тачан број извора није утврђен, али је регистровано око 40 извора. По бројности извора посебно је интересно подручје Северова и Крушчице, чија је база изграђена од дијабаз-рождичке формације. Међутим зона контакта тријаских кречњака и палеозојских шкриљаца има посебан значај јер се у овом делу терена ослобађа вода која је пукотинским системима доспела до дубљих делова кречњачког масива. Значајни извори по количини воде из зоне контакта су велика и мала бања у Клисури, затим извори мање издашности дуж пута Ариље – Ивањица, у подножју планине Малич.

На неколико километара од ушћа Пањице у Моравицу налази се Водена пећина из које истиче читав поток. Још увек није испитано да ли се овде ради само о извору или и делу вишег тока који понире и овде се поново јавља. Вода из водене пећине је изузетно богата бикарбонатом који се врло брзо излаже одмах после изласка из пећине, тако да се могу приметити веће количине овог материјала у непосредној околини. Сам извор је доста јак.

У кањонима главних речних токова такође се јавља већи број извора што је и разумљиво јер на тим местима долази до пражњења издани. Овде треба рећи да се на територији општине Ариље вода из кречњачке издани највећим делом празни директно у речна корита. Познат је и извор Зијаче који спада у типична крашка врела. Од већих извора још је понато Малско врело у Латвици, врело на Клокочу – Поглед, затим Топалско врело у Вигошту који су каптирани и користе се за пиће. Највећи део извора који се налазе у вишим зонама терена су каптирани и користе се за домаћинства.

На територији општине Ариље нема значајних појава минералне воде. Дубоки разломи дуж којих се јавља и магматска активност довели су до тога да вода са површине допре у дубље делове земљине коре где се одвија њена појачана минерализација. Тако у селу Церова имамо појаву разбијене издани киселе воде.

Поред ове разбијене издани киселе воде постоје још две бање а то су у Крушчици и Високој. Одликују се лековитом водом и нешто вишом температуром посебно у Високој.

Сеизмолошки показатељи

Сеизмичност подручја (сеизмички хазард) је веома значајно питање како са становишта безбедности грађања и објеката, тако и из економских разлога – сеизмичка превентива знатно поскупљује изградњу објеката. Подручје општине Ариље на основу Карте епицентра земљотреса магнитуде $M_w \geq 3.5$ јединица Рихтерове скале лоцираних на планском подручју или у непосредној околини сврстано је међу сеизмички угрожена подручја $M_w \geq 3,7-4,9$. На основу карте сеизмичког хазарда за повратни период 475г., по параметру максималног хоризонталног убрзања на тлу типа А ($V_s, 30 > 800 \text{ m/s}$ на планском подручју износи 0,15 PGA (g)). На основу карте сеизмичког хазарда за повратни период 475г. изражен у степенима макросеизмичког интензитета на планском подручју износи од VII-VIII MCS.

Локално је интензитет различит и постоје зоне у којима је знатно мањи, али и оне код којих је и већи од номинованог. Због тога је неопходно извршити одговарајућа испитивања, која ће омогућити издавања зона различитих сеизмичких интензитета.

У терену оваквог састава постоје одговарајућа ограничења:

- терени подложни клижењу, како у статичким, тако и у динамичким условима изазваним очекиваним сеизмичким силама;
- слабије носиви терени, неповољни у статичким, али неупоредиво више у динамичким условима изазваним очекиваним сеизмичким силама ;
- терени подложни плављењу површинским и подзменим водама;

– терени подложни спирању, јаружању.

Климатске карактеристике

На основу хидрометеоролошких услова (број 922-3-5/2023. од 30.јануара 2023.године), у границама Измене и допуне плана не налазе се метеоролошке станице државне мреже. Најближа метеоролошка станица се налази у Пожеги, тако да су дате вредности измерене на тој станици за период 2021.година. Подаци за Ариље се делимично разликују, првенствено у нешто вишим температурама, падавинама и у далеко мањем броју дана са маглом.

Основне карактеристике климатских елемената овог подручја одређене су његовим географским положајем, циркулацијом атмосфере, рељефом и степеном континенталности. Клима у овом делу Србије има умерено–континенталне одлике, са четири јасно диференцирана годишња доба. Карактеристике климе су следеће: умерено топла лета и умерено хладне зиме, блага и дуга прелазна доба, топлије јесени од пролећа, доста је падавина током зиме, пролећа и јесени, а нешто мање у летњим месецима. Само највиши делови подручја имају слабије изражена обележја субпланинске климе, где су лета прохладна, зиме оштре, а јесени су топлије од пролећа.

Просечна годишња температура ваздуха је +10,32°C. Апсолутни максимум температуре је +37.7°C, а апсолутни минимум је -11.1°C. Просечна годишња количина падавина је око 922,1mm/m². Распоред падавина је веома повољан, јер у вегетационом периоду падне око 60% од укупне годишње количине падавина. Највећа облачност је зими, а најмања у јулу, августу и септембру. Ветрови најчешће дувају из правца запада и северозапада. Због конфигурације терена и високих брда, ветрови никада нису изразито јаки, тако да се ретко претварају у олујне непогоде.

При изради хидролошких, геотехничких и хидрогеолошких подлога за потребе планирања и пројектовања на подручјима обухваћеним планом користити податке из државне мреже хидролошких станица РХМЗ, а на мањим стапним и повременим/бујичним водотоцима треба користити метеоролошке услове из мреже метеоролошких и хидролошких станица РХМЗ и одговарајуће климатолошке и хидролошке анализе.

Републички хидрометеоролошки завод (РХМЗ) располаже подацима са хидролошких станица површинских вода на рекама Моравица, Великом Рзаву и Малом Рзаву локације хидролошких станица површинских вода дате су у Табели:

Табела бр. 1. Локација хидролошких станица површинских вода

Ре д.б р.	Назив водотока	Назив хидролошке станице	УТМ координате положај станице		Кота „0“ (mm)
			Х	У	
1.	Моравица	Градина	427494	4835125	377,04 (НВТ2)
2.	Моравица	Ариље	428407	4844582	326,50(НВТ2)
3.	Велики Рзав	Крушчица	414040	4839305	515,16(НВТ2)
4.	Велики Рзав	Радобуђа	423446	4843668	347,78(НВТ2)
5.	Мали Рзав	Крушчица	417366	4837832	617,79(НВТ2)

Уколико се укаже потреба за пројектовањем хидротехничких објеката на мањим сталним или повременим/бујичним водотоцима у оквиру измене и допуне плана на којима РХМЗ не врши мерења и осматрања, хидролошке прорачуне карактеристичних рачунских великих вода треба урадити методама које се примењују за хидролошки неизучене сликове, а које се базирају на физичко-географским карактеристикама слива и анализи максималних годишњих падавина, при чему треба користити релевантне хидролошке податке и

метеоролошке податке из мреже метеоролошких и хидролошких станица РХМЗ Средње и мале воде одредити методама регионалне анализе.

За достављање података са мерних места из државних мрежа метеоролошких и хидролошких станица РХМЗ наведених у условима, неопходно је обратити се РХМЗ посебним захтевом у коме ће бити прецизно наведени називи мерних места и тип, врста и обим података који су потребни за израду пројектне документације.

На подручју предметног Просторног плана нема хидролошких станица подземних вода и мишљења РХМЗ.

Минерални - енергетски ресурси

Простор општине Ариље није посебно интересантан по металичним лежиштима. Појаве одређених металичних минерала јављају се као мање жице, од којих су најинтересантнији минерали мангана. Регистроване су у Радобуђи и у Северову.

Од лежишта неметала постоји неколико врста лежишта. Филити су стене настале метаморфозом глинаца и регистровани су на подручју Миросалџаца (горњи ток Миросалџачке реке). Појава филита има и у Богојевићима, али са мањим распрострањењем. Појава кречњака везана је за средње тријаске и горње кредне сенонске седименте. Средњетријаске кречњачке творевине одликују се високим процентом карбонатне компоненте (преко 90%). У геомеханичком смислу овај стенски материјал одликује се добрим карактеристикама, што га сврстава у веома квалитетан грађевински материјал. Кварцни пескови су откривени на подручју Вирова. Јављају се у такозваним џеповима насталим променом режима у седиментацији. Ове количине су доста мале и сем индивидуалне употребе нису од већег економског значаја. Цигларска глина је заступљена у Вирову, Миросалџцима и Богојевићима, мада се она јавља као површински покривач на широком простору моравске долине. Квалитет ове глине се показао као веома добар за цигларство имајући у виду висок квалитет готових производа (цигла, блокови и цреп). Посебно је квалитетан "богојевачки цреп" који се ранијих година производио у селу Богојевићи. Сига (Бигар) има велику употребу као грађевински и декоративни материјал у грађевинарству. Појава бигра има у Добрачама код Водене пећине, међутим ова појава је у склопу извора који излази из пећине, тако да експлоатација није еколошки оправдана.

На територији општине Ариље највеће количине бигра регистроване су у кањону Малог Рзава у подножју Латвичке планине (засеок Каљевићи) .

Шљункови и пескови у наносу се односе на алувијалне површине које су већим делом изграђен од речних кластита различите величине зрна. Експлоатација се врши у долини Великог Рзава.

На простору који је обухваћен предметним Планом, Министарство рударства и енергетике (Сектор за геологију и рударство) је одобрило: одобрило извођење геолошких истраживања минералних ресурса, и то:

Предузеће „НАФТНА ИНДУСТРИЈА СРБИЈЕ“ а.д. - Нови Сад територија Републике Србије јужно од Саве и Дунава, (решење бр: 310- 02-0059/2010-06), минерална сировина нафта и гас, лист у катастру 1915, простор омеђен координатама 42°15'22" и 45°03'06" северне географске ширине и 19°00'54" и 23°00'43" источне географске дужине.

1. Активна истражна поља:

- предузеће PR Demi 031, Ариље, Локалитет: Вратило; сировина: кречњак као TGK
- предузеће Камен Висока доо, Горњи Милановац, Локалитет: Вирово, сировина:

кречњак као TГK.

- предузеће Vetkam доо, Београд, Локалитет: Ступчевићи, сировина: кречњак као TГK.
- 2. Предузећа која су заведена као апликанти за примењена геолошка истраживање, али им још нису истраживања одобрена:
 - предузеће Edelweiss Mineral Exploration доо., Београд, Локалитет: Лиса; сировина Cu,Au;
- 3. На територији у обухвату Просторног плана истражене су оверене резерве следећих минералних сировина:
 - предузеће Геоинжењеринг, Сопот, Локалитет: Клокоћ II, сировина: кречњак;
 - предузеће Путеви доо, Ивањица, Локалитет: Клисуре, сировина: кречњак.
- 4. Апликанти за експлоатацију:
 - предузеће Путеви доо, Ивањица, Локалитет: Клисуре, сировина: кречњак.

На простору који је обухваћен предметним Планом, у оквиру извођења геолошких истраживања и експлоатације подземних вода, Министарство рударства и енергетике (Сектор за геологију и рударство) је одобрило следеће: Оверене резерве објекат Бања Клисура, предузеће MONTER SS VRČIN, локалитет Ариље, извориште Бања Клисура.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру глава 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак РЕЗИМЕ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, пододељак Становништво, мрежа насеља и јавне службе мења се и гласи:

Последњих деценија број и структура становништва Србије убрзано се мењају под утицајем дугорочног обарања фертилитета, продужења очекиваног трајања живота и високе мобилности становништва, кроз унутаррегионална пресељења или појачану емиграцију.

Последњи Попис становништва у Републици Србији 2022. год. забележио је на територији општине Ариље укупно 17.063 становника, указујући на смањење популације у односу на претходни пописни период 2011. год. када је забележено 18.792 становника односно 2002.год. када је забележено 19.784 становника.

Између два међупописна периода дошло је повећања становништва у градским и приградским насељима (Богојевићи, Вигоште, Грдовићи, Ступчевићи и Церова тј. на главном развојном правцу).

Просечна *густина насељености* за Општину је 2022. године износила 48,9 st/km². Насеља са највећом концентрацијом становништва (> 100 ст/km²) су: Ариље, Вигоште, Церова, и Грдовићи. На подручју градског насеља Ариља густина насељености 2022.год. износила је 1689,31 st/km² што је знатно изнад републичког просека. Насеља са најмањом густином насељености су Бјелуша, Висока и Северово (< од 10 st/km²).

Табела бр.2: Број становника и густина насељености на планском подручју према попису 2002/2011/2022.год.

Бр.	Подручје општине Ариље	Број становника			Површина km ²	Густина насељености ст/km ²		
	Насеља	2002. год.	2011. год.	2022. год.		2002. год.	2011. год.	2022. год.
	Општина Ариље	19784	18792	17063		56.7	53.8	48.86
	Градска	6744	6763	6639				
	Остала	13040	12029	10424				
1	Ариље	6744	6763	6639	3.93	1714.37	1719.20	1689.31
2	Бјелуша	565	452	289	35.53	15.90	12.72	8.13
3	Богојевићи	629	634	624	7.73	81.42	82.06	80.72
4	Бреково	671	504	326	29.12	23.05	17.31	11.20
5	Вигоште	1034	1180	1165	10.58	97.72	111.52	110.11
6	Вирово	586	550	503	10.21	57.42	53.89	49.27
7	Висока	474	357	173	22.09	21.46	16.16	7.83
8	Вране	775	738	679	7.71	100.49	95.69	88.07
9	Грдовићи	471	519	503	3.28	143.74	158.39	153.35
10	Гривска	357	293	210	16.67	21.42	17.58	12.60
11	Добраче	821	646	548	34.01	24.14	18.99	16.11
12	Драгојевац	312	264	209	6.53	47.78	40.43	32.01
13	Крушчица	474	360	255	25.13	18.86	14.32	10.15
14	Латвица	323	293	230	9.65	33.47	30.36	23.83
15	Миросаљци	847	792	690	20.15	42.03	39.30	34.24
16	Поглед	627	659	592	12.29	51.02	53.63	48.17
17	Радобуђа	387	307	243	15.31	25.27	20.05	15.87
18	Радошево	370	286	219	16.82	21.99	17.00	13.02
19	Северово	294	226	159	16.07	18.30	14.06	9.89
20	Ступчевићи	952	968	888	13.18	72.24	73.46	67.37
21	Трешњевица	920	826	757	25.30	36.36	32.65	29.92
22	Церова	1151	1175	1162	7.56	152.24	155.41	153.70

Природни прираштај је од 1991. године углавном негативан (-1.6‰ у периоду 1991-2002. година). Вредност природног прираштаја за 2021. годину износи -12,6 на 1000 становника.

Према Попису из 2022.год. евидентирано је смањење становника у свим насељима општине.

У склопу сагледавања будућих демографских промена треба нарочиту пажњу обратити на повезаност пораста или паду становништва и промене у структурама становништва. Сам пораст или пад становништва нам не пружа довољно информација ако истовремено не сагледамо и промене које се дешавају у различитим структурама становништва, као што су старосна, образована и економска структура.

Табела бр.3: РЕЗИМЕ БАЗНОГ ПЕРИОДА

Укупан број становника по попису 2022. год. на подручју општине Ариље	17.063
Укупан број становника по попису 2011. год. на подручју општине Ариље	18.792
Укупан број становника по попису 2002.год. на подручју	19.784

општине Ариље	
Укупна стопа пораста/пада /2022/2011/2002/	9,2%/5,1% -1729/-992
Стопа природног прираштаја – 2021 год.	-12,6
2. Индикатори демографске старости	
Просечна старост становништва Попис 2022.	43
Становништво до 15 година	2409 или 14,1%
Становништво од 15 година до 65 година	10771 или 63,1%
Становништво старије од 65 година	3883 или 22,7%
3. Образовна структура становништва Попис 2011.год.	
Без школске спреме	2,5%
Непотпуна основна школа	12,2%
Основна школа	21,5%
Средња школа	41,1%
Виша школа	3,2%
Висока школа	4,1%
4. Економска структура становништва Попис 2011.год.	
Економски активни који обављају занимање	9317 или 49%
Незапослени	999 или 5,3%
Пензионери	3356 или 17,8%
5. Домаћинства	
Укупан број домаћинстава попис 2011.год. на подручју општине Ариље	6126
Просечна величина домаћинства	3,1

Извор података: Републички завод за статистику, Општине у Србији 2022 и Попис становништва 2011.год. и 2022.год

Према подацима пописа из 2002. године, на подручју Општине Ариље живело је 19.784 становника, да би се овај број 2011. год. смањио за 992 становника на 18.792 т.ј. за 5,1% мање, према последњем Попису из 2022.год. износио је 17.063 тј. за 1729 становника мање. Стопа природног прираштаја 2021. године је био негативан и износио је – 12,6.

Основни демографски процеси резултирали су трансформацијом структурних одлика становништва на подручју општине Ариље, што прати тренд демографских процеса на подручју Републике Србије. Просечна старост је 43 године, а на основу вредности изабраних показатеља старења, становништво општине се налази у стадијуму демографске старости. Према Попису из 2022. год. старосна структура показује да највеће учешће у укупном становништву имају од 15 до 65 година са 63%. Постепено стварање „друштва старих“ утиче на све функционалне и просторне системе и представља озбиљан изазов за даљи демографски и социо-економски развитак.

Према Попису из 2011.год., 21,5% становништва имало је основну школу. Средњошколско образовање стекло је 41,1% становништва. Проценат високообразованих у 2011 год. износио је 4,1%.

Са економског аспекта, нарочито је важан утицај старосне на економску структуру становништва и структуру радне снаге. Величина радног контингента континуирано опада (економски активно становништво које обавља занимање је 49%), што утиче да коефицијент економске зависности становништва (неактивно становништво 5,3%) и оптерећеност старењем непрекидно расту (пензионера 17,8%).

Укупан број запослених у општини Ариље (према општини пребивалишта) 2021.године је 6.177. што представља 57% радно активног становништва. Број запослених на 1000

становника износи 331. Од укупног броја запослених 71% запослено је у правним лицима (привредним друштвима, установама и организацијама), док је 28% запослено код предузетника (лица која самостално обављају делатност и запослени код њих). Број незапослених 2021. године износио је 1094 (63 на 1000 становника). Од укупног броја незапослених, око 22,8% први пут тражи посао.

Посматрано по секторима, највећи број запослених ради у секундарном сектору 54% (у оквиру овог сектора највише запослених је у прерађивачкој индустрији) око 9,5% запослено је у трговини на велико и мало. сектор квартарних делатности имао је благи пораст запослених (највише здравство и образовање). На подручју општине регистровано је 420 индивидуалних пољопривредника што је 6,9%

Према подацима Републичког завода за статистику на територији општине Ариље забележен је негативан миграциони салдо последњих година и 2021.год. износи - 89. Емиграциони процеси у општини Ариље карактеришу исељавање у крајеве у непосредној зони утицаја регионалних центара, главних развојних коридора, као и просторе погодне за развој насељености. У пресељавањима углавном учествује радно способно становништво (15-65 године), у оптималном фертилном и радном периоду, најчешће са одређеним квалификацијама и високообразована, што представља значајан губитак за просторе исељавања са једне, односно додатну вредност у просторима досељавања, са друге стране. Интензивна емиграција у иностранство одвијала се истовремено са унутрашњим пресељавањем.

Мрежа насеља

Општина Ариље припада подручјама са просечном густином насељености од 49 становника на 1 km². На територији општине Ариље мрежу насеља сачињава 22 насеља Ариље, Бјелуша, Богојевићи, Бреково, Вигоште, Вирово, Висока, Вране, Грдовићи, Гривска, Добраче, Драгојевац, Крушчица, Латвица, Миросаљци, Поглед, Радобуђа, Радошево, Северово, Ступчевићи, Трешњевица и Церова и 22 Катастарске општине, при чему насеље Поглед улази у обухват катастарске општине Вигоште Поглед, док катастарска општина КО Ђедовац припада насељу Висока.

Градско насеље Ариље са 6.763 становника је уједно и општински центар. На територији Општине издвојено је, поред Ариља, још 3 центра заједница насеља. Крушчица, Бреково и двојни центар Ступчевићи-Трешњевица.

Мрежу чине насеља која имају од 200-500 становника (Бјелуша, Висока, Гривска, Драгојеевац, Крушчица, Латвица, Радобуђа, Радошево и Северово), од 500- 1000 (Богојевићи, Бреково, Вирово, Вране, Грдовићи, Добраче, Миросаљци, Поглед, Ступчевићи и Трешњевица). Преко 1000 становника имају само градска насеља Ариље, Вигоште и Церова.

Јавне службе

У погледу функционалне диференцијације и повезаности насеља и организација јавних служби насеље Ариље, као општински центар, пружа услуге свим насељима општине, а оријентисан је ка регионалном центру Ужице и регионалном центру Чачак.

Постојећа заступљеност јавних служби у насељеним местима општине је углавном задовољавајућа и у складу са величином, степеном развоја и улогом у мрежи насеља.

У градском насељу Ариље налази се једна средња школа са 5 смерова и укупно 750 ученика. У средњој школи заступљено је пет подручја рада и то: машинство и обрада метала, електротехника, текстилство и кожарство, економија, гимназија. Анализом потреба локалне привреде, средња школа последњих година уводи нове образовне

профиле (електромеханичар за термичке и расхладне уређаје, моделар одеће).

На подручју општине постоје 4 основне школе једна у градском насељу Ариље и три у сеоским насељима Латвица, Бреково и Крушчица, са 10 издвојених одељења (Северово, Гривска, Добрача, Трешњевица, Миросалци, Радошево, Висока и Бјелуша) и око 2000 ученика. Број ученика у одељењу креће се у интервалу од 2 (у сеоским школама) до 32 у школи у Ариљу. Просек на нивоу општине је 18.8 ученика по одељењу. Број ученика у школама у Крушчици и Брекову драстично се смањило у односу на период од пре 15-20 година због миграција становништва из ових удаљених села у градска и приградска насеља. Међутим, број ученика у овим школама у последњих 5 година не опада и постоји тенденција благог раста из године у годину. У области предшколског образовања у општини ради један дечији вртић, са издвојеним објектом предшколске деце.

Здравствена заштита у општини Ариље се обавља преко Дома Здравља и теренских амбуланти. Дом здравља је организациона јединица у саставу Здравственог центра у Ужицу. Делатност Дома здравља Ариље је првенствено здравствена заштита на примарном нивоу. Здравствена заштита у области опште медицине на сеоском подручју обавља се у две здравствене станице (Крушчица и Бреково) и 4 здравствене амбуланте (Северово, Висока, Добраче и Бјелуша).

Социјална заштита организована је у оквиру центара за социјални рад који се налазе у општинском центру. На евиденцији центра за социјални рад у 2019. год. било је укупно 1021 корисника, највише одраслих 42%, деце 28%, старих лица 22%. Одређену помоћ и подршку обезбеђују и локалне јединице Црвеног крста.

На територији општине Ариље се налазе четири поште, у Ариљу, Крушчици, Брекову и Ступчевићи. Постојећа поштанска мрежа и распоред пошти је задовољавајући.

У оквиру културних садржаја у Општини су заступљени Дом културе, народна библиотека, градска галерија, Соколски дом, омладински културни центар и више објеката намењени културним манефестацијама и осталим садржајима (у граду) и 14 сеоских домова културе. Сеоске домове културе углавном карактерише незадовољавајућа опремљеност. Објекти за спорт и рекреацију су углавном смештени у граду или у приградским сеоским насељима.

На основу препоруке за организацију јавних служби према хијерархијском нивоу насеља, у Ариљу, као локалном центру, мањем урбаном центру, подразумева се обавеза организовања дневног центра, центра за социјални рад, предшколског образовања, основног образовања, средњег образовања, амбуланта, здравствена станица, мобилна здравствена служба, дом здравља, мултифункционални простори/објекти, библиотеке/књижаре.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру глава 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак РЕЗИМЕ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, пододељак Привреда мења се и гласи:

Најразвијенија грана **пољопривреде** подручју општине Ариље је *воћарство*, у коме доминира производња малине, која је економски најзначајнији производ пољопривредне производње. Воћарство је једна од најразвијеније пољопривредне гране и према подацима РЗС за 2021 год. под воћњацима се налази 3368 ha. По економском значају издваја се малина са површином од 1874 ha, и 4200 газдинстава која производе. Малина се гаји на целом подручју Општине, и то преко 95% на породичним газдинствима, на

просечним парцелама од око 0,3 ha.

Шљива је по засађеним површинама на првом, а по обиму производње и економском значају дели друго место са јабуком. Производња јабуке се последњих година све више развија, првенствено у долини Моравице. Засади шљива гаје се на 754ha (2086 газдинстава), док засади јабуке на 627ha (1673 газдинстава).

Сточарство на подручју општине Ариље је по вредности производње и економском значају на другом месту, што није у складу са расположивим агроекономским и другим развојним условима. Примера ради, учешће сточарства у укупној пољопривредној производњи у економски развијеним земљама се креће између 70% и 80%, док у Србији износи испод 50%. Број основних врста и категорија стоке на подручју општине Ариље бележи дугорочну тенденцију пада.

Ратарска производња је највећим делом у функцији сточарства, при чему се производња жита константно смањује. Кукуруз се производи на релативно великим површинама од око 548ha, и то претежно као храна за стоку. Производња кукуруза је углавном сконцентрисана у Зони насеља Ариље и Зони државног пута првог реда и реке Моравице.

Учешће *повртарства* у укупној биљној производњи један је од индикатора степена интензивности пољопривреде. Подручје општине Ариље спада у веће произвођаче кромпира у Републици Србији. Кромпир се производи на целом подручју Општине, при чему се највећа производња (око 60%) остварује у Бјелуши и Трешњевици.

Узгој рибе је најзаступљенији дуж Малог Рзава, као и на појединим притокама Малог и Великог Рзава. Конфигурација терена, лак приступ водотоку, количина и квалитет расположиве воде су само неки од фактора који су допринели развоју приватних узгајалишта пастрмки. На Малом Рзаву је издвојено десетак рибњака, од којих поједини нису у функцији. У тренутно активним је заступљена пастрмака, и користе исту основну храну за прихрањивање. Од убачене хране у рибњак, највећи где се ингестира, док мањи део изађе из рибњака са употребљеном испуштеном водом. Концептуално, за потребе рибњака, преусмерава се део вода основног површинског тока ка базенима а затим се низводно поново враћају у основни ток. Са аспекта утицаја на квалитет тока, микробиолошка промена састава се јавља на рачун хране за исхрану рибе и нус продуката узгоја рибљег фонда.

Специфичност **привреде** у општини Ариље је скоро завршен процес приватизације, односно власничке трансформације предузећа као значајног корака у процесу реструктурирања предузећа. Уједно, некада мале радионице занатског типа, у данашњем економском окружењу прерастају у мала приватна предузећа и апсорбују највећи део радне снаге која је остала без посла пропадањем великих друштвених фирми.

Према степену развијености општина Ариље спада у другу групу локалних самоуправа чији је степен развијености у распону 80 - 100% републичког просека. према Уредби о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединице локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 104 од октобра 2014.)

У погледу гранске структуре, може се говорити о извесној усмерености концентрације производних капацитета у поједине индустријске секторе што се одражава на препознатљивост привреде/индустрије Општине у регионалним оквирима, односно на специјализацији производа с овог подручја. На првом месту реч је комплексу текстилне индустрије и разноврсности производње у оквиру ње (нпр. производња рубља, одеће, трикотажних тканина, тешке конфекције, предмета од текстила и др).

Следећи бренд планског подручја је производња прехранбених производа заснована на богатој сировинској основи али са недовољно широко развијеном палетом производних грана. Углавном је реч о бројним капацитетима за складиштења и примарну прераду воћа (пре свега хладњаче за малине) изражене просторне дисперзије али недовољности капацитета виших фаза прераде и са тек спорадичним развојем производње кондиторских производа, прерада меса и млека и сл.

Комплекс дрвопрерађивачке индустрије обухвата производњу резане грађе, али и различите нивое финализације дрвета, од основне прераде у виду лајсни и подних облога, па до намештаја и кухињских елемената.

Комплекс металске индустрије обједињује различите производне гране (производње металних прооозвода, жичане робе, ливених производа) организоване кроз десетину производних капацитета. Слабије изражена разноврсност производње присутна је у области електроиндустрије (производња машина, инсталационих материјала, професионалне опреме).

На подручју Општине формирала се неравномерна *територијална структуре индустрије*. Током почетне фазе индустријализације насеље Ариље постаје примарни центар индустријског развоја. Кроз касније фазе развоја, индустријска активности се ширила радијално, ка и у приградским насељима, дакле у североисточни део Општине, и била је праћена интензивнијим социо-демографским развојем у њима. Ова насеља су даљим интензивирањем предузетништва додатно оснажила у погледу концентрације производних активности већих и мањих капацитета. Упоредо, мада слабијим инензитетом, одвијала се концентрација производних капацитета дуж државног пута првог реда ДП IB реда бр.21 јужно од Ариља.

Данас у општини Ариље послује 803 радњи и 279 предузећа, (на сваких 11 радно активних становника долази по један привредни субјекат), што је знатно изнад просека Републике и Округа. Доминантне гране су пољопривреда са прехранбеним сектором и прерађивачка индустрија (текстилна индустрија, прерада дрвета, металопрерада). У региону су познати текстилни производи из Ариља, са заштићеним жигом квалитета "Ариљски текстил", као и "Ариљска малина" са заштићеним географским пореклом. У структури инвестиција које су забележене током 2020. године највеће заузима домаћи капитал.

Туризам и рекреација на територији општине Ариље, уз комплементарне активности (пољопривреду, занатство, угоститељство итд.), представљају потенцијално врло значајну привредну активност, првенствено због повољних природних услова и изузетних природних и културно-историјских вредности. Међутим, туризам, као привредна грана, није развијен на задовољавајућем нивоу. Постојећи капацитети не дају могућност ширењу туристичке услуге, па се не могу очекивати већи економски ефекти од туристичке делатности без улагања у исту.

Туристички промет последњих година показује тенденцију раста у погледу броја туриста и броја ноћења. Идеално место за одмор и рекреацију је гарни хотел "Млинарев сан" саграђен недалеко од центра града, на обали Великог Рзава. Поред обала Рзава налази се више пријатних и скровитих плажа "Боса нога", "Соњине чари", "Уски вир", "Урјак".

У складу са макрозонирањем Општине, са аспекта просторног развоја туризма могу се издвојити типичне *туристичке целине*: туристичка целина I (У околини општинског центра) – поклапа се са макрозонам насеља Ариље у којој постоје потенцијали и зачеци спортско- рекреативног, излетничког и туризма презентације културних добара; туристичка целина II (Долинско – брдско подручје) - обухвата Зону уз државни пут првог

реда и реку Моравицу, као и насеља Добраче и Бреково; и, туристичка целина III (Планинско подручје) – обухвата насеља Брдско-планинске макрозоне (изузев Брекова и Добрача) са надморским висинама преко 500 m, у којој постоје потенцијали и зачеци бањског, спортско-рекреативног и сеоског туризма.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак РЕЗИМЕ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, пододељак Инфраструктури системи и саобраћај, мења се и гласи:

Водосистем “Рзав” Ариље снабдева кориснике пет општина пијаћом водом и то:

- Од 1993.год. општине Ариље, Пожега, Лучани и Чачак, а
- Од 1996.год. и општину Г. Милановац.

Систем се гради у две фазе, тако да се коначном изградњом целог система решавају потребе за водом до 2030.год. корисника свих пет општина.

Изградњом друге фазе произвело би се и дистрибуирано 2300l/s по распореду :

- Ариље	200l/s
- Пожега	350l/s
- Лучани	200l/s
- Чачак	1200l/s
- <u>Горњи Милановац</u>	<u>350l/s</u>
УКУПНО	2300l/s

За сада је реализована прва фаза, са укупним капацитетом прераде и дистрибуције питке воде од 1200l/s по распореду:

- Ариље	100l/s
- Пожега	200l/s
- Лучани	150l/s
- Чачак	600l/s
- <u>Горњи Милановац</u>	<u>150l/s</u>
УКУПНО	1200l/s

уз напомену да је магистрални цевовод од Кратовске стене до Чачка и Г.Милановца изграђен за коначну фазу од 1550l/s, као и сви кракови за градове кориснике.

Предвиђено је водоснабдевање корисника локалних самоуправа Ариља, Пожеге, Лучана, Чачка и Горњег Милановца, са водосистема Рзав, захватањем и коришћењем воде из реке Велики Рзав. Водопривредном дозволом се утврђује начин и услови за употребу и коришћење воде као и испуштање воде у природне и вештачке водотоке. Јавно предузеће за водоснабдевање “Рзав” Ариље је прибавило Решење о издавању водне дозволе бр 325-04-0116/2016-07 од 03.06.2016.год од Републичке дирекције за воде, Републике Србије, за коришћење воде, са привременог водозахвата Шевељ на водотоку Рзав и роком важења до 10.06.2026.год.

У садашњем режиму рада, постројење за пречишћавање воде се снабдева преко привременог водозахвата и то из живог тока реке Велики Рзав са максималним капацитетом од 840l/s при повољним хидролошким условима. Приликом сваког захватања воде обезбеђује се минимални одрживи проток низводно од водозахвата у количини $Q=700l/s$.

На подручју Општине Ариље водоснабдевање је организовано путем водоводног система „Рзав” и изворишта „Малско врело” и „Клокоч”. Само градско подручје и приградска насеља: Грдовићи, Церова, Вране, део насеља Поглед, села: Вирово, део Латвице, део Ступчевића, део Богојевића. Миросаљци и Трешњевица се снабдевају са регионалног система „Рзав” преко две висинске зоне. Извориште „Клокоч” снабдева део насеља

Поглед и део насеља Вигоште. Извориште „Малско врело“ снабдева део села Латвица и део села Богојевићи.

Остала насеља се снабдевају водом са мањих локалних изворишта која нису у градском водоводном систему и која се недовољно контролишу. Због конфигурације терена, удаљености и мале густине насељености, та насеља нису предвиђена за прикључење на градски водоводни систем.

Општина Ариље спада у значајне произвођаче воде за пиће у регионалном контексту, чему је допринео развој међуопштинског система за водоснабдевање "Рзав" (Регионални систем за снабдевање становништва водом-подсистем "Рзав"). Овај систем сада опслужује водом становништво и привреду насеља у општинама Ариље, Пожега, Лучани, Чачак и Горњи Милановац. Вода се захвата из живог тока реке Рзав на прегради „Шевељ“, а пречишћава на ППВ „Рзав“, капацитета 1200 l/s.

Пројектовани концепт водосистема "Рзав" заснива се на прикупљању и довођењу слободним падом акумулисаних вода реке Великог Рзава (са изградњом акумулације "Сврачково") до постројења за пречишћавање воде на брду Клик, затим њиховом пречишћавању и дистрибуцији воде за пиће до градских резервоара у Ариљу, Пожеги, Лучанима, Чачку и Горњем Милановцу. Према пројектној документацији изградња система "Рзав" је предвиђена у две етапе субсистем "Рзав 1" и субсистем "Рзав 2"), с тим што је прва етапа подељена на две фазе:

Прва фаза, са укупним капацитетом пречишћавања и дистрибуције питке воде до 1200 l/s, и то изградњом привременог водозахвата "Шевељ" са потисним цевоводом до ППВ "Ариље", а затим и акумулације "Сврачково". Као извориште сирове воде користи се привремени водозахват на отвореном току "Шевељ", изграђен поред истоимене бујичне преграде. Просечна количина испоручене воде ка конзумном подручју на годишњем нивоу је око 550 l/s. Будући да се ради о привременом објекту, након завршетка изградње и формирања акумулације "Сврачково", водозахват ће остати као резерва ради обезбеђења веће поузданости водосистема.

Друга фаза, са укупним капацитетом пречишћавања и дистрибуције питке воде од 2500 l/s, која ће се постићи изградњом узводних акумулација "Роге" ("Орловача") и проширењем ППВ-а "Ариље" са додатним цевоводом сирове воде. Воде Великог Рзава ће се користити вишенаменски са циљем производња електричне енергије, снабдевања водом становништва и индустрије, заштите од поплава, оплемењивање малих вода.

Водозахват на реци "Рзав", односно бујична преграда "Шевељ", налази се око 1,5 km узводно Великим Рзавом од ушћа Великог Рзава у Моравицу. Водозахват "Шевељ", лоциран је на крајње западном делу Врањског поља у проширеном делу речне долине Великог Рзава. После изласка из клисуре, узводно од преграде "Шевељ", Рзав формира широку речну долину која се простире до Ариља и улива Великог Рзава у Моравицу. Објекат је, дакле, лоциран у долинском делу терена, док околни простор припада брдско-планинском рељефу са врховима вишим од 800 mnm. Речна долина је на kotaма од 332 mnm до 340 mnm, док је корито реке на самом водозахвату испод коте 300 mnm. Концепт овог решења је да се сирова вода захвата преко захватне грађевине уз механичко пречишћавање (аутоматске решетке и сита), а затим помоћу пумпне станице лоциране на левој обали Рзава (~200 m низводно од преграде), потискује до фабрике за прераду воде (капацитета 1200 l/s). Након третмана, вода се транспортује ка резервоарима општинских центара, односно ка крајњим корисницима.

Генерално, садашњи водоводни систем "Рзав" чини:

- водозахват сирове воде (на бујичарској прегради "Шевељ"),

- систем за потискивање воде од водозахвата до постројења за прераду воде,
- постројење за прераду воде (ППВ.),
- систем за дистрибуцију воде од ППВ.-а ка конзумном подручју.

Водозахват - преграда "Шевељ"

Бујичарска преградна "Шевељ" на Великом Рзаву подигнута је после другог светског рата. Преграда је гравитационог типа, изведена од зидних контрафорава између којих је испуна од ломљеног камена. Узводна страна је обложена бетоном, док је слапиште и низводна страна зиданим каменом. Висина бране је 12,85 m, са слободним преливом димензија 23m x 3,25m, пропусне моћи око 281 m³/s. Преграда "Шевељ" је за потребе водосистема додатно реконструисана облагањем преливних површина и слапишта армирано-бетонским плочама.

По питању објекта за прихат површинских вода, искоришћен је постојећи захват (ван функције) намењен за малу електрану. У исти је уграђена аутоматска решетка и сита. Према резултатима мониторинга током 2013.год. и прве половине 2014.год, водостај Великог Рзава на профилу водозахвата "Шевељ" осцилује у интервалу од 2,75 метара, од коте 338.6 до коте 341.35 mnm. Кота прелива је 338.75 mnm, што указује да су у појединим периодима године, вода Великог Рзава само у функцији водоснабдевања и очувања биолошког минимума. Протицај, у зависности периода године варира од 876 l/s до 144478 l/s. Просечна количина воде која се захвата за потребе водоводног система "Рзав" у разматраном периоду, износи око 531 l/s.

Систем за потискивање воде до ППВ.

Вода захваћена из водотока, потискује се пумпањем до "фабрике воде" преко пумпне станице на левој обали Великог Рзава, низводно од преграде "Шевељ". У пумпну станицу је уграђено 5 агрегата капацитета око 1000 l/s, као и пратећа хидромашинска и електро опрема. Уз саму станицу је инсталиран трафо. Водозахват, црпну станицу и ППВ. повезује челични цевовод сирове воде дужине 2848 m, јединственог пречника - Ø1200 mm.

Постројење за прераду воде (фабрика воде)

Фабрика за пречишћавање воде изграђена је изнад Ариља, на падинама брда Клик. Пројектована је за фазну изградњу, и то у првој фази за прераду до 1200 l/s, а у коначној до 2300 l/s, када се планира проширење само по питању броја таложница и филтра. Треба истаћи да је постројење предвиђено за прераду вода акумулација ("Сврачково", "Роге"), а не вода захваћених из површинског (живог) тока, те да технологија није примерена присуству појединих штетних материја у води (минерална уља, пестициде, полихлороване бифеноле ...).

Комплекс постројења обухвата објекте за мерење, регулацију и расподелу сирове и пречишћене воде, таложнице ламелног типа, озонаторе, брзе пешчане фитре, затим резервоар чисте воде, пумпну и компресорску станицу, објекте за складиштење и дозирање хемикалија, као и контролно-командни центар, лабораторију, енергетику, објекте за третман отпадних вода и пословни простор и инфраструктурне објекте (фабрички круг, саобраћајнице). Пречишћавање сирове воде на фабрици се састоји од: бистрења, озонирања, филтрације, завршног хлорисања и флуорисања. Технолошке отпадне воде са постројења (муљ из таложница и воде од прања филтра) усмеравају се испод филтра, ка постројењу које одваја муљ од воде, а затим одвози на депонију. Складиштење и одржавање судова и опреме за дозирање хемикалија у технолошком процесу је у посебним објектима. Посебан део објекта је намењен за складиштење и дозирање хлора. За прање филтра изграђена је пумпна станица са три пумпе а у њеној

непосредној близини и енергетски блок са трафоима.

Од унутрашње инфраструктуре у зони фабрике, издвојена је технолошка, кишна и фекална канализација као и мрежа цеви за транспорт воде и хемикалија.

Систем за дистрибуцију воде од ППВ. од конзумног подручја

Након третирања до потребног квалитета, воде се посебним системом усмеравају ка градским резервоарима (конзумном подручју). У основи дистрибутивни систем чине: резервоар чисте воде, цевоводи са објектима, мерно-редукциони блок, станица за дехлорисање и хидраулички чвор "Брђани".

Резервоари у оквиру фабрике воде, укупне запремине 8200 m³, се налазе испод филтарских поља и у кругу фабрике. Магистрални цевовод до рачве за Лучане изведен је за потребе прве фазе, док је од Лучана до Горњег Милановца, као и за одвојке ка Ариљу, Пожеги и Лучанима за коначни капацитет. Ваздушни вентили, муљни испусти, опрема за испирање цевовода и пресечни затварачи су стални објекти на цевоводу. Будући да цевовод има велику дужину изграђене су станице за дохлорисавање у Рошцима, Љубићу, Бељини и у склопу хидрауличког чвора Брђани. Допремање воде до резервоара Горњег Милановца се делом обавља препумпавањем, са хидрауличког чвора у Брђанима.

Управљање технолошким процесом и дистрибуцијом воде обавља се из командно-контролног центра (ККЦ) који је смештен на фабрици воде у Ариљу. На водоводном систему урађена је даљинска контрола, управљање, мерење и регулација свих технолошких и погонских параметара применом програ мобилних логичких контролера (ПЛЦ). Граница система даљинског мерења, регулације, контроле и управљања завршава се контролом нивоа воде у прикључним градским резервоарима. У ККЦ долазе информације у облику: телемерења, индикације стања, сигнализације, аларма и усмених информација особља из погона. Постављено је континуално мерење и архивирање битних физичко-хемијских величина потребних за вођење и контролу процеса: мерење протицаја и притиска на кључним местима, мерење нивоа, мутноће воде, резидуалног хлора, рН вредности, концентрације флуора у чистој води. Меморишу се такође и сви резултати лабораторијских анализа као и мерења електричних параметара у систему енергетског напајања. Контролу квалитета воде у свим фазама технолошког процеса обавља лабораторија на фабрици воде. Лабораторија је опремљена за праћење физичко-хемијских и бактериолошких параметара. Анализа квалитет воде на водозахвату у периоду неповољних временских прилика (обимних падавина или отапања снега), указује да је Велики Рзав подложен утицајима временских прилика, као резултат низа узрочно-последичних чиниоца (брдовито- планинску конфигурацију терена, стрмим падинама, ерозије, пољопривредне активности ...).

У циљу заштите акумулације "Ариље" од засипања наносом предвиђени су одређени радови. На узводном делу Великог Рзава (узводно од профила Сврачково) и на неколико његових притока (Приштевица, Љубишница, Катушница и Мегаре) пројектоване су преграде у циљу спречавања засипања бране Сврачково. За део тока од бране Сврачково до преграде "Шеваљ", као и за реку Мали Рзав са свим својим притокама није анализирана ова врста заштите, будући да се активни водозахват води као привремено решење. Преграде се граде у циљу заштите од засипања, односно представљају механичку заштиту од затрпавања, којом се заустављају велики комади стена, шљунак, песак, дрво и други материјали, али не и од раствора и суспензија (потенцијалних загађивача) који се гравитационо са водом транспортују до водозахвата, чиме угрожавају квалитет сирове воде.

Процеси ерозије на сливу Великог Рзава изазвани су од стране више чиниоца, од којих

издвајамо: набраност терена, геолошки састав и вегетациони покривач. Најинтезивнија еризија је издвојена на деловима слива притока - Дубоки поток, Чунгајски потоци, Мегаре, Катушница и др. Такође, голети (сипари - на више локација дуж долине Великог Рзава, деградирана земљишта), такође представљају повољне услове за развој ерозије. На стрмим падинама притока (3% и више) и тока Великог Рзава (0,75%) нема услова за задржавање наноса већ он бива пронет на ниже делове терена. Срачуната продукција наноса на сливу Великог Рзава до профила Сврачково износи 354,5 m³/km² годишње, од чега око 65 % доспева на низводне профиле.

Штета коју причињава ерозија је вишеструка. Огледа се у наносима (неорганским - стене, песак... и органским - хемијским и биолошким супстанцама који се налазе у или на земљишту), који се депоноју на нижим деловима терена или доспевају у површински ток. Као последица наведеног, долази до преграђивања мањих токова, стварања брана, испирања плодног тла, плављења пољопривредног земљишта и загађивања вода.

Заштита од ерозије и бујица у сливу Великог Рзава могућа је уз примену противерозионих радова, односно уз примену агротехничких и шумско-мелиоративних мера. Шуме су битан параметар у заштиту од ерозије. Смањена сеча шума и пошумљавање, у многоструку побољшава заштиту терена.

На бази анализе постојећег стања, основна концепција заштите од поплава и уређења водотокова Велики Рзав и Моравице у наредном периоду чини изградња нових одбрамбених насипа, уз комплетирање, доградњу, реконструкцију постојећих насипа и њихово одржавање.

Канализациони систем општине Ариље је слабо развијен у Зони насеља Ариље и Зони државног пута првог реда и реке Моравице, док у насељима Брдско-планинске зоне не постоји.

Канализациона мрежа у Општини Ариље је прилично дотрајала и није урађено раздвајање фекалне и атмосферске канализације што представља велики проблем приликом обилних падавина.

Кроз пројекат Регионалног центра за пречишћавање отпадних вода „Скрапез воде“ одрађен је пројекат за раздвајање фекалне и атмосферске канализације као и санација и замена дотрајале канализационе мреже и планирана је изградња нове канализационе мреже на територији Општине Ариље. По том пројекту отпадне воде из општине Ариље треба да се уцве и спроведу до постројења за прераду отпадних вода које ће се налазити на територији Општине Пожега.

Приликом изградње дистрибутивне водоводне мреже, као фекалне и атмосферске канализације у планираном захвату, потребно је водити рачуна о пречнику према броју становника. Изградњу уличне инфраструктуре предвидети у саобраћајницама.

На осталим подручјима Општине не постоје ни организовани системи за сакупљање и одвођење отпадних вода, као ни системи за пречишћавање отпадних вода, већ се употребљене воде испуштају у неадекватно изведене септичке јаме, напуштене копане бунаре, околне водотокове или једноставно на околни терен. Због конфигурације терена наведени проблем је израженији у Зони државног пута првог реда и реке Моравице. Главни колектори се налазе дуж обале Великог Рзава и државног пута првог реда.

Електроенергетска инфраструктура

Подручје обухвата плана напаја се електричном енергијом из трафостаница ТС 110/35 kV Ариље, ТС 35/10 kV Ариље 1, ТС 35/10 kV Ариље 2, ТС 35/10 kV Латвица и ТС 35/10 kV Шевељ.

Кроз обухват Измене и допуне Просторног плана општине Ариље пролазе трасе далековаода:

- 110 kV бр. 1115/1 ТС Пожега – ТС Ариље
- 110 kV бр. 1115/2 ТС Ариље – ТС Ивањица и
- 220 kV бр. 214/2 ТС Краљево 3 – ТС Пожега

који су у власништву „Електромреже Србије“ АД

Трафостанице 10/0,4 kV (укупно 229) напајају се Оне се напајају електричном енергијом путем кабловских водова и далековаода 10kV из претходно наведених трансформаторских станица ТС 35/10 kV Ариље 1, ТС 35/10 kV Ариље2, ТС 35/10 kV Латвица и ТС 35/10 kV Шевељ.

Телефонска мрежа са подручја општине Ариље припада мрежној групи Ужице. Фиксна телекомуникациона мрежа у општини Ариље је организована преко шест телефонских централа. Делови појединих насеља имају обезбеђен сигнал фиксне телефоније преко мрежа суседних општина, и то део Северова из општине Пожега и део Радошева из општине Чајетина.

У обухвату предметног плана на подручју Трешњевице се налази постојећи телекомуникациони објекат. Планиране локације за изградњу нових телекомуникационих објеката налазе се у Горњој Крварица, Горња Крварица 2, Ариље 3, Латвица, Трешњевица 2 и Трешњевица 3.

У поменутиим преферентним зонама и преферентним локацијама је планирана изградња објекта телекомуникационе инфраструктуре за систем GSM,UMTS и LTE систем. Под телекомуникационом инфраструктуром се у овом случају подразумевају телекомуникациони објекти базних радио – станица и радио – релејних станица, са припадајућим антенским системима, стубовима или носачима на зградама за монтажу антена, контејнери или просторије за смештај опреме, као и уређаји за напајање опреме са прикључењем на енергетску мрежу.

На територији предметног плана налазе се емисионе станице: Овчар и Ариље Клик, преко територије обухвата плана не прелазе радиорелејни коридори.

Један од значајнијих магистралних праваца оптичких каблова на подручју Републике Србије је правац Пожега-Бољаре (граница са Црном Гором), као део значајног правца Београд-Јужни Јадран. Овај правац представља важан национални и међународни саобраћајни и телекомуникациони правац јер перспективно повезује транзитно подручје Београд са Републиком Српском и Црном Гором.

Термоенергетска инфраструктура

Изграђен је транспортни гасовод од челичних цеви максималног радног притиска (MOP) 50 bar, пречника $\varnothing 273\text{mm}$ РГ-08-18 од Пожеге до Ариља са Главном мерно регулационом станицом ГМРС „Ариље 1“, капацитета $24000\text{ m}^3/\text{h}$.

Изграђен је дистрибутивни гасовод од челичних цеви MOP 16 bar, пречника $\varnothing 219\text{mm}$ предвиђен за снабдевање Општине Ивањица природним гасом.

Изграђена је прва фаза дистрибутивне гасоводне мреже у дужини од 5 километара.

Такође постоји котларница на дрвну сечу, која је предвиђена за снабдевање топлотном енергијом јавних објеката у центру Ариља, која је пуштена у рад.

Стање термотехничких инсталација на подручју обухвата плана може се сматрати као

неповољно јер се за добар део потребне енергије за потребе грејања и припреме топле воде како за потребе домаћинства тако и привреде користи електрична енергија, те конвекционална горива.

Планирано је снабдевање гасом подручја просторног плана општине Ариље, које ће се вршити путем магистралног гасовода РГ-08-18 од Пожеге (главни разводни чвор - ГРЧ "Пожега") до Ариља и даље до Ивањице гасоводом средњег притиска.

Обновљиви извори енергије представљају потенцијал који би, уз рационално коришћење, могли да смање увозну зависност земље и штетне последице на животну средину. Због тога је, у циљу одрживог економског развоја, уз стабилну енергетску политику, неопходно ангажовање и коришћење обновљивих извора енергије (енергије биомасе, сунца и ветра).

Саобраћајна инфраструктура

На подручју општине Ариље је од видова **саобраћаја** заступљен само друмски саобраћај. Од државних путева, преко подручја општине Ариље пролазе:

- Државни пут првог реда ДП IB реда број 21 (стара ознака M21/1), правац Нови Сад - Ириг - Рума - Шабац - Коцељева - Ваљево - Косјерић – Пожега - Ариље - Ивањица - Сјеница, на деоницама број 02131 и 02132 од почетног чвора број 2318 Пожега (Ариље) код km 209+141 до завршног чвора број 2131 Прилике код km 240+941, а у обухвату Плана од km 218+941 до km 225+310.
- Државни пута другог реда ДП IIA реда број 196 (стара ознака Р-228), правац Лис - Ариље - Висока - Љубиш, на деоницама број 19601 и 19602 од почетног чвора број 18102 Лис код km 0+000 до завршног чвора број 19601 Чубраци код km 50+740, а у обухвату Плана од km 10+394 до km 15+126.

Веза са другим видовима саобраћаја своди се првенствено на везу са железничком пругом у Пожеги. На територији Општине су заступљени и пешачки и бициклистички саобраћај, који се обавља на малим релацијама и претежно у градском подручју Ариља, као и мањим обимом дуж државног пута првог реда. Јавни превоз за локалне потребе се огледа у аутобуским линијама Ариље-Крушчица-Висока и Ариље-Добраче-Бјелуша.

Мрежу путева на подручју општине Ариље чине општински путеви у дужини од 245,7 км, некатегорисани путеви у дужини од 400 км, државни пут другог реда у дужини од 43 км и државни пут првог реда у дужини од 17,7 км. Целокупна мрежа путева се везује на државни пут првог реда ДП IB број 21 и на државни пут другог реда ДП II А број 196.

Табела бр.5 : Општински путеви

Р.бр.	Од места до места	Д у ж и н а			
		Укупно	Савремени коловоз	Туцаник	Земљани
1	Ариље-Голубац	9	3.7	5	0.3
2	Клисура-Обрешци	30	15.8	14.2	0
3	Лопаш-Дивљака	17	10.6	5.0	1.4
4	Латвица-Ступчевићи	9	6.5	2.5	0

5	Латвица-Котража	18	4.2	13.8	0
6	Ступачки поток-Јањића брдо	14	3.7	6.0	4.3
7	Добраче-Јањића брдо	9	9.0	0	0
8	Крушчица-Равни	15	2.1	8.9	4
9	Гривска-Дрежник	15	8.8	3.2	3
10	Дивљака-Голо брдо	15	2	11	2
11	Драгојевац-Голубац	6	2.2	3.8	0
12	Миросалџи-Голубац	9	2.4	6.1	0.5
13	Радошево-Сирогојно	11	4.7	3.3	3
14	Добраче-Љупча река	9	2.6	6.4	0
15	Бјелуша-Стаменића брдо	12	0	7	5
16	Љесковац-Бреково	10	1.8	8.2	0
17	Ариље-Сврачково	4.7	4.0	0.7	0
18	Северово-Крушчица	11	0	8.9	2.1
19	Шевељ-Клокоч	5	5.0	0	0
20	Рудине-Црепана	7	5.1	1	0.9
21	Врбице-Милићево село	4	2.5	1	0.5
22	Ћирјаковићи-Љетине	6	3.0	2	1
	Укупно	245.7	99.7	118	28

Густина путне мреже на територији општине Ариље износи 0.87 km/km^2 што је више од просека централне Србије и Златиборског округа. Степен изграђеност путне мреже са путевима са савременим коловозом, на подручју Општине такође је изнад просека Округа и централне Србије, али су асфалтни застори на овим путевима већином дотрајали.

На подручју општине Ариље планирана је изградња државног пута првог реда (ауто – пут Е – 763), Београд – Јужни Јадран, деоница Пожега – Бољаре (Граница са Црном Гором). Пратећи алтернативни путни правац ауто-пута и зона утицаја коридора ауто-пута на окружење (најближа насеља, туристички простори, заштићена подручја природних вредности, сливови акумулација и сл.), биће сагледани у Просторном плану подручја посебне намене. Планска решења просторног плана за коридор ауто-пута биће утврђена са већим степеном детаљности у односу на коридоре других магистралних инфраструктурних система. За потребе израде стратешког дела просторног плана

користиће се Генерални пројекат и Претходна студија оправданости за изградњу ауто-пута Е-763 Београд-Јужни Јадран (Сектор III: Пожега – граница са Црном Гором, Бољаре).

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак РЕЗИМЕ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, пододељак Животна средина, природна и културна добра, мења се и гласи:

Подручје општине Ариље је у погледу **стања животне средине** у великој мери очувано. Основни фактори угрожавања животне средине у општини Ариље су неадекватан третман отпада и отпадних вода, кумулативни утицаји индустрије у градској зони, саобраћај, нелегална градња, неконтролисана примена хемијских средстава у пољопривреди, као и непостојање система мониторинга животне средине, недовољни институционални капацитети и недовољно развијена еколошка свест становништва.

На територији општине Ариље у обухвату Измене и допуне Плана, налазе се следећа заштићена подручја:

- 1. Предео изузетних одлика Долина Малог Рзава“ - природно добро друге категорије и**
- 2. Специјални резерват природе „Велики Рзав“ - природно добро друге категорије.**

Почетком 2022.године започета су теренска истраживања за потребе израде Студије заштите природе „Кањон реке Пањице“ у чијим границама заштите ће се налазити подручје шире зоне од ушћа Ковачког потока, затим клисурасто-кањонски део као и део тока до Добричког поља, у обухвату катастарских општина Бреково и Добрача, општина Ариље.

Осим наведеног, просторни обухват се налази унутар еколошки значајног подручја „Долина Малог Рзава“ еколошке мреже РС (Уредба о еколошкој мрежи, „Сл. гласник РС“ бр. 102/10).

Тренутни статус природних вредности на територији плана

Завод за заштиту природе Србије реализовао је теренска истраживања и израдио Студију заштите подручја **Великог Рзава**.

Река Велики Рзав настаје у Мочиоцима у западном подножју планине Мучањ (1536 m), источно од планине Муртенице и јужно од Јавора. Формирају је Пресечка река која извире на обронцима планине Чемернице и Јамчица у селу Мочиоцима. Укупна дужина реке до ушћа у Моравицу у Ариљу износи 66,6 km. Долина Великог Рзава је клисурасто – кањонска (изразити кањонски делови су у области Округлице, Високе или на потезу од Радошева до Крушчице), а одликује се и мањим меандрима и лактастим скретањима. Веће леве притоке су Мала река, Бела река, Катушница, Љубишница, Приштавица итд. док су десне малобројне од којих се издваја Мали Рзав. Осим флувијалног рељефа, срећу се и облици крашког рељефа, а занимљиво је да се у самој долини налази и извор термалне воде бање Високо. У непосредној близини је и Бања Роге.

На основу резултата обављених истраживања одређена је прелиминарна граница природног добра и прелиминарне границе режима у категорији Специјални резерват

природе. Будуће заштићено подручје Специјални резерват природе „Велики Рзав“ простираће се на територији пет општина: Ариље, Ивањица, Пожега, Чајетина, Нова Варош и Ужице.

Тренутно је Студије заштите специјалног резервата природе „Велики Рзав“ у процедури надлежног Министарства за заштиту животне средине. На основу података из Извода предметне Студије на територији општине Ариље налазе се следећи предложни локалитети у оквиру заштите 2 степена:

1. локалитет Зимовник – Бела река (Кршеви-Клисура-Округлицља-Зимовник – Бела Река) (КО Бјелуша, КО Висока, КО Ћедовац) као и КО у оквиру општина Ивањице и Нове Вароши
2. локалитет Висока (КО Висока, КО Ћедовац)
3. локалитет Радошево (КО Радошево)
4. Локалитет Орловача (КО Крушчица) и КО у оквиру општине Ужице

Завод за заштиту природе Србије доставио је 19. децембра 2012. године *Студију заштите Предео изузетних одлика „Долина Малог Рзава“* министарству надлежном за послове заштите животне средине, као надлежном органу. Даном постављања обавештења на интернет страници Министарства испуњени су услови за покретање поступка заштите овог природног подручја. На основу члана 42. став 8. Закона о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16 и 95/18-др. закон) 2019.године Министарство заштите животне средине обавештава јавност о поступку покретања ревизије заштите природног подручја II (друге) категорије, као предела изузетних одлика „Долина малог Рзава”.

Мали Рзав се налази у средишњем делу западне Србије, припада регији Стари Влахи и заједно са Моравицом, Великим Рзавом, Ћетињом и Скрапежом представља извориште Западне Мораве. Административно, изворишни део припада општини Ивањица (КО Шареник и КО Брезова), а већи део општине Ариље (КО Бјелуша, КО Радошево и КО Висока), на чијем простору се и налазе значајније природне вредности.

24. септембра 2019.год., Министарство заштите животне средине обавештава јавност о поступку покретања ревизије заштите природног подручја II (друге) категорије, као предела изузетних одлика „Долина малог Рзава“. Укупна површина Предела изузетних одлика „Долина Малог Рзава“ износи 3409 ha 68 a 66m². Највећи део површина налази се у приватном власништву (75,13 %), у власништву државе је 24,79 % и 0,08 % је у власништву Српске православне цркве. На целом природном добру успостављају се режим I степена заштите (60 ha 73 a 38 m²), II степена заштите (651 ha 03 a 78 m²) и III степена заштите (2697 ha 91 a 50 m²). Забележено је 11 ендемичних и субендемичних таксона (од чега 8 ендема и 3 субендема), 2 врсте од националног и међународног значаја, 2 врсте наведене у „Прелиминарној Црвеној листи флоре Србије и Црне Горе са статусима угрожености према критеријумима IUCN-а из 2001. године” (Ур. Стевановић В, 2002), односно на CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora, Appendix 2) листи, 4 терцијарна и 1 глацијални реликт, као и 20 врста заштићених „Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне” („Сл.гласник РС” 31/05, 45/05, 22/07, 38/08, 9/10 и 69/11). Већина од 75 врста птица које су присутне на подручју Малог Рзава строго су заштићене према Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС”, бр. 05/10 и 47/11). Према истом Правилнику од 38 врста

сисара присутних у истраживаном делу долине Малог Рзава, 16 је сврстано у категорију „строго заштићена дивља врста”, а 20 у категорију „заштићена дивља врста”.

Непокретна културна добра

На територији општине Ариље, односно у подручју које обухвата граница измене и допуне просторног плана налази се непокретно културно добро од изузетног значаја Црква Светог Ахилија у Ариљу – споменик културе од изузетног значаја за Републику Србију (Одлука о утврђивању Скупштине СРС број 29. Од 29. Марта 1979. године („Службени гласник СРС“ број 14/79).

У оквиру граница предметног плана, а на основу теренског истраживања и података које поседује Завод за заштиту споменика културе у Краљеву у својој документацији, налазе се следећа добра од интереса за службу заштите:

I - Непокретна културна добра:

1. АРИЉЕ, Манастир Ариље (црква Светог Ахилија)
Решење о утврђивању манастира Ариље за непокретно културно добро-споменик културе број 425/47 од 23. октобра 1947. године донето од стране Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС
Одлуком о утврђивању непокретних културних добара од изузетног и од великог значаја црква Светог Ахилија утврђена је за непокретно културно добро – споменик културе од изузетног значаја (Службени гласник СРС, бр. 14/79)
2. РАДОБУЋА, Кућа Перке Крчевинац, (н.х. Стевана Чоловића)
Решење о утврђивању за непокретно културно добро – споменик културе број 524/49 од 28. априла 1949. године донето од стране Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС
3. БРЕКОВО, Црква Светог Николе
Решење о утврђивању цркве Светог Николе у Брекову за непокретно културно добро-споменик културе број 923/51 од 23. августа 1951. године донето од стране Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС
Одлуком о утврђивању непокретних културних добара од изузетног и од великог значаја црква Светог Николе утврђена је за непокретно културно добро – споменик културе од великог значаја (Службени гласник СРС, бр. 28/83)
4. ДОБРАЧА, Манастир Клисуре-Добрача
Решењем број 01 бр. 598/3 од 28.12.1966. г. донетом од стране Републичког завода за заштиту споменика културе, утврђује се да манастир Клисуре-Добрача заједно са иконостасом (39 икона), иконом Васкресења Христовог, ћивотом за мошти, напрестолним крстом, има својство споменика културе
Решење о утврђивању манастира Клисуре – Добрача за непокретно културно добро – споменик културе број 598/3 од 28.12.1966. године донето од стране Републичког завода за заштиту споменика културе

II- Добра која уживају претходну заштиту

IIa - Амбијенталне целине

1. Заштићена околина цркве Св. Ахилија
2. Градски центар – некадашња чаршија, која обухвата улицу Св. Ахилија и део улице Браће Михајловић;

Категорије објеката градитељског наслеђа у оквиру амбијенталних целина

Применом принципа релативног вредновања, имајући у виду вредности укупног грађевинског фонда општине Ариље, сви објекти градитељског наслеђа подељени су у три категорије:

- објекти споменичких вредности
- објекти урбанистичких и амбијенталних вредности
- девастирани историјски објекти

Објекти споменичких вредности

Заштићена околина цркве Св. Ахилија - КО Ариље

Зона I

- Црква Св. Ахилија
- Стара школа на к.п. 58/1
- Конак породице Поповић (или Јована Мићића) на к.п. 60
- Народна библиотека на к.п. 49/1
- Кафана на к.п. 51/4
- Месна заједница на к.п. 51/1

Зона II

- Кућа Мирослава Требињца на к.п. 64/1
- Кућа у улици Миће Матовића 3 на к.п. 66
- Кућа у улици Миће Матовића 15 на к.п. 75

Контакт Зона

- Соколски дом на к.п. 53/2
- Кућа у улици Миће Матовића на к.п. 76/1

Амбијентална целина Градски центар - КО Ариље

- Кућа Драгољуба Думбеловића на к.п. 83/3
- Кућа Бјеличића на к.п. 101
- Кућа у улици Св. Ахилија на к.п. 117/14
- Кућа у улици Св. Ахилија на к.п. 113/2 и 114/1
- Зграда у улици Св. Ахилија 55 на к.п. 162/11
- Кућа у улици Браће Михајловић 14 на к.п. 185
- Кућа у улици Браће Михајловић на к.п. 193/5
- Кућа у улици Св. Ахилија на к.п. 195
- Кућа у улици Св. Ахилија 30 на к.п. 205

Објекти урбанистичких, архитектонских и амбијенталних вредности

Заштићена околина цркве Св. Ахилија - КО Ариље

Зона II

- Кућа у улици Миће Матовића 1 на к.п. 67/1
- Кућа у улици Миће Матовића 13 на к.п. 72/2

Контакт Зона

- Кућа у улици Миће Матовића на к.п. 80/1
- Кућа у улици Миће Матовића бр. 6, на к.п. 81/6

Амбијентална целина Градски центар - КО Ариље

- Кућа Јелисија Драгутиновића на к.п. 82
- Кућа у улици Св. Ахилија 7 на к.п. 78/1
- Кућа у улици Св. Ахилија на к.п. 79/1
- Кућа Драгог Милошевића на к.п. 103/3
- Кућа у улици Св. Ахилија 27 на к.п. 104/11
- Кућа у улици Св. Ахилија 33 на к.п. 118/3
- Кућа у улици Св. Ахилија 51 на к.п. 120/1
- Зграда ариљске општине на к.п. 162/9
- Кућа у улици Св. Ахилија на к.п. 194/1 и 194/2
- Кућа у улици Св. Ахилија на к.п. 197/1

Девастирани историјски објекти

Заштићена околина цркве Св. Ахилија - КО Ариље

Зона I – објект на к.п. 60

Зона II – објекти на следећим к.п: 67/1, 67/2, 68, 69, 71/2, 72/2,73

Контакт зона – објект на к.п. 83/6

Амбијентална целина Градски центар

IIb - Појединачни објекти који уживају претходну заштиту

- Воћарска земљорадничка задруга Ариље на к.п. 18/2 КО Ариље
- Црква Светог Вазнесења у Драгојевцу на к.п. 1173 КО Драгојевац
- Црква Св. Тројице у Бјелуши на к.п. 1187/1 КО Бјелуша
- Основна школа у Вирову на к.п. 533/2 КО Вирово
- Основна школа у Гривској на к.п. 727 КО Гривска
- Основна школа у Брекову на к.п. 2854/2 КО Бреково
- Основна школа у Латвици на к.п. 627 КО Латвица
- Основна школа у Трешњевици на к.п. 1459/1 КО Трешњевица
- Основна школа у Северову на к.п. 1259/1 КО Северово
- Основна школа у Крушчици на к.п. 2640 КО Крушчица
- Основна школа у Бјелуши на к.п. 1206/2 КО Бјелуша
- Основна школа у Високој на к.п. 1169 КО Висока

IIc – Етнографски објекти који уживају претходну заштиту

- Кућа са натписом за 1939. године: 2897/2 КО Добраче
- Кућа Василијевића (некад Новитовића), 4047 КО Добраче
- Кућа Видана Димитријевића, 4409/1 КО Добраче
- Куће у Лазаревићима, 4590, 4386 КО Добраче
- Домаћинство Ристивојевић, 5412 КО Добраче

- Кућа Стевана Ђоковића са натписом, 1716 КО Бреково
- Кућа Петра Пјеровића 2965 КО Бреково
- Кућа Шобајић Алексија и Момчила 2987 КО Бреково
- Конаци на Малом пољу, 3922, 3934, 3910, 3940 КО Бјелуша
- Чардак Сретена Матовића, 784 КО Ђедовац
- Кућа Неђа Бојовића, 332 КО Ђедовац
- Кућа Драгомира Савовића, 1157 КО Радобуђа
- Зграда испод Градине, 1457 КО Радобуђа
- Кућа Мија Поповића 1208 КО Вигоште-Погледи
- Кућа Бранка Ћирјаковића, 323 КО Вирово
- Кућа Радована Милосављевића, 879 КО Миросаљци
- Кућа Зорана Плазинчића, 1542/2 КО Миросаљци
- Стара кућа Јојића, 2028 КО Миросаљци
- Чардак Јојића, 2040 КО Миросаљци
- Воденица, 3523 КО Трешњевица
- Поповића кућа, 810 КО Ступчевићи
- Кућа Пера Стефановића, 868 КО Латвица
- Кућа у којој је живео Саво Поповић, 839 КО Латвица
- Кућа Миломира Радојевића, 1034 КО Богојевићи

IIId – Меморијали ослободилачких ратова

У границама Измена и допуна Просторног плана општине Ариље пописан је и валоризован одређени број обележја настрадалима у ослободилачким ратовима (попис валоризованих меморијала налази се у Елаборату у прилогу овог акта). Меморијални комплекси у Републици Србији штите се у складу са Законом о ратним меморијалима (Сл. гласник РС, број 50/2018), заједничким деловањем локалних самоуправа, на чијој територији се налази меморијал и надлежног Завода за заштиту споменика културе. Редовно одржавање ратних меморијала надлежност је јединице локалне самоуправе, а средства се планирају и обезбеђују у буџету ЈЛС (члан 8 Закона), док се инвестиционо одржавање обавља по прописаним мерама заштите и на предлог надлежног Завода.

III –Добра која уживају трајну заштиту на основу Закона о културном наслеђу

Број локалитета који је наведен кроз мере заштите није коначан, условљен је како временским приликама, интензивном обрадом земљишта која је допринела слабој видљивости покретног археолошког материјала, као и чињеницом да су нека од села изузетно слабо насељена и да становништво сезонски мигрира према њиховим атарима.

Завод за заштиту споменика културе у Краљеву као територијално надлежна служба заштите може у току својих редовних активности извршити ревизију постојећих целина или дефинисати нове о чему ће обавестити надлежни урбанизам.

IIIa - Археолошки локалитети у границама Плана генералне регулације за насељено место Ариље

IIIb - Археолошки локалитети са видљивим површинским траговима:

- **Грчко гробље**, средњовековна некропола: 2850, 2851, 2849, 2856, 2854, 2852, 2855 КО Дробраче

- **Гранични камен Србија – Турска** на сеоском гробљу: 5502 КО Добраче
- **Шанчеви:** 6097/14, 6077/4, 6079, 6077/9, 6077/12 КО Добраче
- **Случајни налази керамике** – насеље: 899, 900, 876 КО Бреково
- **Грчко гробље**, средњовековна некропола: 4679, 4680, 4682, 4683 КО Бреково
- **Градина** са непосредном околином и Грчком гробљем: 5240/1, 5240/2 КО Добраче и 4273, 4276/1, 4276/2, 4274, 4278/1, 2477, 4288, 4287, 4289, 4286, 4282/2, 4285, 2484, 4283, 4275 КО Бреково
- **Грчко гробље**, средњовековна некропола: 1530, 5079 КО Бјелуша
- **Стара црква:** 2871 КО Бјелуша
- **Хумке**, некропола: 1136/1, 1138, 1147, 1176, 870/2, 892/3, 888, 891, 900 КО Бјелуша
- **Црквина Јаворје:** 3964 КО Бјелуша
- **Царево поље**, хумке: КО 3823, 3858 КО Бјелуша са полигоном: N 4828453 E: 7418042, N: 4828096 E: 7418682, N: 4828359 E: 7418996, N: 4828632 E: 7418072.
- **Црквина:** 1791, 1792/1 КО Висока
- **Црквина** у засеоку Алексић са Грчким гробљем: 872, 873, 871 КО Висока
- **Голубињак**, градинско утврђење: 967 КО Висока
- **Грчко гробље**, средњовековна некропола: 2672 КО Радошево
- **Црквина**, 2051, 2050 КО Радошево
- **Турско гробље**, надгробници као део оgrade између парцела: 399, 400 КО Радошево
- **Градина Солокица**, градинско утврђење: 1521, 1522 КО Радошево
- **Градина Биљег**, градинско утврђење: 753, 765 и 766 КО Крушчица
- **Хан**, остаци зграде: 695/2 КО Гривска
- **Грчко гробље**, средњовековна некропола 396/2, 404 КО Гривска
- **Римско гробље**, средњовековна некропола 11, 18 КО Гривска
- **Градина**, градинско утврђење: 1449, 1491, 1448, 1450, 1469, 1470, 1447, 1446, 1471, 1490, 1492, 1493, 1422, 1423, 1424, 1426, 1427, 1428, 1431, 1490, 1468, 1429, 1432 КО Радобуђа.
- **Вранешка стена**, неолитска настамбина: 309, 312, 311 КО Радобуђа
- **Градић**, остаци насеља: 1458, 1459, 1460 КО Вигоште-Погледи
- **Црквине:** 119 КО Вране
- **Хумке**, некропола: 1441, 1442 КО Трешњевица
- **Активно гробље**, антички споменик – ара: 673 КО Вирово
- **Црквина:** 2239 КО Миросаљци, 376/4, 376/3, 375/6, 376/1 КО Трешњевица
- **Градина**, градинско утврђење: 2078, 2079, 2080 и 2082, све КО Трешњевица 1/8, 1/9, 1/10, 1/11, 1/12 и 1/13, све КО Радаљево. 2073, 2074, 2077, 2078, 2079, 2080, 2082, 2083 и 2084 КО Трешњевица број 1/8, 1/9, 1/10, 1/11, 1/12, 1/13, 1/14 и 1/15, све КО Радаљево.
- **Црквине:** 429/1, 429/2 КО Ступчевићи
- **Грчко гробље**, средњовековна некропола: 500/2, 234 КО Ступчевићи
- **Градина**, насеље: 1424, 1423 КО Богојевићи
- **Турско гробље**, средњовековна некропола: 1176 КО Богојевићи

IIIc - Археолошки локалитети евидентирани на основу топонима

- Грчко гробље, некропола: 4958/1 КО Добраче
- Грчко гробље, некропола: 4528, 4546, 4547 КО Добраче
- Грчко гробље, некропола: 883 и 881 КО Бреково
- Црквина: 1754, 1755 КО Бреково
- Турско гробље, некропола: 4376/2, 4376/1, 4371, 4380 КО Бреково
- Гомиле, средњовековна некропола: 2442, 2427/1, 2430/1 КО Бјелуша
- Гробље/манастир: 1843 КО Радошево
- Црквина: 2291, 2292, 2281 КО Гривска
- Грчко гробље, некропола: 119/1, 136, 137, 119/4 (врх брда)
- Црквина: 1925, 1923, 1924 КО Радобуђа
- Црквина: 3374, 3373, 3316 Крушчица
- Црквине: 831, 833 КО Вигоште-Погледи
- Случајни налази: 1493, 1494 КО Вигоште-Погледи
- Турско гробље, некропола: 891/1 КО Церова
- Кућетине, насеље: 305, 306, 303, 304 КО Драгојевац
- Случајни налази: 209/2, 1209/1 КО Драгојевац
- Грчко гробље, некропола: 37 КО Драгојевац,
- Попова башча, црквина: 495/1, 494/1, 494/5 КО Миросаљци,
- Караула, кула: 953, 937, 961, 960, 936 КО Трешњевица
- Црквина: 1225, 1553/1, 1553/2 КО Вирово
- Манастириште: 1662/1, 1662/2, 1677 КО Миросаљци
- Хумка на гробљу: 1499 КО Миросаљци
- Подине: 944/1, 943 КО Ступчевићи
- Хумка на гробљу: 1042 КО Латвица
- Табљица, кула: 1307/2, 175, 1412, 1411, 1409 КО Латвица
- Римско гробље: 1475, 1474, 1460, 1462, 1461/1 КО Латвица
- Миољак, насеље: 1111, 1113 КО Северово
- Гробље: 1376 КО Богојевићи
- Грчко гробље и гробљице: 915/1, 909/1, 908/1 КО Богојевићи

IIId - Стари путеви на територији општине:

1. Јаворски пут 6435 КО Добраче
2. Стари пут 5084 КО Бјелиша
3. Стари пут, 4240 КО Крушчица према 3163 КО Северово
4. Зид, стари пут 2347, 2346, 2914, 2537 КО Гривска
5. Стари пут 1505 КО Богојевићи

IIIe - Пећине:

Приликом рекогносцирања уочени су пећински системи у атарима села Добраче, Бреково, Бјелуша, Висока, Крушчица, Радошево, Радобуђа

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2.

СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА (SWOT), пододељак Инфраструктурни системи и саобраћај тачка МОГУЋНОСТИ мења се и гласи :

Могућност коришћења енергије из обновљивих извора

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА (SWOT), пододељак Инфраструктурни системи и саобраћај став ПРЕПРЕКЕ, бришу се тачка 2,3 и 4, тачка 1 мења се и гласи :

Реализација планираног аутопута Београд – Јужни Јадран;

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА (SWOT), пододељак Животна средина и природна и културна добра у тачки СНАГЕ брише се друга алинеја мења се и гласи:

- заштићена природна добра и добра у процесу заштите, међу којима највише има предеоних целина очуваног биодиверзитета и репрезентативних хидрографских објеката;

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА (SWOT), пододељак Животна средина и природна и културна добра у тачки МОГУЋНОСТИ, се трећа алинеја мења се и гласи:

- брендирање еколошких производа.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак ЦИЉЕВИ, ПРИНЦИПИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ АРИЉЕ, пододељак Визија и основни принципи просторног развоја, додаје се став који гласи:

Визија и принципи просторног развоја проистичу из визија и принципа просторног развоја Републике Србије односно, Просторног плана Републике Србије и других просторних планова вишег реда (Регионални просторног плана Златиборског и Моравичког управног округа, ПППИВ регионалног подсистема Рзав, инфраструктурног коридора, регионалног система за пречишћавање отпадних вода) и специфичности овог подручја у просторно – функционалном смислу.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак ЦИЉЕВИ, ПРИНЦИПИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ АРИЉЕ, пододељак Визија и основни принципи просторног развоја, став 4., тачка 4 мења се и гласи:

Принцип заштите природних ресурса и природног наслеђа који подразумева адекватну заштиту и одрживо коришћење природних ресурса и наслеђа, на начин да они доприносе правилној уравнотежености екосистема, атрактивности ширег простора, као и повећању њихове естетске и рекреационе вредности. Потребно је да политика просторног развоја брине о поновном успостављању и конзервирању екосистема. Стратегије за управљање

водним ресурсима треба да укључе заштиту површинских и подземних вода, мониторинг коришћења ђубрива и наводњавања, третман отпадних вода и сл., а у контексту шумских површина избор врсте дрвећа, обим итд. Чињеница да се природни ресурси највећим делом налазе у руралним подручјима али и у оквиру заштићених подручја за која се не припремају урбанистички планови, указује на значај просторног плана општине у њиховој заштити и одрживом коришћењу;

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак ЦИЉЕВИ, ПРИНЦИПИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ АРИЉЕ, пододељак Општи и посебни циљеви просторног развоја, након става 1 додаје се став који гласи:

Основни циљ израде Измена и допуна просторног плана јесте преиспитивање важећег планског решења у контексту нових развојних капацитета Општине, као и преиспитивање и дефинисање граница грађевинских подручја, површина јавне намене, услова уређења и правила грађења за планиране намене, инфраструктурно опремање грађевинског земљишта утврђивањем траса, коридора и капацитета за саобраћајну, енергетску и комуналну инфраструктуру.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак ЦИЉЕВИ, ПРИНЦИПИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ АРИЉЕ, пододељак Општи и посебни циљеви просторног развоја, став 2 и 3 постају ставови 3 и 4, након става 4 додаје се став који гласи:

У оквиру наведеног циља приликом израде Измене и допуне плана приорите имају следеће смернице: ажурирање података у оквиру анализе постојећег стања; усклађивање са плановима вишег реда који су донети након усвајања Просторног плана општине Ариље; израда уређајних основа за делове насеља Грдовићи, Богојевићи, Латвица, Ступчевићи, Трешњевица, Миросаљци, Драгојевац и Вирово; редефинисање правила грађења; преиспитивање потребе и могућности израде трансфер станице; редефинисање примене правила градње за пољопривредно и шумско земљиште; редефинисање компатибилних садржаја; дефинисање зоне непосредне санитарне заштите изворишта привременог водозахвата; редефинисања правила идентификације припадности локација дефинисаним зонама; озакоњење бесправно изграђених објеката као и измена и допуна правила којима се уређује изградња малих хидроелектрана.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак ЦИЉЕВИ, ПРИНЦИПИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ АРИЉЕ, пододељак Циљеви развоја по појединим областима, додаје се став који гласи:

Изменом и допуном плана дефинишу се циљеви развоја по појединим областима који су међусобно усклађени и зависни, засновани на циљевима дефинисаним важећим Просторним планом за општину Ариље.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак ЦИЉЕВИ, ПРИНЦИПИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ АРИЉЕ, пододељак Циљеви развоја по појединим областима, у ставу 5. У погледу развоја инфраструктурних система и саобраћаја, додаје се 18. алинеја која гласи:

- изградња нових саобраћајних капацитета: инфраструктурни коридор Београд – Јужни Јадран, деоница Пожега – Бољаре. чијом реализацијом ће се остварити нова веза општине са интеррегионалним и међународним инфраструктурним коридорима;

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак ЦИЉЕВИ, ПРИНЦИПИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ АРИЉЕ, пододељак Циљеви развоја по појединим областима, у ставу 5. У погледу заштите и унапређења животне средине, бришу се од 1 до 6 алинеје и додају се алинеје које гласе:

- унапредити систем заштите животне средине успостављањем интегралне заштите животне средине и њених основних чинилаца;
- обезбеђење плана и програма за смањење загађења и прилагођавања климатских промена у складу са националним плановима и вишим планским документима; обезбедити план заштите и превенције од екстремних временских непогода;
- обезбеђење интегрисане заштите природних вредности на планском подручју, развој комплементарних делатности у складу са режимима заштите простора. Поред тога, очување и унапређење укупних природних вредности и ресурса планског подручја;
- уређење, одрживо коришћење и заштита предеоних вредности клисура и долина Великог и Малог Рзава, долине Моравице и читаве хидрографске мреже, планина, врхова и површи, малинастих поља, шумских комплекса и ливада, културне баштине планског подручја и др;
- постизање равнотеже између еколошких, економских и друштвених чинилаца одрживог развоја планског подручја, релативизацијом конфликта између заштите;
- простора и привредног развоја, развоја саобраћајних и инфраструктурних;
- система, као и развоја локалне заједнице, односно унапређења квалитета живљења локалног становништва у циљу његовог задржавања;
- успостављање ефикасног система управљања заштитом и развојем подручја, као и заштита јавног интереса, јавних добара и добара у општој употреби;
- успостављање ефикаснијег система управљања отпадом у складу са важњим прописима.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 2. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, одељак ЦИЉЕВИ, ПРИНЦИПИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ АРИЉЕ, пододељак Општа концепција просторног развоја општине Ариље, став 2, тачка 11 мења се и гласи:

Живот у здравој животној средини, што подразумева даљу заштиту животне средине и унапређење њеног квалитета, са основним циљевима: унапређење управљања отпадом; унапређење управљања заштитом и коришћењем вода; развој плана, програма и активности у циљу прилагођавања климатским променама, заштита земљишта од загађења и деградације; очување квалитета ваздуха; заштита биљних и животињских врста, станишта и биодиверзитета; заштита од елементарних непогода и удеса; развој еколошке свести становништва; и развој институционалног капацитета и система мониторинга животне средине.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак НАМЕНА ПРОСТОРА И

БИЛАНС ПОВРШИНА, у ставу 2. мења се и гласи:

Брдско-планинска зона је највећа зона са селима разбијеног типа и доминантном пољопривредом, у којој доминира пољопривредно и шумско земљиште. Водно земљиште је представљено површинским токовима Малог Рзава и Великог Рзава са притокама. Услед разбијене структуре сеоских насеља, грађевинска подручја није могуће јасно дефинисати, па самим тим ни планирати. Концепт просторног развоја у овој зони је базиран претежно на пољопривреди (воћарство, сточарство), туризму и водопривреди. Нису извршене веће промене у односу пољопривредног, шумског, водног и грађевинског земљишта, изузев повећања водног земљишта за потребе формирања акумулације "Орловача" у оквиру Регионалног система за снабдевање становништва водом. Реализација планских решења, која има за циљ заустављање негативних демографских токова и интензивнији развој ове зоне, иницира изградњу објеката туристичке понуде, мини сточне фарме, рибњаке, мање фабрике воде, поједине инфраструктурне системе и сл., у складу са режимима заштите., при чему се неће значајно смањити површине пољопривредног и шумског земљишта.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА, у ставу 3. мења се и гласи:

Зона државног пута првог реда и реке Моравице је зона са селима линеарно распоређеним уз државни пут првог реда ДП ИБ реда број 21 и ток Моравице (долину), са доминантним воћарством, знатним бројем мањих погона за прераду воћа, прераду дрвета и текстилну производњу. У овој зони је изражена тенденција згушњавања у формираном грађевинском подручју. У централном делу са правцем простирања север-југ налазе се мање количине водног земљишта (река Моравица) и грађевинско подручје, док је у ободним деловима претежно заступљено пољопривредно и шумско земљиште. Концепт просторног развоја ове зоне је базиран на воћарству и развоју индустрије малих и средњих предузећа, као и на интензивнијем комуналном опремању и изградњи инфраструктурних система. Пошто је потреба за изградњом нових објеката изражена у већ формираном грађевинском подручју, или у простору између мањих формираних грађевинских целина (засеока), површине грађевинских подручја су проширене у северном делу, односно у контактном простору са Зоном насеља Ариље (Богојевићи, Драгојевац), као и у близини центара осталих насеља и у уском појасу уз државни пут првог реда. Промене површина пољопривредног, шумског и водног земљишта извршене, су на мањим површинама окружених постојећим грађевинским подручјем које су намењене за изградњу и за проширење планираних јавних саобраћајница .

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА, Табела 2. Биланс површина на подручју просторног плана мења се и гласи:

Табела 2 : Биланс површина на подручју просторног плана

Насеље:	Површина КО (ха)	Постојеће – 2010.				Планирано 2023.			
		Пољопривредно	Под шумом	Грађевинско	Остало и неплодно	Пољопривредно	Под шумом	Грађевинско	Остало и неплодно
Ариље	392.6	16,2	2,9	373,1	0,4	16,2	2,9	373,1	0,4
Бјелуша	3554.5	1915,9	1454,0	90,9	91,3	1880,9	1484,0	95,9	91,3

Богојевићи	776.1	518,7	152,0	54,4	51,6	452,7	162,0	110	51,6
Бреково	2913.8	1806,4	977,4	69,8	57,9	1793,4	987,4	72,8	57,9
Вигоште-Поглед	1069.6	564,2	397,6	72,9	37,0	554,2	397,6	82,9	37,0
Вирово	1016.3	563,6	362,5	75,0	22,1	538,6	342,5	119,7	22,1
Висока	3433.1	2120,0	1153,4	76,2	81,5	2086,0	1183,4	80,2	81,5
Вране	771.4	431,0	261,4	42,6	36,2	423,0	261,4	50,6	36,2
Грдовићи	330.1	163,0	125,1	14,9	29,2	157,0	125,1	20,9	29,2
Гривска	1670.9	820,7	759,9	46,9	53,4	812,7	764,9	49,9	53,4
Добраче	3401.1	1834,7	1401,3	95,9	69,0	1819,7	1411,3	100,9	69,0
Драгојевац	654.1	350,8	238,2	22,2	32,6	326,8	244,2	40,2	32,6
Крушчица	2514.8	1303,6	1077,5	62,2	67,5	1286,6	1057,5	65,2	105,5
Латвица	970.1	456,4	440,5	34,5	39,6	446,4	439,5	45,5	39,6
Миросаљци	2015.6	1020,5	854,5	86,6	52,2	1003,5	864,5	93,6	52,2
Радобуђа	1538.1	785,8	625,7	84,8	51,8	755,8	611,7	86,8	91,8
Радосево	1684.4	963,0	626,2	49,8	45,4	943,0	613,2	52,8	75,4
Северово	1607.7	831,9	649,7	27,0	87,1	821,9	656,7	30,0	87,1
Ступчевићи	1319.3	788,0	419,2	75,2	37,6	720,0	407,2	155	37,6
Трешњевица	2532.6	1463,8	965,1	53,4	48,1	1424,8	968,1	89,4	48,1
Церова	756.8	430,8	242,1	66,2	21,1	420,8	242,1	76,2	21,1
Укупно	34923	19149	13184	1578	1012	18684,0	13227,2	1846,1	1120,3

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА, пододељак Пољопривредно земљиште, мења се и гласи:

Основно планско решење је заштита најквалитетнијег пољопривредног земљишта као природног ресурса и потенцијала за развој пољопривреде, и то првенствено у долини реке Моравице, изван зоне непосредно уз државни пут првог реда која је већ делимично изграђена. Приоритетно је потребно заштитити:

- Брусничко поље;
- Латвичко-Богојевачко поље; и

- земљишне површине у равничарском делу Ступчевића (економија земљорадничке задруге Латвица), Миросаљаца (Косово), Вирова (Доње и Горње поље).

У наведеним зонама није дозвољена промена намене пољопривредног земљишта, изузев у зони дефинисаној за ширење урбаног подручја и зонама дефинисаним за грађевинска подручја, као и за потребе изградње инфраструктуре и комуналних објеката. У осталим деловима Зоне насеља Ариље и Зоне државног пута првог реда и реке Моравице, као и у Брдско-планинској зони дозвољена је промена намене пољопривредног земљишта од 6 до 8 катастарске класе.

Коришћење обрадивог пољопривредног земљишта (њиве, вртови, воћњаци, виногради и ливаде) у непољопривредне сврхе, вршиће се према условима утврђеним Законом о пољопривредном земљишту („Службени гласник Републике Србије“, бр. 62/06, 65/08 – др. закон, 41/09, 112/15, 80/17 и 95/18 – др. закон) и Закону о планирању и изградњи („Службени гласник Републике Србије“, бр. 72/09, 81/09 – исправ., 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС, 50/13 - одлука УС, 98/13 - одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20, 52/21 и 62/2023).

Пољопривредно земљиште користи се за пољопривредну производњу и не може се користити у друге сврхе, осим у случајевима и под условима утврђени Законом о пољопривредном земљишту. Забрањено је коришћење обрадивог пољопривредног земљишта прве, друге, треће, четврте и пете катастарске класе у непољопривредне сврхе. Изузетно, обрадиво пољопривредно земљиште може да се користи у непољопривредне сврхе у следећим случајевима:

- за подизање вештачких ливада и пашњака на обрадивом пољопривредном земљишту четврте и пете катастарске класе, као и за подизање шума без обзира на класу земљишта, по претходно прибављеној сагласности Министарства;
- за експлоатацију минералних сировина (глине, шљунка, песка, тресета, камена и др.), односно извођење радова на одлагању јаловине, пепела, шљаке и других опасних и штетних материја на обрадивом пољопривредном земљишту на одређено време по претходно прибављеној сагласности Министарства и приложеном доказу о плаћеној накнади за промену намене обрадивог пољопривредног земљишта коју је решењем утврдила општинска, односно градска управа;
- у другим случајевима ако је утврђен општи интерес на основу Закона о пољопривредном земљишту и других прописа који регулишу материју, уз плаћање накнаде за промену намене.

Коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе може се одобрити на одређено и неодређено време, осим за експлоатацију минералних сировина.

За промену намене обрадивог пољопривредног земљишта подноси се захтев за издавање сагласности надлежном Министарству, у складу са чланом 24. Закона о пољопривредном земљишту.

Обрадиво пољопривредно земљиште не може да се уситни на парцеле чија је површина мања од пола хектара, односно обрадиво пољопривредно земљиште уређено комасацијом не може да се уситни на парцеле чија је површина мања од једног хектара.

Пољопривредно земљиште које је коришћено за експлоатацију минералних сировина или за друге намене које немају трајни карактер, приводи се одговарајућој намени, односно оспособљава за пољопривредну производњу по пројекту рекултивације пољопривредног земљишта у складу са чланом 55. Закона о пољопривредном земљишту.

На пољопривредном земљишту је, дозвољено градити објекте за које је утврђен општи интерес на основу члана 69. став 7 Закона о планирању и изградњи, односно могу се градити објекти из члана 2, став 1. тачке 5), 16), 17), 35), 37), 49), 53), 59), 72), и 73), електронски објекти или комуникационе мреже и уређаји, и постављати трансформаторске станице 10/0,4 kV, 20/04 kV, 35/0,4 kV и 35/10 kV, мерно-регулационе станице за гас код потрошача, електродистрибутивни, електропреносни, анемометарски и метеоролошки стубови, као и стубови електронских комуникација, без обзира на класу пољопривредног земљишта, без потребе прибављања сагласности министарства надлежног за послове пољопривреде. За потребе изградње наведених објеката примењују се одредбе Закона о планирању и изградњи које се односе на парцелацију/препарцелацију и исправку граница суседних парцела, као и одредбе о одступању површине или положаја предвиђених овим планом за објекте из члана 69, став 1, као и одредбе о непостојању обавезе парцелације/препарцелације за објекте из члана 69, ставови 2, 3, 4 и 5 Закона о планирању и изградњи, уколико су применљиве у зависности од врсте објеката.

Уколико постоји плански основ о промени намена земљишта у грађевинско земљиште примењује се одредба члана 83. став 2. Закона о планирању и изградњи, где је прописано да ступањем на снагу планског документа власници тог земљишта стичу права и обавезе прописане овим законом и подзаконским актима донетим на основу закона, без обзира на чињеницу што орган надлежан за упис на непокретностима и правима на њима није спровео промену у јавној књизи о евиденцији непокретности и права.

На основу члана 88. Закона о планирању и изградњи, када се планским документом промени намена пољопривредног и шумског у грађевинско земљиште, орган надлежан за доношење планског документа је дужан да у року од 15 дана од дана ступања на снагу тог документа, органу надлежном за послове државног премера и катастра достави плански документ који садржи попис катастарских парцела којима је промењена намена или опис границе планског документа са пописом катастарских парцела са одговарајућим графичким приказом.

Пољопривредно земљиште којем је планским документом промењена намена у грађевинско, до привођења земљишта намени може се користити за пољопривредну производњу.

Власник катастарске парцеле којој је промењена намена из пољопривредног и шумског у грађевинско земљиште, дужан је да плати накнаду за промену намене земљишта пре издавања грађевинске дозволе, у складу са законом којим се уређује пољопривредно земљиште или законом којим се уређује шумско земљиште.

Ако је промена намене, односно врсте земљишта из пољопривредног у грађевинско извршена на основу закона, планског документа, одлуке надлежног органа или уколико је изграђен објект у складу са законом до 15. јула 1992. године, односно до дана ступања на снагу Закона о пољопривредном земљишту ("Службени гласник РС", број 49/92), не плаћа се накнада за промену намене земљишта, без обзира што је као култура одређене класе тог земљишта уписана њива, виноград, воћњак, ливада, пашњак, трстик-мочвара или неплодно земљиште.

Накнада за промену намене пољопривредног и шумског у грађевинско земљиште не плаћа се приликом изградње објеката од значаја, односно од посебног значаја за Републику Србију, као и за изградњу објеката јавне намене у складу са програмом уређивања грађевинског земљишта када је обвезник плаћања Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, као и јавна предузећа чији су оснивачи Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне

самоуправе.

На пољопривредном земљишту тј. зоне које, планским актом (графичким прилозима или пописом парцела), нису утврђене као грађевинско земљиште. У тим зонама, дозвољена је изградња следећих објеката:

1. стамбених објеката за пољопривредно домаћинство;
2. економских и помоћних објеката у функцији пољопривреде

У економске објекте спадају: објекти за смештај стоке, производни објекти, објекти за прераду пољопривредних производа, производни и сервисно-радни објекти у функцији пољопривреде (хладњаче, магацини, прехранбени производни погони и слично), објекти за складиштење пољопривредних производа, сушаре, хладњаче, гараже за пољопривредну механизацију, машине и возила, као и простори за ђубришта и ђубришне јаме.

У помоћне објекте спадају: летње кухиње, гараже, оставе, надстрешнице, заклони, септичке јаме, бунари, пољски клозети, ограде и слично.

3. Уређење комплекса и изградњу објеката интензивног узгоја и пољопривредне производње које подразумевају све производне, економске и помоћне објекте намењене интензивној пољопривредној производњи, узгоју и преради, са пратећим комерцијалним садржајима. Реализација на основу УП-а.

4. За изградњу објеката саобраћајне, комуналне и остале инфраструктуре. важе Правила у поглављу *Услови за уређење и изградњу инфраструктуре и површина и објеката јавне намене.*

Изградња неведених објеката (1.-4.) могућа је на делу катастарске парцеле, при чему земљиште које није под објектима остаје пољопривредно. На парцелама у оквиру пољопривредног земљишта могућа је изградња: објеката пољопривредних домаћинстава (који садрже објекте намењене породичном становању и објекте намењене пољопривредној производњи) и објеката компатибилних намена. Није дозвољена изградња стамбених објеката, без изградње објеката пољопривредне производње.

5. Изградња објеката осталих намена (привредно индустријских објеката) дозвољена је на пољопривредном земљишту у приватној својини по спроведеном поступку промене намене, на основу претходно донетог плана детаљне регулације, уз захтев за издавање грађевинске дозволе и плаћање накнаде за промену намене земљишта у складу са планским документом.

Остала планска решења која се односе на пољопривредно земљиште су:

- заштита традиционалних аграрних садржаја руралних предела од посебне природне, културно-историјске и научне вредности у атарима са интензивном пољопривредном производњом;
- успостављање контроле коришћења минералних ђубрива и средстава за заштиту биља, уз истовремено промовисање метода њихове интегралне примене у процесима техничко-технолошког унапређивања пољопривредне производње;
- заштита пољопривредног земљишта од I до V катастарске класе, које се може предвидети за друге намене само у изузетним случајевима (грађевинско подручје, значајни објекти инфраструктуре и објекти комуналних делатности од ширег значаја);

- земљишта VII и VIII катастарске класе може се у одређеном проценту пренаменити у шумско земљиште (садњом квалитетних врста дрвећа);
- наводњавање пољопривредног земљишта (услови за наводњавање 3.068 ha површина под воћњацима и ратарско-повртарским културама), као и изградња прихватних резервоара и система за наводњавање;
- регулација корита Моравице од моста у Миросалцима до Вироштака (спречиће се повремено плављење око 300 ha најплоднијег земљишта), као и уређење речних корита других водотока;
- заштита пољопривредног земљишта од површинских и подземних вода (у Богојевачком и Латвичком пољу), као и од процеса ерозије у брдским деловима Општине;
- стимулисање укрупњавања земљишних поседа у циљу стварања услова за изградњу робних газдинстава и спречавање даљег уситњавања парцела;
- рекултивација оштећених земљишних површина услед експлоатације глине и шљунка (Богојевићи, Миросалци, Вирово, Ариље); и
- привођење култури запуштених и деградираних пољопривредних земљишта.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА, пододељак Шуме и шумско земљиште, мења се и гласи :

Заштита и коришћење шума и развој шумарства одвијаће се у складу са начелима газдовања шумама, према Закону о шумама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 89/15 и 95/18 – др.закон) која се користе као основни принцип у сектору шумарства Србије и начелом одрживог коришћења природних ресурса до степена и на начин којим се не угрожава разноврсност и функционисање природних система и процеса.

Очување, заштита и унапређење стања шума, коришћење свих потенцијала шума и њихових функција и подизање нових шума у циљу постизања оптималне шумовитости, просторног распореда и структуре шумског фонда у Републици Србији, јесу делатности од општег интереса. Заштита општег интереса обезбеђује се: забраном трајног смањивања површина под шумама и повећањем укупног шумског фонда, као и удела државног власништва у шумама у Републици Србији, а нарочито у шумама с посебном наменом.

Коришћење шума и развој шумарства засниваће се на следећим планским решењима:

- одрживост, планирање и управљање шумама и одговарајуће увећање шумских фонда и потпунијег вишефункционалног коришћења шума;
- унапређење и одржавање здравља и виталности шумских екосистема који су у континуитету угрожени биотичким и абиотичким факторима ризика, са ефектима угрожавања биоеколошке стабилности, производних потенцијала, самообновљивости и континуалног вишефункционалног газдовања шумама;
- одржавање и одговарајуће увећање заштитних функција шума (пошумљавање) на теренима код којих је присутна јака ерозија и спирање материјала, позајмиштима глине и камена, као и на клизиштима и огољеним сливовима бујичних токова,

неопходно је увођење таквих вегетационих форми које су у стању да ублаже ове процесе (нарочито земљишта и воде), као и увећање површина под шумама рекултивацијом површинских копова и јаловишта;

- одржавање и повећање површина под дрвећем и шумама у урбаним подручјима као важних фактора у отпорности урбаних центара на климатске промене;
- одржавање осталих функција шума које имају естетски, рекреативни, културни и едукативни карактер. на местима која нису превише деградирана, чиме ће се омогућити оптималан развој вегетационих форми, у смислу уклапања у природне специфичности датог подручја;
- унапређење стања високих шума кроз правилну примену природне обнове и благовремено и планско извођење мера неге и обнове шума, уз одговарајуће повећање дрвне масе као и текућег запреминског прираста;
- пошумљавање пољопривредног земљишта које је бонитетно предиспонирано за шумске културе, уз претходну сагласност и компензацију власницима у складу са Законом о пољопривредном земљишту;
- увећање производног ефекта и значаја шума као обновљивог извора енергије;
- смањење негативног утицаја саобраћајних инфраструктурних коридора и привредних зона подизањем заштитних појасева шума;
- компензација приватним власницима, од стране државе или корисника, за ограничења у коришћењу шума и шумских подручја, или за умањене прихода који на основу тога настају;
- утврђивање и примена националних критеријума и индикатора за установљење делова шумских екосистема као заштићених природних добара, у складу са општеприхваћеним међународним критеријумима и индикаторима;
- израда и усаглашавање програма и основа газдовања шумама и ловних основа са заштитом у Просторном плану;
- предузимање мера у циљу обезбеђивања услова за опстанак и развој популације одређених врста ловне дивљачи, ретких и угрожених врста и остале фауне (у складу са бонитетом станишта), као и њихову заштиту од противзаконитог коришћења;
- организација стручне службе у ловишту за спровођење мера гајења, заштите и достизања оптималног фонда гајених врста и очувања диверзитета осталих врста дивљачи;
- ревизија и спровођење ловних основа за газдовање ловним подручјем и годишњих планова газдовања ловиштима.

Мере за очување шума, осим када је законом другачије прописано, забрањено је: пустошење и крчење шума; чиста сеча шума која није планирана као редован вид обнављања шума; сеча која није у складу с плановима газдовања шумама; сеча стабала заштићених и строго заштићених врста дрвећа; подбељивање стабала; паша, брст стоке, као и жирење у шуми; сакупљање осталих шумских производа (гљива, плодова, лековитог биља, пужева и другог); сеча семенских састојина и семенских стабала која није предвиђена плановима газдовања шумама; коришћење камена, шљунка, песка, хумуса, земље и тресета, осим за изградњу инфраструктурних објеката за газдовање шумама; самовољно заузимање шума, уништавање или оштећивање шумских засада, ознака и

граничних знакова, као и изградња објеката који нису у функцији газдовања шумама; одлагање смећа и штетних и опасних материја и отпадака, као и загађивање шума на било који начин; предузимање других радњи којима се слаби приносна снага шума или угрожава функција шума.

Чиста сеча шума може да се врши ради изградње објеката који служе газдовању шумама, у складу с плановима газдовања шумама. Чиста сеча шума која није предвиђена плановима газдовања шумама може да се врши уз сагласност министарства надлежног за послове шумарства ради: просецања пролаза за извршење геодетских радова, геолошких истраживања, научноистраживачких огледа, постављања цевовода ПТТ, електро и других водова и сличних радова, ако се тиме не угрожавају приоритетне функције шума; отварања противпожарних линија при гашењу високог шумског пожара, сузбијања биљних болести и штеточина, спровођења активности у циљу спречавања појаве и отклањања последица еколошких акцидената, поновног коришћења копова и одлагалишта пепела на површинама које су пошумљене по пројектима рекултивације, као и када је услед других природних појава угрожена већина шумског дрвећа, ако се тиме не угрожавају приоритетне функције шума утврђене плановима газдовања шумама.

У шумама могу да се граде објекти у складу с плановима газдовања шумама и посебним прописом којим се уређује област дивљачи и ловства. У шуми и на удаљености мањој од 200m од руба шума не могу да се граде ћумуране, кречане, циглане и други објекти са отвореном ватром.

Промена намене шума и шумског земљишта може да се врши: када је то утврђено планом развоја шумске области; ако то захтева општи интерес утврђен посебним законом или актом Владе; ради изградње објеката за заштиту људи и материјалних добара од елементарних непогода и одбране земље; у поступку комасације и арондације пољопривредног земљишта и шума; ради изградње економских или стамбених објеката сопственика шума на површини до 10 ари; ради изградње објеката за коришћење осталих обновљивих извора енергије малих капацитета (мале електране и други слични објекти, у смислу прописа којим се уређује област енергетике) и експлоатације минералних сировина, ако је површина шума и шумског земљишта за ове намене мања од 15 ха.

Промена намене шума и шумског земљишта врши се уз сагласност Министарства. Променом намене шума не сматра се чиста сеча шума ради извођења радова, тј. изградње објеката који служе газдовању шумама, у складу с плановима газдовања шумама. Чиста сеча шума која није предвиђена плановима газдовања шумама може да се врши уз сагласност министарства надлежног за послове шумарства.

Шумом и шумским земљиштем за коју је, у складу са ставом законом, извршена промена намене, до привођења планираној намени газдује сопственик, односно корисник шума, у складу са законом.

За земљиште у својини сопственика површине до 50 ари, које се у службеној евиденцији води као шума или шумско земљиште, а користи се за пољопривредну производњу, на захтев сопственика може се извршити промена намене коришћења шумског земљишта уз сагласност надлежног Министарства. Обавезно је плаћање надокнаде за промену намене шума и шумског земљишта у складу са Законом о шумама и Закона о накнадама за коришћење јавних добара („Службени гласник РС”, бр. 95/18, 49/19, 86/19 - усклађени дин. изн., 156/20 - усклађени дин. изн. и 15/21 - доп. усклађених дин. изн.).

Сагласно Закону о Просторном плану Републике Србије и пројектованом степену шумовитости, као и Стратегији развоја шумарства РС („Службени гласник РС”, број 59/06), неопходно је одредити и површине за пошумљавање, те предвидети промену

намене површина на којима је фактичко стање шума, а све у односу на тренутно стање у катастру непокретности.

Основна планска решења у циљу адекватног коришћења шума и шумског земљишта су:

- унапређење шумско-привредних ресурса, рационално коришћење дрвета као сировине и формирање мањих дрвопрерађивачких погона у Брдско-планинској зони и Зони државног пута првог реда и реке Моравице;
- спровођење шумско-узгојних радова и шумско-мелирационих радова, при чему је приоритет подизање култура багрема на нагибима преко 40% на речним обалама;
- разматрање могућности и евентуално формирање других шумских целина са више функција, нпр. на локалитетима Жировањ, Брусник, око Трешњевице и др. (лов, туризам, спорт и рекреација, сакупљање шумских плодова и др.);
- пошумљавање земљишта испод VI катастарске класе аутохтоним врстама лишћара или одговарајућим врстама четинара;
- пошумљавање ерозивних предела, при чему је приоритет лева обала средњег тока Великог Рзава;

Поред наведених планских решења која се односе на целокупно подручје општине Ариље, овим планом се дају и одређена решења која су специфична за поједине макрозоне:

у Брдско-планинској зони,

- формирање вишенаменске шумске целине Кукутница-Будеч-Малич-Седалац у Брдско-планинској зони, као просторне целине са значајним шумско-привредним и другим потенцијалима (ловни, туристички и др.);
- превођење ниских шума у високе;
- експлоатација и прерада споредних шумских производа и формирање одговарајућих прерађивачких погона;
- пошумљавање пољопривредног земљишта испод VI катастарске класе;
- пошумљавање сливног подручја Великог и Малог Рзава;
- обнављање деградираних шума (пошумљавање, мелиорације);

у Зони државног пута првог реда и реке Моравице,

- формирање вишенаменске шумске целине Голубац-Милошевића воде, у којој би приоритетна функција остала производња дрвне запремине, уз развој туристичко-рекреативне функције (уређење шумске куће, обележавање стаза за шетњу и изградња трим стазе);
- формирање вишенаменске шумске целине Дубовац-Миросавци, у којој би се поред производње дрвета развила и ловно-туристичка функција и производња дивљачи (изградња ловно-узгојног центра Дубовац за дивљу свињу и јеленску дивљач);
- подизање интензивних култура меких лишћара у алувијалној зони, посебно у долини Моравице и већих притока; и

у Зони насеља Ариље,

- подизање интензивних култура меких лишћара и багрема; и
- уређење шумских локалитета у Зони насеља Ариље и развој излетничког туризма (уређење парк-шума и повећање зелених површина по глави становника на годишњем нивоу до 0,5m² или око 30 ари годишње).
- Изградња стаза за шетњу, трим и бициклистичких стаза
- очување шумских комплекса и појединачних стабала у градском језгру.

На шумском земљишу се могу градити, у складу са чланом 21. став 3 Правилника о општим правилима за парцелацију, регулацију и изградњу („Службени гласник Републике Србије“, бр. 22/15):

- економски или стамбени објекти сопственика шуме на површини до 10 ари;
- објекти за туристичко-рекреативне сврхе;
- пратећи објекти (шанк-барови, настрешнице, одморишта, просторије за опрему и сл.); и партерно уређење (одморишта, стазе и сл.).
- објекти за заштиту људи и материјалних добара од елементарних непогода и одбране земље;

Објекти се не могу градити од бетона, већ се препоручује употреба природних материјала (дрво, камен, шиндра) и традиционалних форми.

Изградња стамбених, производних и пословних објеката, као и изградња туристичких објеката и комплекса и већих спортско-рекреативних објеката и комплекса може се вршити само уз претходну израду урбанистичког пројекта за предметне комплексе.

На шумском земљишту могу се градити објекти за које је утврђен општи интерес на основу члана 69. став 7 Закона о планирању и изградњи, односно могу се градити објекти из члана 2, став 1. тачке 5), 16), 17), 35), 37), 49), 53), 59), 72), и 73), електронски објекти или комуникационе мреже и уређаји, и постављати трансформаторске станице 10/0,4 kV, 20/04 kV, 35/0,4 kV и 35/10 kV, мерно-регулационе станице за гас код потрошача, електродистрибутивни, електропреносни, анемометарски и метеоролошки стубови, као и стубови електронских комуникација, без обзира на класу пољопривредног земљишта, без потребе прибављања сагласности министарства надлежног за послове пољопривреде. За потребе изградње наведених објеката примењују се одредбе Закона о планирању и изградњи које се односе на парцелацију/препарцелацију и исправку граница суседних парцела, као и одредбе о одступању површине или положаја предвиђених овим планом за објекте из члана 69, став 1, као и одредбе о непостојању обавезе парцелације/препарцелације за објекте из члана 69, ставови 2, 3, 4 и 5 Закона о планирању и изградњи, уколико су применљиве у зависности од врсте објеката.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА, пододељак Воде и водно земљиште, мења се и гласи :

Стратешке мере заштите вода, у циљу заштите њихових природних, екосистемских, ресурсних и енергетских капацитета од директног и индиректног утицаја који се може очекивати планираним активностима су:

- унапређење квалитета водотокова, чишћењем обала и успостављањем контроле

загађења кроз редукцију испуштања отпадних вода, што подразумева елиминисање свих активности које могу угрозити статус водног тела;

- дефинисање извора загађења и утврђивање катастра загађивача - заштите вода од загађивања је очување здравља људи и животне средине, кроз достизање и очување доброг статуса површинских и подземних вода (еколошки статус/потенцијал и хемијски статус), смањење хидроморфолошких притисака на природна водна тела, спречавање и контрола загађења вода и рационално коришћење расположивих ресурса,
- санација зона и локација клизишта и ерозионих подручја (техничко-биолошким, санационим и рекултивационим мерама), као и израда плана за проглашење ерозионих подручја (јединице локалне самоуправе), примена антиерозионих мера заштите код ерозионих жаришта I и II категорије, у сливовима планираних акумулација. Приоритет треба да имају већ започети радови, радови за које постоји урађена техничка документација, радови на доградњи, реконструкцији и одржавању постојећих система за заштиту од поплава и уређење водотока, заштита површина у приобаљу од поплава и заштита рушевних обала. За нерегулисане водотоке се (до завршетка картирања свих зона које се плаве великим водама вероватноће до 1%) успоставља водно земљиште на појасу ширине 10 m дуж обала;
- спречавање даљег загађења површинских и подземних вода узрокованих негативним утицајем привреде (рударских активности, експлоатација камена и пратећих активности) кроз примену одрживих техничких решења за управљање отпадним водама и успостављање одговорног управљања отпадним водама (загађивач плаћа);
- уређење комуналних и индустријских депонија треба вршити у складу са савременом праксом и стандардима ЕУ, кроз санацију, ремедијацију и рекултивацију свих загађених и деградираних зона и локација (сметлишта, девастирани простори, позајмишта камена и сл.),
- успостављање система управљања отпадом на свим нивоима, пречишћавање свих индустријских/рударских отпадних вода како би се спречило загађење површинских вода и подземних водоносних слојева,;
- израда и почетак спровођења програма руралне санитације насеља, приоритетно у зонама заштите изворишта вода, у заштићеним и планираним за заштиту подручјима природних вредности и туристичким просторима;
- одржавање зона и појасева санитарне заштите које су одређене на основу Елабората о зонама санитарне заштите изворишта. Дефинисање зона и појасева санитарне заштите око постојећих и планираних изворишта, планинских извора и објеката за водоснабдевање (каптаже, бунари), и спровођење мера санитарне заштите (према важећим прописима, по утврђивању граница непосредне и уже зоне заштите), као приоритетна мера са становишта заштите здравља људи (заштита квалитета воде за пиће);
- изградња система за сакупљање, одвођење и пречишћавање санитарних отпадних вода у општинским центрима и у насељима која се налазе у широј зони санитарне заштите планираних акумулација за водоснабдевање;
- прикључивање планираних и постојећих објеката на канализациону мрежу (у међувремену користити прописне непропусне септичке јаме са редовним

пражњењем и одношењем у постројења за пречишћавање отпадних вода, или компактна постројења), осим оних у тешко доступним подручјима (које треба опремити прописним септичким јамама, или компактним постројењима). Приоритет има реализација санитарно безбедног прикупљања, и пречишћавање отпадних вода оних објеката за која се елаборатом о зонама санитарне заштите изворишта утврди да се могу задржати у ужој зони заштите;

- изградњом канализационих система за сакупљање и постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) насеља. Реализација групних постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) - отпадне воде које се (по показатељима максимално дозвољене концентрације) могу упуштати у канализацију без предtretмана, увести у ППОВ општег типа; за отпадне воде које се не могу упуштати у канализацију, обезбедити предtretман до стања да смеју да буду упуштене у канализацију. Санитација насеља која не могу да буду обухваћена групним системима (посебно у тешко доступним подручјима), обављаће се по принципима руралне санитације, са одвођењем отпадних вода у прописне септичке јаме (са редовним пражњењем и одношењем у ППОВ), или компактна постројења;
- спровођење континуиране контроле режима рада изворишта, квалитета воде у изворишту и дистрибутивној мрежи (узорковање и анализе према важећим прописима), као и озакоњење и реконструкција локалних водовода, уз доградњу недостајућег резервоарског простора и мреже;
- за зоне изворишта водотока I класе квалитета, неопходно је искључити или ограничити активности које би нарушиле бонитетску класу, т.ј. третирати ове екосистеме као врло осетљива станишта, веома значајна за заштиту биодиверзитета.
- изградња водопривредних објеката и регулисање корита река могу имати негативне утицаје на захтевани режим заштите природних добара чиме би се угрозила значајна природна подручја, еколошке мреже и еколошки коридори са ретким биљним и животињским врстама, квалитет воде, земљишта, укупног биодиверзитета и заштита предела, што захтева примену мера заштите животне средине и мере компензације и то: порибљавање, али само на основу одговарајућих ихтиолошких студија и пројеката порибљавања.

Основна планска решења која се односе на воде и водно земљиште на подручју општине Ариље су:

- **Заштита и активирање локалних изворишта водоснабдевања** – ради сигурнијег водоснабдевања у летњем периоду када вода са Рзава није довоља потребно је активирати локална изворишта;
- У циљу коришћења вода за водоснабдевање становништва врши се систематско испитивање квалитета воде на водозахвату Шевељ, док се на подручју извора (у овом случају водозахвата) постављају мере заштите од намерног или случајног загађивања који могу да утичу на здравствену исправност воде. Министарство здравља Републике Србије на захтев Општинске управе општине Ариље, донело је Решење број 530-01-590/2014 – 10 од 11.06.2015.године о зонама санитарне заштите изворишта регионалног водосистема за прву фазу и прву етапу – на отвореном водотоку реке Рзав, у зони привременог водозахвата бујичарске преграде „Шевељ“. Решење о утврђеним санитарним зонама Елаборатом дефинисане су санитарне зоне са ограничењима и забранама;

- **Проширење Међуопштинског система за водоснабдевање "Рзав"** - део Западноморавско-рзавског регионалног система који снабдева општине Ариље, Пожега, Лучани, Чачак и Горњи Милановац. У оквиру прве фазе изградње система предвиђена је изградња акумулације Сврачково која се налази на територији општине Пожега. Друга фаза предвиђа изградњу две узводне акумулације "Роге" (на територији Пожеге) и "Орловача", којима се карактеристике овог подсистема знатно побољшавају. Као перспективно решење реализације овог подсистема предвиђа се и превођење воде из слива Увац, чиме би овај подсистем постао постао најважније извориште Србије;
- **Коришћење воде за флаширање** – на извориштима са највећом издашношћу, и то: Велика и Мала Бања у Клисури; Водена пећина у Добрачама; изворишта дуж државног пута првог реда Ариље-Ивањица (уз претходно спроведене активности на испитивању еколошке и економске оправданости);
- **Коришћење воде за наводњавање** – првенствено у долини Моравице;
- **Интензивни развој рибњака** на Малом Рзаву, Пањици и другим мањим токовима;
- **Коришћење вода за туризам и рекреацију** –излетнички туризам, риболов и др. У оквиру овог решења приоритет има уређење корита Великог Рзава од планиране акумулације Сврачково, до ушћа у Моравицу, и то: уређење обала, пешачких стаза и изградња рекреативног комплекса на простору „Вилиман“.
- **Активности на заштити вода** - изградња комуналне инфраструктуре и постројења за прераду отпадних вода; минимизирање и неутралисање штетних утицаја од интензивне пољопривредне производње; побољшање режима малих вода на Великом и Малом Рзаву и Моравици око и низводно од Ариља, наменским испуштањем воде из планиране акумулације "Сврачково" у маловодним периодима;и примена биотехничких и биолошких мера заштите;
- **Заштита од површинских вода**-изградња заштитних линијских система (Моравица, Велики Рзав) за пасивну заштиту од поплава. Потребно је да ови системи обезбеде заштиту од поплава Ариља и других насеља у алувиону река најмање од тзв. стогодишњих вода и заштиту пољопривредног земљишта од педесетогодишњих вода. У приобаљу Моравице и Великог Рзава, потребно је дефинисати зоне и границе потенцијалног плављења. На деловима тока на којима нису планирани линијски системи заштите, као и на мањим водотоцима (Мали Рзав, Велики Рзав узводно од Шевеља, Моравица узводно од Миросаљаца и Пањица) уређење се врши искључиво методама натуралне регулације, да би се сачувале њихове еколошке и амбијенталне вредности, као и биодиверзитет. За стабилизацију корита користити природне материјале (камен, габионе са шљунком и каменом, фашине), уз стабилизацију обала фитосанационом заштитом, наменски одабраним растињем итд.; и
- **Идентификација потенцијално угрожених локалитета и зона од високих подземних вода** – као и подизање критеријума заштите (снижењем нивоа подземних вода за екстремне услове), односно подизање степена заштите вреднијих садржаја (локални дренажни системи заштите).

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3.
ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ,

КОРИШЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА, поделељак Геолошки ресурси и минералне сировине, став 1, додаје се и гласи :

Одрживо коришћење, заштита и управљање минералним сировинама и развој рударства на планском подручју засниваће се на планским решењима, мерама и политикама које су усмерене ка пуној интеракцији минералних сировина као необновљивог природног добра, рударства као економске делатности и планског коришћења земљишта и заштите животне средине. Ово се, пре свега, односи на постојећу експлоатацију сировина на постојећим лежиштима, уз обавезу поштовања одредби Закона о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС”, бр. 101/15, 95/18 - др. закон и 40/21), Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – испр., 14/16, 95/18 – др. закон и 71/21) и Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон, 43/11 – одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18 – др. закон и 95/18 – др. закон).

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА, НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ, поделељак Становништво, мења се и гласи :

Број становника је у последњих педесет година у благом опадању, са различитом динамиком.

Укупан број становника у општини прати демографски тренд на нивоу републике и у паду је према последњем Попису из 2022.год. и износи 17063 становника, што је за -1729 становника мање или за 9,2 %.

Поступак израде демографских пројекција је „осетљив“ у смислу правилног постављања хипотеза о природном и механичком кретању становништва у будућности, посебно на нижем територијалном нивоу. општине/градова.

Процене и трендови кретања становништва у основном плану је углавном оптимистично предвиђао да ће укупан број становника износити 2011. године на подручју општине Ариље 19394 тј. на градском подручју 7418 становника према, док је за 2021.год. предвиђено повећање на 19735.

Наведене процене су се нереално показале посебно када према подацима Републичког завода за статистику (Пројекције становништва Републике Србије 2011-2041) процењен број становника на подручју Општине Ариље 2041.године износи 17012 (средња варијанта хипотезе о кретању фертилитета) тј 16.816 становника (нултог миграционог салда).

Табела бр. 6. Процене броја становника по насељима општине Ариље за 2035. годину.

Ред . бр.	Насеља									
		1981	1991	2002	2011		2022		2035	
					(проце на)	Попи с 2011.	(проце на)	Попис 2022.	варијан таI	варијан таII
1	Ариље	4982	6074	6744	7418	6763	7700	6639	6700	6900
2	Бјелуша	828	656	565	480	452	450	289	250	280
3	Богојевићи	682	675	629	598	634	605	624	620	650
4	Бреково	992	829	671	537	504	520	326	300	350

5	Вигоште	610	970	1034	1086	1180	1120	1165	1150	1200
6	Вирово	679	615	586	527	550	520	503	500	550
7	Висока	848	622	474	356	357	330	173	150	180
8	Вране	593	748	775	814	738	850	679	680	690
9	Грдовићи	307	445	471	471	519	480	503	500	520
10	Гривска	573	454	357	268	293	260	210	200	250
11	Добраче	1293	1020	821	657	646	645	548	500	520
12	Драгојевац	390	356	312	281	264	270	209	200	220
13	Крушчица	839	608	474	356	360	345	255	200	260
14	Латвица	495	364	323	275	293	270	230	250	290
15	Миросаљц и	1022	896	847	805	792	830	690	700	800
16	Поглед	449	588	627	658	659	680	592	600	630
17	Радобуђа	531	474	387	310	307	300	243	230	270
18	Радошево	590	503	370	259	296	250	219	200	260
19	Северово	494	403	294	206	226	200	159	150	180
20	Ступчевићи	927	957	952	952	968	980	888	900	930
21	Трешњеви ца	1037	991	920	874	826	900	757	730	790
22	Церова	950	1087	1151	1209	1175	1230	1162	1150	1170
УКУПНО:		20111	20335	19784	19394	18792	19735	17063	16860	17890

На основу расположивих података можемо очекивати да се тренд смањења броја становника настави и у будућем периоду.

Међутим, уколико дође до значајнијег социо-економског развоја, одступања у односу на овај сценарио десиће се у правцу опоравка стопе наталитета, већег ангажовања радне снаге и прерасподеле у структури делатности запосленог становништва. За такве промене највећи демографски потенцијал имају насеља Ариље, Вигоште, Поглед, Грдовићи, Вране, Церова и Ступчевићи. У случају негативних промена, процес демографског старења би се интензивирао, структура делатности остала немодернизована док би се постепено смањивао обим радног континента. Овакав сценарио највише прети насељима са најслабијим демографским потенцијалом Гривска, Висока, Крушчица, Добраче, Северово, Бјелуша, Радошево, Бреково и Латвица.

На основу тога формулисане су две могуће варијанте будућег популационог развоја према којима укупан број становника на посматраном подручју ће износити око 16860 очекивана варијанта и оптимистична варијанта од 17890 становника. Пројекција броја становника према варијанти I представља сценарио умереног пада, који не претпоставља значајне промене у друштвено-економској структури становништва. Уколико, међутим, дође до значајнијег социо-економског развоја планског подручја могућа су одступања у односу на овај сценарио зато је урађена варијанта II пројекције, која представља оптимистичну варијанту. Применом планских мера подстицаја наталитета, привредног раста, запошљавања, активирањем аутохтоних потенцијала и подршке руралним подручјима у погледу образовања, оспособљавања и креирања радних места, може се очекивати благи пораст становништва.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА, НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ, пододељак Однос градских и сеоских насеља и функционално повезивање насеља и центара, Табела бр 4 се мења у табелу 7 и гласи :

Табела бр. 7: Основни подаци о заједницама насеља општине Ариље.

Заједнице насеља	Број становника			Број насељ аГПЦ	Површин аГПЦ (km ²)	Саобраћ. удаљеност ЦЗН – ОЦ (km)
	2002	2011	2021			
Ариље	11775	11372	10983	8	69,45	-
Ступчевићи-Трешњевица	3983	3777	3398	6	82,68	7
Бреково	2057	1602	1163	3	98,70	22
Крушчица	1969	1532	1016	5	109,11	22

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ, пододељак Пољопривреда, став 17 мења се и гласи :

На делу Општине, који је обухваћен Просторним планом подручја изворишта водоснабдевања регионалног подсистема Рзав пољопривредна производња се може обављати у складу са успостављеним режимима заштите акумулација и заштићених подручја; са једино на принципима органске пољопривреде, који подразумевају:

- спречавање негативних утицаја биљне и сточарске производње на квалитет воде и земљишта, успостављањем одговарајућег режима коришћења и обраде земљишта;
- антиерозиону и санитарну заштиту земљишта и санитарну заштиту ваздуха; и
- производњу тржишно атрактивних пољопривредно-прехранбених производа у органском поступку, за којима расте потражња на светском тржишту.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, пододељак Саобраћај, мења се и гласи :

Пошто је на подручју општине Ариље од видова саобраћаја заступљен само друмски саобраћај, планска концепција и решења се односе првенствено на мрежу категорисаних општинских и државних путева.

Државни пут првог реда пролази кроз територију Општине правцем север–југ кроз КО Грдовићи, Ариље, Вигоште, Богојевићи, Латвица и Ступчевићи. Стационаже пута на уласку и изласку са територије Општине су (улазак: 218-373.0; излазак: 236,171). Државни пут другог реда пролази кроз територију Општине правцем североисток–југозапад кроз КО Вирово, Ариље, Поглед, Радобуђа, Гривска, Крушчица, Радошево и Висока.

Стационаже државног пута другог реда на уласку и изласку са територије Општине су (улазак: 6,279.0 ; излазак: 49,380.0).

Преко државног пута првог реда IB реда број 21 Нови Сад – Ириг – Рума – Шабац – Коцељева – Ваљево – Косјерић – Пожега (Ариље) код km 209-141 до завршног чвора број 2131 Прилике код km 240+941, а у обухвату плана од km 218+941 до km 225+310. и државног пута другог IIA реда број 196 Лис – Ариље- Висока – Љубиш, на деоницама број 19601 и 19602 од почетног чвора број 18102 Лис код km 0+000 до завршног чвора број 19601 Чубраци код km 50+740, а у обухвату плана од km 218+941 до km 225+310, Општина остварује везу са општинама и градовима у ширем окружењу.

Веза са другим видовима саобраћаја своди се првенствено на везу са железничком пругом у Пожеги.

На територији Општине су заступљени и пешачки и бициклистички саобраћај, који се обавља на малим релацијама и претежно у градском подручју Ариља, као и мањим обимом дуж државног пута првог реда ДП IB реда број 21 . Јавни превоз за локалне потребе се огледа у аутобуским линијама Ариље-Дивљака, Ариље-Крушчица-Висока и Ариље-Добраче-Бјелуша.

Просторним планом подручја посебне намене инфраструктурног коридора Београд – Јужни јадран, деоница Пожега Бољаре (Граница са Црном Гором)(Ауто – пут Е-763), резервише се простор за коридор планираног новог аутопута Београд–Јужни Јадран, деоница Пожега-Бољаре. Површина обухваћеног дела територије Јединице локалне самоуправе општине Ариље износи 10,45 km² тј. 11,55%. Дужина деоница планираног аутопута на територији ЈЛС Ариље износи 15,43 km. Граница Просторног налази се на делу територије општине Ариље и то у следећим катастарским општинама (11): Ариље, Богојевићи, Вигоште-Поглед, Вирово, Грдовићи, Драгојевац, Латвица, Миросалџи, Ступчевићи, Трешњевица, и Церова.

Просторни план је припремљен у складу са идејним техничким решењем и истовремено са израдом елемената Идејног пројекта аутопута. Коначна граница је смањена у односу на прелиминарну дефинисану Одлуком о изради Просторног плана и обухвата коридор планираног аутопута. Просторним планом обухваћени су постојећи и планирани коридори других магистралних инфраструктурних система са трасом и заштитним појасима (непосредним и ширим) који су у обухвату планског подручја (укрштају се са планираном трасом аутопута).

На подручју Просторног плана, за читаву трасу аутопута, планира се и пројектује траса за рачунску брзину од 100 km/h до 120 km/h.

Планска решења трасе аутопута су базирана и на следећем: постојеће урбане садржаје са постојећом оријентацијом приступа на предметни пут организовати повезивањем на сервисне саобраћајнице, а сервисне саобраћајнице водити до чворишта (петљи) ради повезивања на планирани аутопут; на деловима трасе са изразито пољопривредном наменом површина и у зависности од оријентације парцела и просторног размештаја постојећих атарских путева, обезбедити у оквиру граница јавне површине (путног појаса) додатне просторе за сервисне саобраћајнице или атарске путеве који ће се повезивати на постојећу мрежу. Поред тога пажљивом разрадом осовине и нивелете омогућити денивелације у односу на постојеће категорисане или некатегорисане саобраћајнице, где год је то могуће; приликом повезивања денивелисаних раскрсница на постојећу мрежу преко површинских чворишта, предност давати решењима кружних раскрсница.

Пратећи садржаји ауто-пута деле се на:

1) функционалне садржаје путног саобраћаја за одржавање, управљање и обезбеђење бржег, сигурнијег, удобнијег и поузданијег транспорта робе и људи на аутопуту, и могу бити: базе за одржавање пута, објекти контроле и управљања и објекти наплате путарине;

2) пратеће садржаје за потребе корисника у саобраћају – паркиралишта, одморишта (уз могућност изградње станица за снабдевање погонским горивом и других садржаја) и услужни центри.

У коридору аутопута планиране су базе за одржавање пута. Базе за одржавање пута имају основну улогу сервисирања свих потребних радова зимског и летњег одржавања пута, а комплементарни су им и објекти у функцији информатике (телефонске везе, регулисање и контрола саобраћаја и сл.). База за одржавање пута „Ариље“, позиционирана у зони после станице за наплату путарине која је саставни део денивелисане раскрснице " Ариље", на стационажи km 150+300, и поред државног пута IB реда број 21, на који се прикључује преко кружне раскрснице.

У коридору аутопута планирани су следећи садржаји за кориснике аутопута:

- услужни центар „Ариље“ на стационажи km 148+600 обострано;

- паркиралиште „Трешњевица“ на оријентационој стационажи km 161+600 обострано;

Везе аутопута с окружењем оствариваће се путем петљи (денивелисаних раскрсница), а остале путне мреже преко денивелисаних укрштања, применом следећих критеријума:

1) обезбеђење веза с аутопутем на местима укрштања с државним путевима I реда и саобраћајно најфреквентнијим државним путевима II реда или јавним општинским путевима, уз коришћење алтернативних путних праваца;

2) обезбеђење везе са аутопутем ка градским и општинским центрима у окружењу коридора, по могућности на месту постојећих укрштања са правцима главних градских - насељских саобраћајница;

3) обезбеђење везе са аутопутем за поједина подручја планирана за развој туризма од међународног и националног значаја и значајне просторно-развојне структуре (привредно-индустријске зоне, робно-транспортни центри и др).

На коридору аутопута, у границама Просторног плана, на земљишту које није планирано за изградњу, максимално ће се задржати постојећа намена површина и природне карактеристике подручја, као и пољопривредне, еколошке, рекреативне и пејсажно-естетске функције ораница, башта, воћњака, шума, група и појединачних стабала дрвећа, живица, кошаница и других травних површина. Такође, очуваће се у највећој могућој мери високо зеленило и вреднији примерци дрвећа, шумски екосистеми и комплекси, ливаде и пашњаци, као и природни коридори представљени водотоцима, прибрежном вегетацијом и шумским и жбунастим растињем дуж путева и међа.

Појаси заштите и режими коришћења и уређења у коридору аутопута

Просторним планом се утврђује коридор аутопута укупне дужине од 106,3 km, и то:

- прелиминарни коридор аутопута у дужини од 86,71 km и ширини од 1000 m, за део који је дефинисан на стратешком нивоу, односно за деонице 2-9 и деоницу 11 планираног аутопута; и

- коридор аутопута у дужини од 19,59 km и просечној ширини од 200 до 300 m за деонице 1 и 10 за које је дефинисана детаљна регулациона разрада.

У коридору аутопута (деонице 1 и 10) налазе се следећи појаси заштите, и то:

- појас пута (путно земљиште) - чини земљиште потребно за изградњу свих објеката аутопута (мостови, тунели и др.), петљи, раскрсница, денивелисаних укрштања, пратећих садржаја и других објеката у функцији аутопута. Граница путног земљишта је линија са обе стране усека и насипа, удаљена најмање један метар од линија које чине крајње тачке попречног профила пута, ван насеља, мерено на спољну страну. Појас пута утврђује се као земљиште јавне намене и има ширину од 40 m до 100 m, у зависности од конфигурације терена и услова за изградњу објеката аутопута. На појединим деловима трасе појас пута се шири, и то до 200 m на локацијама паркиралишта и одморишта, односно и до 400 m на деловима трасе планираним за изградњу петљи. Граница појаса пута јесте уједно и регулациона линија;
- заштитни појас - чини земљиште за које се одређује строго контролисани режим коришћења (обострано) у циљу заштите функције аутопута. Заштитни појас се утврђује као земљиште остале намене и има ширину од 40 m од границе појаса пута. У зони петљи заштитни појас се шири и обухвата земљиште које уоквирују приступне и уливно-изливне саобраћајнице;
- појас контролисане изградње - чини земљиште у режиму контролисане градње и заштите животне средине (обострано). Појас контролисане изградње се утврђује као земљиште остале намене и има ширину од 40 m од границе заштитног појаса. Граница појаса контролисане изградње јесте уједно и граница Просторног плана.

На тунелским деловима деоница, појас аутопута се прекида, док се заштитни појас шири и обухвата површину изнад тунела.

У појасу пута и заштитном појасу успоставља се трајна обавеза прибављања услова/сагласности од стране предузећа надлежног за реализацију и управљање аутопутем код планирања, пројектовања и извођења других грађевинских и земљаних радова.

Успоставља се следећи режим коришћења и уређења простора у коридору аутопута, и то за:

1) појас пута- успоставља се режим забране изградње свих објеката који нису у функцији изградње трасе и објеката пута, петљи, раскрсница, денивелисаних укрштања, приступних и сервисних саобраћајница и пратећих садржаја пута;

2) заштитни појас - успоставља се режим строго контролисаног коришћења простора, којим се:

- забрањује отварање рудника, каменолома и депонија комуналног и другог отпада,
- дозвољава се изградња, односно постављање водовода, канализације и других објеката техничке инфраструктуре по претходно прибављеним условима и сагласности од стране предузећа надлежног за реализацију и управљање путем,
- не дозвољава се изградња нових објеката, изузев објеката коју су у функцији пута, а простор се може користити као шумско и пољопривредно земљиште,
- на грађевинском, шумском и пољопривредном земљишту дозвољава се реконструкција и санација постојећих објеката, без могућности промене габарита и волумена, уколико не угрожавају функцију пута и уколико техничким решењима може да се обезбедити адекватна заштита од негативних утицаја пута (од буке, вибрација и аерозагађења), а по претходно прибављеним условима од стране предузећа надлежног за реализацију и управљање путем,
- за све постојеће стамбене објекте, обавезна је адекватна заштита од негативних утицаја пута (од буке, вибрација и аерозагађења);

3) појас контролисане изградње - успоставља се режим контролисаног коришћења простора, којим се:

- не дозвољава изградња следећих објеката: депонија комуналног и другог отпада, рудника, каменолома, кречана, циглана, сточних пијаца, кванташких пијаца и других објеката за која се ограничења утврде у складу са посебним прописима,
- дозвољава развој постојећих и нових активности које нису у колизији са функционалним и техничким захтевима постојећих и планираних саобраћајних и техничких инфраструктурних система од националног и регионалног значаја,
- за проширење и реконструкцију постојећих и изградњу планираних производних, складишних, дистрибутивних, услужно-трговинских и других капацитета утврђује обавеза израде процене утицаја на животну средину, којом ће се, поред прописаног садржаја, обухватити и утицаји тих објеката на и од аутопута, с тим да трошкове спровођења свих мера заштите животне средине сnose инвеститори тих објеката,
- приликом израде нових планских докумената, приоритет у коришћењу простора обухваћених делова постојећих и планираних индустријских зона дати складишним капацитетима, логистичким центрима, комерцијално-прометним и саобраћајним услугама, регионалним трговинским центрима и сличним садржајима.

Коридори, појасеви заштите и режим коришћења и уређења простора у коридорима осталих државних и општинских путева утврђују се просторним плановима за јединице локалне самоуправе.

Просторним планом инфраструктурног коридора формирају се грађевинске парцеле земљишта јавне намене, за изградњу деоница аутопута, петљи, раскрсница, денивелисаних укрштања, пратећих садржаја, одводних канала и регулацији водотокова и др.

Аутопут мора да се изгради тако да испуњава следеће основне техничке услове:

- да има две физички одвојене коловозне траке, са најмање две саобраћајне траке за сваку коловозну траку, с тим што свака саобраћајна трака мора да буде широка 3,75 m, а да се, зависно од конфигурације терена (рачунске брзине), ширина саобраћајне траке може смањити до 3,50 m;
- да свака коловозна трака има посебну траку ширине 2,5 m за принудно заустављање возила дуж целе траке или дуж појединих њених делова на погодним растојањима, зависно од теренских услова, а у тунелима и галеријама може, уместо посебне траке, да на погодним местима има уређене просторе за принудно заустављање возила;
- да остали елементи пута (полупречник кривине, уздужни нагиб, ивичне траке и сл.) омогућавају брзину до 120 km/h (равничарски терен), а зависно од конфигурације терена брзину од најмање 100 km/h (брдско-планински терен).

Изградња планираног аутопута може да се реализује фазно по деоницама, утврђеним просторним планом, или по деоницама које ће бити утврђене техничком документацијом.

Приоритети у имплементацији Просторног плана до краја 2028. године су:

- израда и ревизија техничке документације на нивоу студије оправданости са идејним пројектом (у целини или по деоницама);
- израда и техничка контрола пројекта за грађевинску дозволу и израда пројекта за извођење (у целини или по деоницама);
- решавање имовинско правних односа;

- изградња деоница аутопута, у складу са динамиком коју опредељују министарство надлежно за саобраћај и инфраструктуру, или други управљач пута.

Просторни план представља основ за утврђивање јавног интереса за експропријацију, односно административни пренос непокретности. Потпуном експропријацијом, односно административним преносом непокретности, обезбеђује се простор за формирање грађевинских парцела објеката који су саставни делови пута, лежишта и одлагалишта материјала. Потпуном експропријацијом се трајно мења постојећа намена и власништво над обухваћеним непокретностима.

Путно земљиште јавне намене за потпуну експропријацију обухвата катастарске парцеле (кп) у обухвату Деонице број 1 на територији Општине Ариље:

- Јавна парцела – П1.6 – КО Вирово, Денивелисана раскрсница „Ариље“ – површине 11,78 ха. Обухвата целе кп: 14, 15/1, 15/2, 15/3, 17, 18, 19/1, 19/2, 21, 52, 54, 57, 60, 61, 64, 65, 66, 69, 128/3, 129/1. Делови кп: 10/2, 11/1, 11/2, 12, 13, 14, 15/1, 16, 20, 22, 23/1, 23/2, 24/1, 24/2, 24/3, 24/4, 24/5, 26, 27, 31, 38, 41, 5, 51, 53, 55, 56/1, 56/2, 56/3, 56/4, 58, 59, 62, 63, 67/1, 68, 70, 107/1, 107/3, 111, 123/1, 123/3, 128/1, 128/2, 128/5, 129/2, 130, 131, 132, 133, 134/2, 1798, 1799, 1809, 1811.
- Јавна парцела – П1.12 – КО Вирово, пут – површине 9,78 ха. Обухвата целе кп: 48/2, 71, 72, 88/2, 90/3, 92/3, 94/1, 94/2, 98/2, 829, 832, 833/2. Делови кп: 48/1, 48/4, 48/5, 48/7, 49/1, 49/2, 50/2, 67/1, 67/2, 68, 69, 70, 73, 82, 84, 85, 86/1, 87, 88/1, 88/3, 88/5, 90/1, 90/2, 90/4, 90/5, 91, 92/1, 92/2, 93/1, 93/2, 94/3, 95, 96, 97, 98/1, 102, 103, 106, 107/1, 107/3, 111, 819, 820/1, 820/2, 823/1, 823/2, 824, 827/1, 827/2, 828, 830, 833/1, 834, 835, 844, 887/1, 887/2, 888/1, 888/2, 889/1, 889/3, 1795, 1798, 1800.
- Јавна парцела – П1.13 – КО Вирово, пут – површине 9,14 ха. Обухвата целе кп: 990, 998, 1010, 1203, 1204. Делови кп: 838, 887/1, 891/1, 891/2, 892, 893, 985/1, 985/3, 988, 989, 991, 992, 993, 994/1, 994/2, 995, 996/3, 997/3, 999, 1000, 1001, 1003/2, 1007, 1008, 1009, 1011, 1012/1, 1012/2, 1013/1, 1013/2, 1014/1, 1014/2, 1015, 1016, 1045/3, 1046, 1200, 1201, 1202/1, 1202/2, 1205, 1206/1, 1241/1, 1248, 1794, 1795, 1796.
- Јавна парцела – П1.14 – КО Церова, пут – површине 35,62 ха. Обухвата целе кп: 357, 358, 359/2, 360, 361, 362, 363/1, 363/2, 363/3, 363/4, 364, 365, 366, 367/1, 393/1, 393/2, 395/2, 396/2, 642/3, 643/1, 649/5, 650/1, 650/4, 652, 653, 657/2, 767/8, 779/7, 871/2, 871/3, 872/2, 872/3, 872/4, 905/3, 914, 1197, 1201, 1202/2, 1203, 1283/2, 1285/1, 1285/2, 1287, 1288/6. Делови кп: 210/1, 214/1, 214/2, 214/3, 216/1, 216/2, 216/3, 218/1, 218/2, 220/3, 220/4, 221/1, 226, 227/1, 227/6, 228/2, 230, 233, 234/1, 234/2, 234/3, 234/4, 234/5, 241/1, 241/3, 244/4, 245/3, 331, 332/1, 332/2, 333, 334, 344, 345, 351/1, 359/1, 367/2, 367/3, 368, 385/2, 389, 392/1, 392/2, 394/1, 394/2, 395/1, 396/1, 397, 403/1, 404, 405, 642/1, 643/2, 644, 645, 646, 647, 649/1, 649/2, 649/3, 649/4, 650/2, 650/3, 654, 656, 657/1, 712/2, 713, 714/6, 715/1, 717/1, 717/2, 719/2, 726/1, 727/10, 727/2, 727/8, 727/9, 731/2, 731/3, 731/4, 734/1, 734/2, 735, 753, 757/2, 760/2, 767/1, 767/2, 767/3, 767/5, 767/7, 767/9, 770/16, 770/2, 772, 773/1, 773/2, 773/5, 775/1, 775/2, 775/3, 775/4, 776, 777/2, 777/3, 777/4, 779/2, 779/3, 779/4, 779/6, 779/8, 780/1, 780/3, 780/4, 782/4, 783/2, 784/2, 803/1, 804/1, 806, 808, 809/1, 809/2, 810/1, 811/1, 812, 814, 817, 818/1, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 837/10, 837/18, 837/19, 837/2, 837/20, 837/21, 837/3, 837/34, 837/4, 838, 839/1, 839/2, 840/1, 840/5, 840/6, 840/7, 841/4, 841/6, 841/9, 850, 856, 857, 858/2, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 867, 868/1, 869/3, 870, 871/1, 872/1, 873, 874/1, 874/2, 899, 904, 905/1, 905/4, 905/5, 909/1, 909/2, 913/1, 913/2, 913/3, 915, 916/1, 917, 918, 919/1, 919/2, 920, 921, 922, 923, 926/1, 933/1, 933/2, 1149, 1150/1, 1150/2, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155/3, 1155/4, 1155/5, 1160/1, 1160/2, 1160/3, 1161/1, 1162, 1164, 1166/1, 1166/2, 1168,

1169, 1171, 1172, 1175/1, 1187/1, 1187/2, 1187/3, 1188, 1190, 1191, 1192, 1193/1, 1194, 1196/1, 1198/1, 1198/2, 1200, 1202/1, 1204, 1227, 1278/2, 1278/3, 1278/4, 1281, 1282/1, 1282/2, 1282/3, 1283/1, 1284, 1286, 1288/1, 1288/10, 1288/5, 1288/7, 1288/9, 1289, 1293, 1298, 1346/1, 1346/2, 1351, 1352, 1353, 1355, 1356, 1362/1.

Лежишта и одлагалишта материјала јавне намене одређена је катастарским парцелама (кп) у обухвату Деонице број 1 на територији Општине Ариље обухвата:

- Јавна парцела – О1.1-КО Вирово, одлагалиште површине 2,01 ха. Обухвата целе к.п.: 997/1, 997/2. Делови к.п.: 992, 995, 996/1, 996/2, 996/3, 997/3, 999.
- Јавна парцела – О1.2-КО Вирово и КО Церова, одлагалиште површине 17,41 ха. Обухвата КО Вирово – целе к.п.: 1163/3, 1168/1, 1168/2, 1169, 1170, 1171, 1172, 1176, 1177, 1178/1, 1178/2, 1179/1, 1179/2, 1180, 1182/1, 1182/2, 1183, 1184/1, 1184/2, 1185/1, 1185/2, 1186/1, 1186/2, 1186/3, 1194/2, 1195/1, 1195/2, 1196/1, 1197/1. Делови к.п.: 1045/2, 1159, 1160/1, 1160/2, 1161/1, 1161/2, 1161/3, 1163/1, 1163/2, 1164/1, 1164/2, 1164/3, 1165/4, 1166, 1167/1, 1167/2, 1172, 1173, 1174, 1175, 1181, 1188/1, 1188/2, 1189, 1190/4, 1190/6, 1193/1, 1194/1, 1196/2, 1197/3, 1197/4. КО Церова – Делови к.п.: 42, 44/1, 45, 46, 59/2, 59/3, 65/1, 66/2, 67, 68, 69/1, 69/2, 70/3, 71, 72.
- Јавна парцела – О1.3-КО Церова, одлагалиште површине 5,35 ха. Обухвата КО Церова – целе к.п.: 607, 609, 610, 639, 640, 641/1, 641/2, 642/2. Делови к.п.: 595, 598, 600, 601, 602, 606/3, 608, 611, 612, 613, 614, 632, 633, 638, 642/1, 645, 646, 647, 648/1, 648/2, 648/3, 648/4, 857, 858/1, 878, 879, 1352.
- Јавна парцела – О1.4-КО Церова, одлагалиште површине 2,57 ха. Обухвата КО Церова – целе к.п.: 910, 935/2. Делови к.п.: 909/2, 913/2, 933/1, 933/2, 933/3, 934, 935/3, 935/4.
- Јавна парцела – О1.5-КО Церова и КО Драгојевац, одлагалиште површине 9,12 ха. КО Церова – Целе к.п.: 1103/1, 1103/2, 1105, 1137/1, 1137/2, 1138, 1139, 1143/1, 1143/2, 1144/1, 1144/2, 1145, 1146/1, 1146/2, 1159, 1291, 1292. КО Драгојевац – Целе к.п.: 293, 296, 297, 301, 750. КО Церова – Делови к.п.: 1088, 1093, 1094, 1104/1, 1104/2, 1106, 1108, 1126, 1134/2, 1136/1, 1136/2, 1140, 1142, 1147/1, 1147/2, 1148/2, 1149, 1153, 1158, 1289, 1290, 1350, 1360. КО Драгојевац – Делови к.п.: 290, 291, 292, 295, 298, 299, 300, 302, 303, 304, 305, 306, 751, 757, 758/1, 758/2, 759, 771, 1261.

Након усвајања Просторног плана подручја посебне намене, његова решења и правила ће се примењивати на подручју које обухвата, уместо решења и правила датих овим Просторним планом.

У оквиру мреже државних путева потребно је изградити обилазницу државног пута првог реда око насеља Ариље и довршити путни правац Ариље-Висока-Љубиш-Кокин брод, на територији општине Ариље.

Као основна планска решења у области друмске инфраструктуре и саобраћаја дефинишу се:

- измештање делова постојећег државног пута првог реда и државног пута другог реда;
- реконструкција мреже општинских путева (22 деонице укупне дужине око 130km);
- повезивање приградских насеља са општинским центром (мостови преко Великог Рзава и Моравице);

- изградња/измештање појединих деоница из зона потапања планираних акумулација
- "Сврачково" и "Орловача", и то:
 - деоница пута брана "Сврачково"- државни пут другог реда ДП IIA реда број 196;
 - деоница пута на правцу Д. Крушчица (ДП IIA реда број 196) - засеок Миличевихи - Масларски крш - круна бране Орловача – Равни; и
 - деоница пута на правцу Разложина (ДП IIA реда број 196) - засеок Нашћење – засеок Митрићи, са мостом на профилу Велимири.

Стање општинских путева у значајном делу не испуњава захтеве савременог саобраћаја. Технички елементи (радијуси хоризонталних кривина, подужни и попречни нагиби коловоза, одводњавање) најчешће нису у складу са Правилником о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута („Службени гласник РС“, бр. 50/11) и другим правилницима. Значајан проблем представља и немогућност одговарајућег одржавања општинске путне мреже, а разлог је недостатак финансијских средстава и опреме, с обзиром да је одржавање ових путева у надлежности локалних заједница. Део државних путева и општинске путне мреже налази се у тешким теренским условима, што у великој мери отежава реконструкцију, доградњу и одржавање ових путева.

За потребе категоризације општинских путева, предлажу се две категорије општинских путева, односно општински путеви првог и другог реда. Као основни критеријуми за категоризацију предлажу се:

- саобраћајни критеријуми (повезивање територије више месних заједница са путем вишег реда или седиштем општине, повезивање центра месне заједнице са путем вишег реда, повезивање више месних заједница, повезивање делова насеља унутар месне заједнице);
- друштвено демографски критеријуми (број становника на подручју које пут повезује, површина територије, изграђеност објеката јавних служби);
- привредно развојни критеријуми (ниво индустријског развоја, развијеност пољопривреде, туристички потенцијали).

Приоритет у развоју саобраћајне инфраструктуре у планском периоду представљаће израда планске и пројектне документације за изградњу обилазнице државног пута првог реда ДП IB реда број 21 око насеља Ариље, као и реализација главних пројеката рехабилитације државних путева према програмима управљача ЈП Путеви Србије, утврђивање приоритета у развоју локалне путне мреже (категоризација и вредновање путне мреже), реконструкција и изградња локалне путне мреже (општинских и туристичких путева) према утврђеним приоритетима, изградња саобраћајне инфраструктуре за пешачки и бициклистички саобраћај и учествовање у програмима Републике Србије везаним за развој саобраћајне инфраструктуре.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, пододељак Водопривредна инфраструктура, брише се и гласи:

Јавно предузеће за водоснабдевање “Рзав” је регионални систем за водоснабдевање пет

општина, међу којима је и општина Ариље. Становници општине Ариље су корисници са система Рзав у износу од 6,67% укупне произведене количине пијаће воде са овог система. На основу свих параметара који битно утичу на прогнозу планираних потреба за водом (број становника, норме потрошње, индустријске потребе, коефицијента неравномерности и друго..), у периоду рада привременог водозахвата, планиране потребе за водом се нису оствариле, а утицале су на димензионисаве капацитета водосистема Рзав (све до 2030-е год.). Мањак потрошње воде из водосистема Рзав од планираног може се објаснити претераним очекивањима у смислу демографског развоја, битно смањеном развоју индустрије и мањој оствареној специфичној и укупној потрошњи.

Питање реалнијег сагледавања потреба у води садашњих 5 општина – корисника система је врло битно питање за даљи успешнији рад овог система

У општини Ариље, пројектним решењем пријема воде са система Рзав, предвиђено је и изведено да се са дистрибутивног резервоара водосистема Рзав у кругу фабрике, запремине $V=8450\text{m}^3$, вода посебним цевоводом LG $\varnothing 500\text{mm}$, преко Мерно регулационог блока, затим цевоводом LG $\varnothing 300\text{mm}$ и разводном мрежом допрема до корисника, док се изравнање дневне неравномерности врши преко контрарезервоара који је уједно и резервоар I висинске зоне $V=2000\text{m}^3$. Са магистралног цевовода водосистема Рзав није предвиђено прикључење месних заједница општине Ариље.

Систем водоснабдевања у општини Ариље, у наредном периоду, развијаће се у два правца:

(1) у насељима брдско планинске зоне задржаће се постојећи локални водоводи, са акцентом на контролу квалитета воде; (2) у Зони насеља Ариље и у Зони уз државни пут првог реда и реку Моравицу водоснабдевање ће се одвијати из градског водовода са акцентом на проширење обухвата домаћинства и укључивање алтернативних извора водоснабдевања.

Регионални систем РЗАВ на територији општине Ариље:

Брана "Орловача" планирана је на профилу "Масларски крш", између КО Крушчица (општина Ариље) и КО Равни (општина Ужице), око 33 km узводно од ушћа Великог Рзава у Моравицу. Брана "Орловача" је планирана као насута брана грађевинске висине око 77 m; котом нормалног успора 582 m н.м.; укупне запремине акумулације од $87 \times 10^6 \text{ m}^3$, са корисном запремином од $57 \times 10^6 \text{ m}^3$; подбранском хироелектраном инсталисане снаге 13,5 MW при протоку од $25 \text{ m}^3/\text{s}$, и очекиваном производњом електроенергије од 18 GWh/год.

Реализација регионалног подсистема водоснабдевања „Рзав” планирана је етапно – са два субсистема:

1) Субсистем „Рзав 1” – прва етапа:

(1) прва фаза:

а) Реализовани објекти

– ППВ „Ариље” (капацитет 1200 l/s)

– магистрални систем за пренос чисте воде (око 77 km) и потисни цевовод сирове воде (око 2,5 km)

б) Планирани објекти :

– брана и акумулација „Сврачково”(у изградњи)

– цевовод сирове воде дужине око 6 km, од бране до постојећег потисног цевовода ЦС

„Шевељ”

– прибранска ХЕ (2х3,6 MW)

Постројење привременог водозахвата на локацији „Шевељ” остаје у функцији као резервно/допунско извориште водоснабдевања.

(2) друга фаза – планирани објекти:

– брана и акумулација „Роге” са прибранском ХЕ

– проширење капацитета ППВ „Ариље” (на 2500 l/s) уз додатни цевовод сирове воде на деоници паралелно са постојећим потисним цевоводом воде

– брана и акумулација „Орловача” са прибранском ХЕ (перспективно решење)

2) Субсистем „Рзав 2” – друга етапа

– објекти за превођење вода из подсистема „Увац” (перспективно решење)

Завршетком прве фазе субсистема „Рзав 1” успоставља се основно планско решење регионалног подсистема водоснабдевања.

Постојећи капацитети водосистема Рзав:

Објекти водосистема Рзав су:

- привремени водозахват са преградом Шевељ са максималним капацитетом од 840l/s када су повољни хидролошки услови,
- црпна станица за препумпавање сирове воде максималног капацитета од 840l/s,
- цевовод сирове воде пречника $\varnothing$ 1200 од водозахвата до фабрике за пречишћавање пијаће воде укупне дужине $L=2848m$, укупног капацитета 1300l/s.
- фабрика за пречишћавање пијаће воде укупног капацитета од 1200l/s која садржи објекте за мерење, регулацију и расподелу сирове воде, као и мерење чисте воде, коморе са брзим и спорим мешачима, таложнице, озонаторе, брзе пешчане филтре, резервоаре чисте воде, објекте за смештај хемикалија, командно-контролни центар и постројење за третман отпадних вода и муља.
- дистрибутивни систем чисте воде кога чине горе наведени резервоари чисте воде у фабрици воде, укупне запремине простора $V_{max}=8450m^3$, магистрални цевоводи са пратећим објектима (хлорна станица Рошци, шахте за муљне испусте, ваздушне вентиле, испирна места, пресечне вентиле као и планиране прикључке) и мерно регулациони блокови испред градских резервоара пред прикључење на локалне мреже. Магистрални цевовод од фабрике воде до Кратовске стене (рачва за Лучане) укупне дужине $L=15181m$ изграђен је од бетонских цеви, пречника $\varnothing$ 1200 за прву фазу капацитета $Q=1200l/s$. Од Кратовске стене до Нешковића брда, испред Горњег Милановца, магистрални цевовод је изграђен за коначну фазу капацитета $Q=1550l/s$ (Чачак + Г.Милановац) од челичних цеви пречника $\varnothing$ 1100-1000-650 дужине $L=38667m$ до хидрауличног чвора Брђани, одакле се вода препумпава челичним цевоводом $\varnothing$ 600 дужине $L=6691m$ до резервоара Нешковића брдо.

У овој фази експлоатације од Q_{max} средње 620l/s, сирове вода се узима из живог тока реке Рзав на постојећој бујичарској прегради у Шевељу. Сирове вода гравитационо путује челичним цевоводом $\varnothing$ 1200 до пумпне станице удаљене 260m од захватне грађевине,

одакле се путем пумпних агрегата препумпава и потисним цевоводом Ø 1200, дужине 2620 m, доводи до постројења за прераду. У развојној компоненти система Рзав овај цевовод чини 50 % довода сирове воде са акумулације Ариље.

Капацитет постројења за прераду воде је 1300l/s сирове, односно 1200l/s чисте воде. Својим висинским положајем обезбеђује гравитациони доток сирове воде из будуће акумулације као и гравитациони доток чисте воде до градских резервоара градова корисника. Од овога је изузетет Горњи Милановац коме се чиста вода гравитационо допрема до хидрауличног чвора у Брђанима одакле се препумпава у градски резервоар.

Капацитети изворишта (водозахват Шевелј) и свих објеката водосистема Рзав у овом периоду омогућавају да се корисници општине Ариље снабдевају водом за пиће са водосистема Рзав .

Изузетак је маловодни период када се због хидролошких услова реке Рзав и недостатка наведене бране Сврачково разлика мора надоместити из локалних изворишта оних општина којима су иста у употреби и задовољавају законске и санитарне прописе.

Наведени објекти водосистема Рзав су лоцирани на територији свих пет општина. Водозахват, црпна станица сирове воде, цевовод сирове воде, постројење за прераду воде као и део магистралног бетонског цевовода простиру се на територији општине Ариље. Остали дистрибутивни системи са пратећим објектима налазе се на територији општина Пожега , Лучани, Чачак и Горњи Милановац.

Јавно предузеће за водоснабдевање "Рзав" је мериторно и одговорно за одржавање цевовода све до мерно регулационог блока Ариље и осталих пратећих објеката водосистема Рзав који се налазе на територији општине Ариље (водозахват, црпна станица, постројење за пречишћавање пијаће воде, магистрални цевовод АБ 1200 до границе са орштином Пожега, шахте ваздушних вентила, муљних испуста, испирна места, и др.).

За физичко и функционално стање локалне водоводне мреже на територији општине Ариље надлежно је Јавно комунално предузеће "Зелен" Ариље.

На територији општине Ариље, цевовод сирове воде Ће 1200 се простире на катастарским општинама Вране, Ариље и Грдовићи. Траса магистралног бетонског цевовода АВØ1200 (I фаза) за водоснабдевање осталих општина корисника (Пожега, Лучани , Чачак и Г. Милановац) се простире на територији катастарске општине Грдовићи. У трупку трасе цевовода сирове воде, положен је сигнални кабал ТК 39 П 5х4х0.6, док се 10kV кабл протеже од ТС „Пионир”.

За другу фазу, када се просечан проток сирове воде повећава на око 2500 l/s предвиђа се додатни цевовод, дужине око 2,5 km и пречника 800-1000 mm, који се води паралелно са постојећим цевоводом ЦС "Шевелј" - ППВ "Ариље" у оквиру истог заштитног појаса ширине 20 m.

Табела 9: Биланс површина планираних акумулација на подручју Просторног плана

ОПШТИНА Катастарск а општина	Површина (у км ²)										
	ХА "Сврачково"		ХА "Pore"		ХА "Орловача"		Укупно			Остал о	Укупно 1+2+3+4
	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.	3.	4.	
Ђедовац	-	-	-	-	-	0,20	-	0,20	12,06	-	12,26
Радосево (део)	-	-	-	-	1,23	5,15	1,23	5,15	3,94	-	10,32
Бјелуша (део)	-	-	-	-	-	-	-	-	1,13	-	1,13

Висока (део)	-	-	-	-	0,03	0,49	0,03	0,49	19,83	-	20,35
Северово (део)	-	-	0,45	2,42	-	-	0,45	2,42	10,81	-	13,68
Крушчица (део)	-	-	0,03	0,97	1,27	2,87	1,30	3,84	3,99	-	9,13
Вране (део)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,13	0,13
Вигоште-Поглед (део)	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Радобуђа (део)	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Грдовићи (део)	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Укупно:			0,48	3,39	2,53	8,71	3,01	12,0	51,76	0,13	67,00

1. Акумулација са зоном непосредне заштите, 2. Ужа зона заштите, 3. Ши́ра зона заштите, 4. Изван зона заштите.

Планска решења у области водоснабдевања су:

- укључење локалних изворишта у градски водовод;
- реализација друге фазе система за водоснабдевање "Рзав";
- одвајање рени бунара за технолошку воду из система;
- повезивање насеља у Зони државног пута првог реда и реке Моравице на градски водовод;
- реконструкција цевовода у градском језгру и замена свих азбестно - цементних цеви и смањење губитка на том делу мреже, укупна дужина цевовода око 28km;
- пројектовање и изградња система за даљинско управљање ради смањења губитака воде и рационалне потрошње;
- изградња локалних црпних станица и резервоара у вишим деловима приградских насеља; и
- анализа стања локалних водовода и дефинисање мера за њихово унапређење.
- замена главног доводног ливено – гвозденог цевовода Ø300 са водоводног система „Рзав“ до резервоара „R1“;
- проширење водоводне мреже на део насеља Вигоште, тј неопходно је проширити постојеће капацитете на резервоару „Томића брдо“ и урадити нову мрежу, које ће обухватити око 50 нових корисника;
- проширење водоводне мреже на горњи део насеља Церова и спајање тог дела са резервоаром на „Љетинама“.

Јавно предузеће за водоснабдевање “Рзав”, редовно региструје измерене количине захваћене сирове воде из реке Рзав. Сирова вода која се захвата из корита реке Рзав, на водозахвату Шевел, редовно се контролише од стране овлашћених организација – Завода за заштиту здравља из Ужица и Завода за заштиту здравља Чачак. Редовно се врши и санитарно хигијенски преглед сливног подручја реке Рзав, којим су обухваћени водотоци Велики и Мали Рзав, Катушница, Љубишница и Приштевица. На основу физичко-хемијских анализа, бактериолошких и биолошких анализа, сви водотоци се могу користити за потребе водоснабдевања становништва после прераде воде. Редовно се врши и контрола прерађене воде од стране ова два завода.

Фабрика воде садржи и постројење за третман отпадних вода (санитарно-фекалне, атмосферске и технолошке) и лагуне за складиштење муља пре испуштава пречишћених вода у водоток Рзава. Уређаји за пречишћавање отпадних вода одржавају се у исправном

и функционалном стању, и редовно се врши контрола параметара излазне пречишћене отпадне воде док се муљ депонује на прописан начин.

Третман отпадних вода се у будућем периоду мора развијати у правцу раздвајања кишне и фекалне канализације и пречишћавања отпадних вода, уз проширење обухвата домаћинства канализационом мрежом.

Планска решења у области третмана отпадних вода су:

- изградња фекалног колектора дуж обале Моравице који би прикупио отпадне воде из насеља у Зони државног пута првог реда и реке Моравице;
- раздвајање фекалног и кишног колектора у градском канализационом систему;
- изградња система за пречишћавање отпадних вода;
- изградња система за одвођење атмосферских вода, посебно из градског језгра, уз максимално коришћење постојећих колектора; и
- евидентирање и санација неадекватних излива у сеоским домаћинствима.

Наводњавање пољопривредних површина. Са аспекта развоја интензивне пољопривредне производње, овим планом се стимулише изградња система за наводњавање пољопривредних површина у долине реке Моравице.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, пододељак Енергетска инфраструктура, мења се и гласи:

Према плану инвестиција и плану развоја преносног система планирана је изградња далековода 400 kV ТС Краљево 3 – РП Пожега – Вардиште. Деоница ТС Краљево 3 – РП Пожега ће се укрштати са обухватом предметне Измене и допуне просторног плана, док ће се деоница РП Пожега – Вардиште налазити у непосредној близини обухвата. Поред новог далековода којим ће се повезати ТС Краљево 3 и ново РП 400 kV у ТС Пожега, пројекат обухвата и изградњу новог двосистемског 400kV далековода који ће повезати РП Пожега и Вардиште. Тај вод ће бити уведен по принципу улаз-излаз на 400 kV далековод ТС Вишеград – РХЕ Бистрица након њеног прикључења.

Од планираних средњенапонских објеката у обухвату плана планирана је изградња прикључних водова 35kV за МХЕ Ариље (водозахват Рзав). Примарни основни вод 35kV се гради од МХЕ Ариље до ТС 110/35 kV Ариље и резервни вод од МХЕ Ариље до ТС 35/10 kV Шеваљ мешовитим водовима 35 kV AIČ 3x95mm² и кабловским водом 3xХНЕ 49-А 1x185mm².

Сви електроенергетски водови су у технички исправном стању и погону. Одржавање се ради у законски прописаним роковима. У наредном периоду радиће се превентивно одржавање које обухвата визуелне прегледе, уклањање растиња у траси водова, мерења на електроенергетским објектима. У случају потребе за интервенцијом радиће се настављање или замена проводника, замена изолатора, дотрајалих стубова, разне врсте земљаних, електро и грађевинских радова.

Основна планска решења одржавања и изградње енергетске мреже се односе на реконструкцију постојећих електроенергетских објеката, ради њиховог довођења на максималну пројектовану снагу, као и изградњу нових објеката, и то:

- у електроенергетској мрежи 10 kV, замена проводника на постојећим водовима (реконструкција) и изградња нових магистралних водова (који треба да повећају поузданост и флексибилност напајања ТС 10/0,4 kV); и
- изградња нових ТС 10/04 kV ради комплетније покривености подручја Општине;
- измештање 10 kV далековада између ТС "Радошево" и ТС "Велимири", уз могућност преласка акумулације као кабловски вод у труп планираног моста на профилу Велимири или изградњом далековада ТС "Велимири"- ТС "Митрићи" (са напајањем из правца ТС 35/10 kV "Сирогојно").

Да би инсталација јавног осветљења била функционалнија и економичнија потребно је светиљке са живиним изворима заменити светиљкама са натријумовим изворима високог притиска или савременијим и економичнијим. Препоручује се употреба светиљки које емитују светлосни флуks усмерено ка тлу уместо оних које исти емитују у свим правцима.

На подручју Измене и допуне плана (у складу са Одлуком Скупштине општине Ариље донетом на седници одржаној дана 05.03.2020. године. Број III број 350-20/2020) забрањује се израда планских и урбанистичко – техничких докумената за разраду нових локација за изградњу мале хидроелектрана(МХЕ), као и издавање локацијских услова односно грађевинских дозвола за мале хидроелектране за све локације које нису започеле процедуру доношења планских докумената пред СО Ариље односно урбанистичко – техничких докумената пред Комисијом за планове општине Ариље (у току је процедура израде планова детаљне регулације за МХЕ „Градина“,и МХЕ „Миросаљци“). На основу наведене одлуке нису планиране мале хидроелектране, како би се избегло угрожавање екосистема река Велики Рзав, Мали Рзав и Моравица и њихових притока, угрожавање услова наводњавања, угрожавање водостаја, водоснабдевања, каналисања и санитарне заштите вода и сл.

На основу „Стратегије управљања водама на територији Републике Србије до 2034. године“ („Службени гласник РС“, бр. 3/2017). Мале хидроелектране се углавном заснивају на деривацијама, којима се остварује концентрација пада, што је у неким случајевима узроковало да се дугачки потези мањих водотока еколошки угрозе, по основама: хидрогеографско-хидролошким, у погледу биолошке разноврсности, у погледу амбијенталне вредности, са гледишта развоја сеоског и еколошког туризма и др. И код прибранских малих хидроелектрана бројни су могући негативни ефекти - погоршање природног режима наноса, квалитета воде у акумулацији, итд. Појавом великог броја инвеститора заинтересованих за улагање у мале хидроелектране у претходних неколико година, као и транзиционим периодом у коме су тек успостављени одговарајући стандарди, извршен је значајан притисак на неке аспекте заштите животне средине, а такође је долазило до угрожавања других корисника вода. Из наведених разлога неопходно је ојачати хоризонталне везе одлучивања у органима државне управе, а такође и обезбедити бољу координацију са јединицама локалне самоуправе.

Локалитете малих хидроелектрана треба прецизније одредити у наредном периоду, узимајући у обзир њихов утицај на воде и животну средину у целини. Посебну пажњу треба посветити сагледавању кумулативних утицаја већег броја малих хидроелектрана на одређене водотоке и просторе.

Табела 10: Подаци о постојећим малим хидроелектранама

Редни број	Назив	Водоток	Максимална снага (MW)
------------	-------	---------	-----------------------

1.	Јовановић – издата употребна дозвола	Река Пањица	0,375
2.	Брусник - издата употребна дозвола	Река Моравица	0,654

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, након пододељка Енергетска инфраструктура, додаје се пододељак Електронске комуникације и инфраструктура који гласи:

Електронске комуникације и инфраструктура

У наредном периоду предвиђена је реконструкција, доградња, модернизација и децентрализација телефонске мреже. Децентрализација приступне телекомуникационе мреже подразумева скраћење претплатничке петље по бакарним кабловима и даљу изградњу оптичких каблова у оквиру приступне мреже, што ближе корисницима. Планирана је децентрализација свих насеља, уз постепено увођење оптичких каблова као медијума преноса на свим нивоима.

Систем преноса треба да се одвија преко дигиталних комутационих чворова довољног капацитета. За свако домаћинство обезбедити по један директан телефонски прикључак, као и довољан број прикључака за све привредне кориснике.

Да би се реализовали сви задаци јединственог дигиталног тржишта, неопходно је обезбедити широкопојасну инфраструктуру која треба да подржи пренос података великим протоцима на магистралним правцима у читавој транспортној мрежи, као и приступ софтверу, инфраструктури и различитим платформама сваком кориснику, уз задовољење основних услова за квалитет сервиса.

Планирање развоја фиксне приступне мреже базира се, пре свега, на изградњи оптичких мрежа, осавремењавању телекомуникационих чворишта, постављању мултисервисних приступних платформи. У наредном периоду очекује се завршетак "All IP" трансформације мреже електронских комуникација у интегрисану IP мрежу која нуди корисницима висок ниво позитивног корисничког искуства, широк спектар различитих сервиса и иновативних пословних решења. У сегменту фиксне приступне мреже очекује се наставак већ започетог процеса трансформације из потпуно бакарне мреже у FTTC (Fiber to The Curb), FTTB (Fiber To The Building) и доминантно FTTH (Fiber To The Home) мрежу грађену оптичким кабловима са довољно пропусног опсега за пројектоване потребе корисника у периоду важења просторног плана. Пошто подаци о постојећим подземним телекомуникационим инсталацијама нису потпуно прецизни и поуздани, пре почетка извођења било каквих радова, потребно је извршити обележавање истих на конкретној локацији у сарадњи са власницима телекомуникационе инфраструктуре, како не би дошло до оштећења исте.

Ради обезбеђивања несметаног развоја и експанзије мобилне телефоније, планира се изградња великог броја базних станица на самосталним стубовима или постојећим објектима и њихово повезивање приступним оптичким кабловима. Планира се и изградња WiFi приступних тачака, ради омогућавања дистрибуције бежичног сигнала. Повезивање базних станица и WiFi приступних тачака оптиком предуслов је за увођење нових сервиса мобилне телефоније. Велика густина приступних тачака на различитим географским локацијама, захтеваће интензивну колаборацију система на микро нивоу, као и решавање захтева за капацитетима у транспортној мрежи.

Позиција планираних базних станица није фиксна. Тачна позиција ће бити дефинисана током процеса пројектовања и изградње, који још нису започети.

Планира се увођење 5G cloud и дистрибуиране архитектуре. Подаци и процесирање података ће се приближавати све више крајњим корисницима и њиховим уређајима, тј. долазиће до географске дистрибуираности мрежних елемената.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, након пододељка Електронске комуникације и инфраструктура, додаје се пододељак Термоенергетска инфраструктура који гласи:

Од посебног интереса и значаја у општини Ариље јесте изградња гасоводне мреже, при чему се издвајају следећа решења:

- завршена изградња главне мерно регулационе станице у КО Церова;
- гасификација индивидуалних домаћинстава и индустрије у Зони насеља Ариље и Зони државног пута првог реда и реке Моравице; и

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, пододељак Телекомуникациона инфраструктура, брише се:

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, пододељак Комунална инфраструктура, став 1 , тачка 1. Управљање комуналним отпадом , алинеја 2 и 3 мењају се и гласе:

- унапређење сакупљања отпада на целокупној територији Општине повећањем броја посуда и рационализацијом рута возила, проширење сакупљачке мреже на рурална подручја;
- изградња трансфер станице ка регионалној депонији „Дубоко“ у Ужицу - планирати трајно решење претоварне станице, која је трнутно на локацији у насељу Богојевић, у комуналној зони предвиђеној просторним планом са обезбеђеним прилазним путем за двосмерни теретни саобраћај;

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА, пододељак Заштита животне средине и заштита, уређење и унапређење предела, став 3, додаје се тачка 4 која гласи: тачке 4,5,6 и 7 постају 5,6,7 и 8

Управљање водама као допринос борби против климатских промена (поплаве);

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА, пододељак Заштита животне средине и заштита, уређење и унапређење предела, став 4, додаје се тачка 6 која гласи:

санација дивљих депонија.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА, пододељак Заштита животне средине и заштита, уређење и унапређење предела, став 5, тачка 3 мења се и гласи:

спречавање/смањење емисија из нових извора загађивања, посебно у погледу могућих кумулативних утицаја, озелењавање зона уз саобраћајнице, радне зоне;

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА, пододељак Заштита животне средине и заштита, уређење и унапређење предела, став 8, тачка 3 мења се и гласи:

•мониторинг ваздуха

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА, пододељак Заштита, уређење и унапређење природних добара, мења се и гласи:

На територији општине Ариље налазе се следећа природна добра заштићена и предложена за успостављање заштите.

Табела12: Природна добра - заштићена и предложена за успостављање заштите

Назив ПД	Врста ПД	Локација
Природна добра за које је покренут поступак заштите		
Велики Рзав*	Специјални резерват природе	
	Предложени локалитети у оквиру заштите II степена	локалитет Зимовник – Бела река
		локалитет Висока
		локалитет Радошево
		локалитет Орловача
Долина Малог Рзава**	Предео изузетних одлика	
„Кањон реке Пањице“***		

*Природно добро предложено за покретање заштите од стране Министарства заштите животне средине- од 14.11.2022.

** Природно добро предложено за покретање ревизије заштите од стране Министарства заштите животне средине- од 26.09.2019.

***2022.године ЗЗП РС је започео теренска истраживања за потребе заштите природног

добра

Општи циљеви заштите природе и унапређења стања на планском подручју:

- Планиране намене површина морају бити усклађене са наменама које су одређене Регионалним просторним планом Златиборског и Моравичког управног округа („Сл.гласник РС“ бр.1/13) и Просотрним планом подручја изворишта водоснабдевања регионалног подсистема Рзав“ („Сл.гласник РС“, бр.131/04)
- Применити одрживо коришћење природних ресурса као и интегрисану заштиту природе приликом измена планиране намене површина на планском подручју,
- приликом планирања намене површина, зонирати функционално различите намене, груписати компатибилне садржаје и активности на грађевинском земљишту и раздвојити функције, зоне и објекте који се међусобно угрожавају одређивањем неопходних заштитних растојања,
- Параметре за изградњу прилагодити капацитетима предметног подручја природним вредностима и реалним могућностима за инфраструктурну опремљеност;
- Обезбедити заштиту и коришћење вода интегралним управљањем водама, спровођењем мера за очување површинских и подземних вода, њихових резерви, квалитета и количина;
- Простор око водних акумулација мора бити уређен уз успостављање зона санитарне заштите према Правилнику о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Сл. гласник РС“, број 92/08);
- Одржати физичку структуру обала водотока у обухвату Плана у што природнијем стању, а уређење корита и обале вршити претежном применом биолошких и биотехничких мера (камени набачај, фитосанациона заштита, наменски одабрано растиње, обалоутврда од природних материјала и др.);
- Обезбедити очување постојећих шумских подручја и остале природне вегетације у што већој мери, као и њихово унапређење. Евидентирати површине на којима је дошло до девастације шума, односно стварања деградираних (еродираних) површина и предвидети њихову санацију и пошумљавање. Дефинисати приоритетне пределе за пошумљавање (еродирани површине, потенцијална клизишта, позиције ветрозаштитних појасева, повезивање одвојених шумских комплекса, туристички локалитети);
- Обезбедити услове за ревитализацију измењених делова природе што подразумева:
 - одрживо газдовање шумским ресурсима (планско коришћење, унапређење и заштита, уз поштовање принципа мултифункционалности), због одржавања еколошке равнотеже;
 - израду и примену посебних планова газдовања шумама у приватном власништву, како би се шумски фонд рационалније и економичније експлоатисао;
 - интензивну негу постојећих шума и заштиту шумског фонда од нелегалне сече, штеточина, инсеката, биљних болести, пожара, итд.;
- Ограничити пренамену шумског и пољопривредног земљишта у грађевинско земљиште, како би се очувао проценат природних и полуприродних површина у што већој мери;

- Ради обезбеђења биолошке и предеоне разноврсности пољопривредних површина:
 - планирати очување групе стабала, појединачна стабла, живице, међе, кошанице и травне површине, као и друге екосистеме са очуваном или делимично измењеном дрвенастом, жбунастом или ливадском вегетацијом;
 - приликом укрупњавања пољопривредних површина, планирати стварање нових рубних станишта као елемената локалне еколошке мреже и локалних коридора у саставу агроекосистема;
- Предвидети максимално очување постојеће вегетације на свим локацијама. Задржати постојеће зеленило и планирањем новог обезбедити највиши ниво очувања и унапређења животне средине насеља, у интеракцији са постојећим и будућим привредним делатностима;
- Приликом озелењавања свих локација, комбиновати листопадне и зимзелене врсте дрвећа и жбуња, како би било у функцији током целе године. Препоручује се аутохтона дендрофлора и то врсте које задовољавају критеријуме брзог пораста, естетске вредности и отпорности на загађиваче. Избежавати инвазивне врсте: *Acer negundo* (јасенолисни јавор или негундовац), *Amorpha fruticosa* (багремац), *Robinia pseudoacacia* (багрем), *Ailantus altissima* (кисело дрво), *Fraxinus americana* (амерички јасен), *Fraxinus pennsylvanica* (пенсилвански јасен), *Celtis occidentalis* (амерички копривић), *Ulmus pumila* (ситнолисни или сибирски брест), *Prunus padus* (сремза), *Prunus serotina* (касна сремза), (багрем, кисело дрво, багремац,..) чије спонтано ширење не само да угрожава природну вегетацију, него знатно повећава и трошкове одржавања зелених површина. Такође, избежавати врсте које су детерминисане као алергене (тополе и сл.);
- Обезбедити примарно сакупљање комуналног и индустријског отпада, одредити локације центара за одвојено сакупљање рециклабилног отпада, спречити неадекватно одлагање отпада и формирање сметлишта, затворити и санирати постојећа сметлишта комуналног отпада, подстицати рециклажу и поновно искоришћење отпада ради очувања природних ресурса и животне средине;
- Уколико се у току радова наиђе на геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.) која би могла имати својство природне вредности, налазач је дужан да пријави Министарству заштите животне средине и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе до доласка овлашћеног лица, у складу са чл. 99. Закона о заштити природе.

Да би се заштитили темељне вредности *Специјалног резервата природе „Велики Рзав“* прописани су режими заштите II и III степена. Осим забрана и ограничења прописаних одредбама Закона о заштити природе и Уредбом о режимима заштите („Сл.гласник РС“, бр.31/12) на просотру режима II (другог) и III (трећег) степена заштите прописане су и специфичне мере које се огледају кроз следеће забране и ограничења:

У режиму заштите II степена на свим локалитетима **забрањује се** и:

1. свака промена морфологије терена;
2. превођење вода из једног слива у други, регулација вода и све активности које би утицале на измену хидродинамичких карактеристика и режима водотокова и

њених притока, односно хидролошког режима подземних и површинских вода на заштићеном подручју

3. Изградња скијалишта, гондола и објеката висинског превоза,
4. Изградња соларних електрана,
5. Отварање фарми и плантажа,
6. Изградња рибњака,
7. Изградња пољопривредних и других привредних објеката и објеката комуналне, саобраћајне и енергетске инфраструктуре,
8. Вршење земљаних, грађевинских и других радова који могу изазвати процесе ерозије,
9. Извођење геолошких истраживања инвазивним методама – израда раскопа, усека, засека, етажа и др.),
10. Формирање мрциништа,
11. Каптирање извора
12. Уништавање шумске вегетације и аутохтоне вегетације приобаља,
13. Пренамена површина на којима се налазе шумска станишта.

У режиму II степена радови и активности се **ограничавају** на:

1. Реконструкцију и доградњу стамбених и економских објеката постојећих сеоских домаћинстава,
2. Извођење хитних и неопходних санационих шумских радова након акцидентних ситуација приликом ветролома, ветроизвала, снеголома, снегоизвала, шумских пожара, каламита, односно пренамножавања штетних организама, инсеката, биљних болести и др.,
3. Реконструкцију и уређење (пешачких) стаза и прихватних површина,
4. Формирање наменских хранилишта за некрофаге врсте животиња,
5. Ловство, на заштиту и унапређење популације дивљачи у ловишту и спровођење мера на унапређењу станишта дивљачи у скалду са прихваћеним планским документом,
6. Рекреативни риболов у складу са планским документацијом,
7. Контролисано сакупљање лековитог биља,
8. Употребу инсектицида у пољопривреди применом метода интегративне и биолошке заштите култура,
9. Примену одговарајућих биолошких мера против фитопланктонских и ентомолошких обољења шума,
10. Контролисане посете у образовне, рекреативне, општекултурне и туристичке сврхе,
11. Научноистраживачке активности и праћење природних процеса,
12. Активности у вези с унапређењем популација ретких и угрожених биљних и животињских врста,
13. Узимање фосилоносних материјала у научне сврхе.

У режиму заштите III степена односно на читавом посручју специјалног резервата природе Велики Рзав **забрањене су** следеће активности:

1. Експлоатација минералних сировина било које врсте и обима,
2. Примарна прерада и претконцентрација минералних сировина било које врсте и обима,

3. Изградња индустријских постројења било које врсте,
4. Изградња привредних објеката,
5. Изградња објеката и инфраструктурно опремање до доношења планског акта,
6. Пресецање било које нове саобраћајнице, уколико није утврђена важећим просторним или урбанистичким планом, или гранским основама које су усаглашене са режимима и мерама заштите подручја,
7. Промена намене површина, уколико није у складу са концептом коришћења простора из Студије заштите и постојећим планским актима,
8. Депоновање примарних и секундарних јаловина, комуналног, индустријског и другог отпада, отпадних материјала свих врста и вишкова земље с откопа, као и нерегулисано формирање мрциништа на заштићеном подручју,
9. Руковање отровним хемијским материјама, нафтним дериватима и другим опасним материјама у природи,
10. Свака промена постојеће морфологије терена и водотока, превођење вода једног у други водоток, и измена хидродинамичних карактеристика и режима водотока и сви други радови и интервенције који могу утицати на измену хидролошког режима подземних и површинских вода,
11. Изградња септичких јама пропусног типа и свако испуштање отпадних и осочних вода у водотоке и земљиште,
12. Неконтролисано порибљавање водотока и привредни риболов,
13. Чиста сеча, изузев за потребе мелиорације изданаčkih или деградираних шума ради реконструкције
14. Постављање (укуцавање) табли и других обавештења на стаблима,
15. Крчење вегетације и обављање других радњи на местима и на начин који могу изазвати процесе јаке водне ерозије и неповољне промене предела,
16. Разоравање и пошумљавање планинских травњака,
17. Вожња кадрова,
18. Вожња пловила на погон СУС моторима,
19. Све активности које могу довести до оштећења или деградације објеката геонаслеђа.

У режиму заштите III степена, радови и активности се **ограничавају на:**

1. Изградњу, адаптацију, санацију, реконструкцију и проширење сеоских стамбених и економских објеката,
2. Експлоатацију минералних сировина, искључиво на индивидуалну-строго контролисање коришћење камена, глине и другог материјала, на традиционалан начин за потребе постојећих сеоских домаћинстава и реконструкцију и санацију постојећих локалних и шумских путева,
3. Експлоатацију вода – искључиво на строго контролисану експлоатацију вода за потребе водоснабдевања постојећих сеоских домаћинстава,
4. Примену хемијских средстава на употребу вештачких ђубрива на обрадивим површинама, а за хемисјка средства за заштиту биља уз сагласност Министарства заштите животе средине,
5. Изградњу објеката за управљање отпадом, на мање објекте који служе за сакупљање, складиштење и третман неопасног отпада,
6. Уређивање и уклањање објеката постојећих воденица,
7. Паљење и ложење ватре на местима одређеним за ту намену,
8. Евидентирање, контрола и уклањање инвазивних врста,
9. Лов-на потребе одржавања оптималне бројности и здравственог стања популације

ловних врста

10. Ловство- на заштиту, управљање, лов, коришћење популације дивљаћи у ловству, очување и мере на усклађивању станишта дивљачи и заштиту, уређење и одржавање ловишта,
11. Начин газдовања предвиђен и прописан основним газдовањем шумама.

На подручју *Предела изузетних одлика „Долина Малог Рзава“*, у режиму заштите II степена забрањене следеће активности:

1. индустријска и индивидуална експлоатација минералних и неминералних (бигар и др.) сировина, отварање позајмишта земље и камена, као и примарна прерада и предконцентрација сировина;
2. каптирање извора, изградња хидротехничких објеката (брана -акумулација), преграђивање и регулација водотока;
3. израда водозахвата, дубоких бушотина и посебно издвојених објеката за потребе водоснабдевања;
4. експлоатација подземних и површинских вода за индивидуалне потребе;
5. изградња рибњака;
6. уклањање аутохтоне вегетације приобаља;
7. паљење и ложење ватре;
8. садња и засејавање врста биљака и насељавање врста животиња страних за природни живи свет овог подручја, у слободном простору.

На подручју *Предела изузетних одлика „Долина Малог Рзава“*, у режиму заштите III степена, односно на читавом подручју, забрањене су следеће активности:

9. изградња индустријских, инфраструктурних, привредних, стамбених, туристичких и других објеката чији рад и постојање могу изазвати неповољне промене квалитета земљишта, вода, ваздуха, живог света и нарушити амбијенталне вредности природног добра и његове околине;
10. изградња објеката и инфраструктурно опремање до доношења планског акта;
11. просецање било које нове саобраћајнице, уколико није утврђена важећим просторним или урбанистичким планом, или гранским основама које су усаглашене са режимима и мерама заштите подручја;
12. промена намене површина, уколико није у складу са концептом коришћења простора из ове Студије и постојећим планским актима;
13. вршење земљаних, грађевинских, шумарских и других радова којима се могу нарушити естетске и амбијенталне вредности заштићеног простора и погоршати карактеристике и његове примарне вредности;
14. депоновање примарних и секундарних јаловина, комуналног, индустријског и другог отпада, отпадних материјала свих врста и вишкова земље са откопа, као и нерегулисано формирање мрциништа и одлагање стајског ђубрива на заштићеном подручју;
15. руковање отровним хемијским материјама, нафтним дериватима и другим опасним материјама у природи;
16. свака промена постојеће морфологије терена и водотока, превођење водаједног у други водоток, и измена хидродинамичних карактеристика и режима водотока и сви други радови и интервенције који могу утицати на измену хидролошког режима подземних и површинских вода;
17. изградња септичких јама пропусног типа и свако испуштање отпадних и осочних вода у водотоке и земљиште;

18. неконтролисано порибљивање водотока и привредни риболов;
19. узнемиравање птица и узимање јаја;
20. коришћење, уништавање и предузимање других активности којима би се могле угрозити дивље врсте биљака и животиња и њихова станишта;
21. чиста сеча шума;
22. постављање (укуцавање) табли и других обавештења на стаблима;
23. крчење вегетације и обављање других радњи на местима и на начин који могу изазвати процесе јаке водне ерозије и неповољне промене предела;
24. разоравање планинских пашњака и ливада;
25. сви облици интервенција на објектима етно-наслеђа којима се мења или нарушава њихов спољни изглед или умањује њихова вредност;
26. све активности које могу довести до оштећења или деградације објеката геонаслеђа.

Са аспекта очувања природних вредности, **подручје кањона реке Пањице резервише се као заштићено подручје**. Планира се заштита Водене пећине, корита и приобаља реке Пањице.

Мера заштите еколошке мреже које се односе на:

- забрану уништавања и нарушавања станишта као и уништавање и узнемиравање дивљих врста;
- забрану промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, тршњаци итд.);
- забрану промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора;
- очување и унапређење природних и полуприродних елемената коридора у складу са предеоним и вегетацијским карактеристикама подручја;
- предузимање мера којима се обезбеђују спречавање, односно смањење, контрола и санација свих облика загађивања;
- унапређивање еколошких коридора унутар грађевинских подручја успостављањем континуитета зелених површина чија структура и намена подржава функције коридора;
- обезбеђивање техничко-технолошких решења за неометано кретање дивљих врста на местима укрштања еколошких коридора са елементима инфраструктурних система који формирају баријере за миграцију врста.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА, пододељак Заштита, уређење и унапређење културних добара, мења се и гласи:

На подручју Измена и допуна плана налазе се следећа непокретна културна добра од изузетног значаја: црква Светог Ахилија у Ариљу, Решење о утврђивању манастира Ариље за непокретно културно добро-споменик културе број 425/47 од 23. октобра 1947. године донето од стране Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС, Одлуком о утврђивању непокретних културних добара од изузетног и од великог значаја црква Светог Ахилија утврђена је за непокретно културно добро- споменик културе од изузетног значаја (Службени гласник СРС, бр. 14/79). Мере техничке заштите за наведени споменик издаје Републички завод за заштиту споменика културе у Београду.

Услови очувања, одржавања и коришћење наведеног непокретног културног добра и његове заштићене околине:

- очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, габарита, облика и нагиба кровова, свих конструктивних и декоративних елемената и оригиналних материјала цркве св. Ахилија и Старе школе;
- очување изворне просторне структуре и археолошких остатака средњовековног манастирског комплекса. У циљу заштите, очувања и презентације на споменику културе се предвиђају истраживачки и конзерваторско-рестаураторски радови;
- забрана радова и радњи који могу, посредно или непосредно, проузроковати промену облика, изгледа или особености споменика културе и његове заштићене околине;
- забрана коришћења простора споменика културе и његове заштићене околине на начин који није у складу са његовом природом, наменом и значајем или на начин који може довести до његовог оштећења;
- трасирање електро и ТТ водова се дозвољава искључиво подземним путем уз археолошки надзор;
- изградња инфраструктуре и извођење грађевинских радова дозвољени су само уз претходно обезбеђење заштитних археолошких ископавања и одговарајућу презентацију налаза;
- забрана нове градње у оквиру простора споменика културе. Изузетак могу представљати строго ограничене интервенције, у служби афирмације и рехабилитације градитељског наслеђа и амбијента. Евентуална градња нових објеката може бити искључиво за потребе унапређења презентације споменика културе, а према условима и уз сагласност надлежне установе за заштиту непокретних културних добара;
- забрана радова и активности које могу посредно или непосредно проузроковати промену облика, изгледа или особености споменика културе и његове заштићене околине и које угрожавају статичку стабилност споменика културе и других објеката у његовој заштићеној околини;
- забрана градње или постављања објеката трајног или привременог карактера који својом наменом, волуменом или габаритом могу угрозити или деградирати споменик културе и простор његове заштићене околине. Постојећи објекте који на овај начин деградирају заштићени предвиђени су за уклањање;
- очување карактеристичних урбаних својстава и амбијенталних вредности у заштићеној околини споменика културе, очување урбане матрице и уличне регулације као и затечене парцелације. Препарцелација је могућа искључиво уз сагласност надлежне установе заштите непокретних културних добара;
- дозвољена је обнова постојећих објеката или замена појединих објеката новим истих хоризонталних и вертикалних габарита, уз одобрење надлежне установе заштите непокретних културних добара. Усклађивање нове изградње са постојећом хоризонталном и вертикалном регулацијом у обухвату заштићене околине споменика културе;

- ограничења у погледу коришћења максималних вредности урбанистичких параметара из планских докумената, као и очување коефицијената заузетости парцела као вид амбијенталне заштите;
- забрана градње или постављања објеката трајног или привременог карактера, који својом наменом, габаритом, волуменом или обликом могу угрозити или деградирати споменик културе, његову сагледивост и целокупност његових споменичких вредности и визура;
- за све појединачне захтеве у погледу интервенција на простору споменика културе и у обухвату заштићене околине споменика културе морају се добити услови и сагласност надлежне установе заштите непокретних културних добара;
- сви земљани радови у обухвату заштићеног простора споменика културе и његове заштићене околине морају се вршити уз археолошки надзор;
- уколико се у току земљаних радова наиђе на археолошки локалитет или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања, обустави радове и обавести Републички завод за заштиту споменика културе и предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и положи у коме је откривен (чл. 109. Закона о културним добрима „Службени гласник РС”, бр. 71/94,52/11-и др. закон и 99/11-и др.закон).

На подручју Измена и допуна плана налазе се следећа непокретна културна добра:

- кућа Перке Крчевинац, (н.х. Стевана Лековића) у Радобуђи, Решење о утврђивању за непокретно културно добро-споменик културе број 524/49 од 28. априла 1949. године донето од стране Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС.
- црква Светог Николе у Брекову, Решење о утврђивању цркве Светог Николе у Брекову за непокретно културно добро-споменик културе број 923/51 од 23. августа 1951. године донето од стране Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС, Одлуком о утврђивању непокретних културних добара од изузетног и од великог значаја црква Светог Николе утврђена је за непокретно културно добро-споменик културе од великог значаја (Службени гласник СРС, бр. 28/83).
- манастир Клисуре-Добрача, Решење о утврђивању манастира Клисуре-Добрача за непокретно културно добро-споменик културе број 598/3 од 28.12.1966. године донето од стране Републичког завода за заштиту споменика културе.

Мере техничке заштите за наведена непокретна културна добра издаје Завод за заштиту споменика културе у Краљеву. Мере се издају на основу појединачних захтева и у складу са одлукама, односно решењима о проглашењу.

Мере техничке заштите за утврђена непокретна културна добра

- На културном добру које је наведено не може се вршити раскопавање, рушење, поправљање или било какви радови који могу да наруше својства културног добра без претходно утврђених посебних услова за предузимање мера техничке заштите и сагласности на техничку документацију.
- Ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошко налазиште или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и да предузме мере

да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и положају на коме је откривен.

У оквиру Измена и допуна Просторног плана општине Ариље налазе се и добра под претходном заштитом:

- Целина Градски центар у Ариљу, евидентирана, редни број 45/19. -Целина Део улице Миће Матовића у Ариљу, 46/19.
- Локалитет Дуб у Вранама, редни број 37/19.
- Вранама, редни број 38/19.
- Локалитет Залеђе улице Стевана Чоловића у Ариљу, редни број 24/19.

Мере техничке заштите за наведена добра под претходном заштитом издаје Завод за заштиту споменика културе у Краљеву. Мере се издају на основу појединачних захтева и у складу са Законом о културним добрима и Законом о културном наслеђу.

Мере заштите и степен интервенција

I степен заштите - подразумева строги конзерваторски третман и односи се на заштићено културно добро од изузетног значаја цркву Св. Ахилија са археолошким остацима епископског седишта.

Предузимање мера заштите - извођење радова у циљу његове заштите и презентације могуће је искључиво на основу посебног конзерваторско - рестаураторског пројекта одобреног од стране Комисије Министарства културе.

II степен заштите - односи се на објекте споменичких вредности који ће бити утврђени за културно добро. На њима се могу предузимати радови у циљу њихове санације, рестаурације или враћања у првобитно стање и адаптације. Сви наведени радови могу се изводити на основу посебно утврђених услова и одобрених рестаураторских пројеката од стране Службе заштите.

III степен заштите - спроводи се на објектима архитектонских, урбанистичких и амбијенталних вредности који имају статус претходне заштите. На овим објектима се могу вршити слободније интервенције у смислу њихове реконструкције и адаптације, а према условима Службе заштите.

IV степен заштите – спроводи се на историјским објектима који су изгубили аутентичност ранијим адаптацијама. На овим објектима могу се, такође, вршити слободније интервенције у смислу њихове реконструкције и адаптације, али је дозвољена и могућност нове градње, по условима Службе заштите, ради очувања вредности амбијенталне целине.

Контролисана интервенција – односи се на савремене објекте у оквиру амбијенталних целина. На овим објектима, као и на објектима који су од интереса за заштиту, интервенције треба да буду контролисане, односно извођене по условима Службе заштите, у циљу уклапања у амбијент.

Уклањање без могућности градње - Елаборатом предлаже се један број објеката за уклањање, и то у оквиру *Заштићене околине цркве Св. Ахилија*, у циљу презентације споменика и његовог амбијента, на к.п. 66, 68, 69,71/2.

Уклањање уз могућности градње - Елаборатом предлаже се један број објеката за уклањање, и то у оквиру *Заштићене околине цркве Св. Ахилија*, у циљу презентације споменика и његовог амбијента, уз могућност изградње нових према условима службе заштите, на к.п. 75.

Опште мере и смернице за заштићену околину цркве Св. Ахилија

Зона I

Централно место ове зоне чини црква Св. Ахилија са археолошким остацима епископског седишта. У циљу очувања аутентичности амбијента на овом простору се задржавају само постојеће намене. Простор који обухвата Зону I дефинише начин коришћења непосредне околине споменика, посебни услови и смернице су:

- a) Забрањује се свака интервенција у простору обухваћеном овом зоном која би битно утицала на измену морфологије тла.
- b) Посебно се забрањују све интервенције и активности како унутар средњовековног манастирског комплекса, тако и ван њега на простору око *старе школе* и *куће Поповића (Конак кнеза Ј. Мићића)*, као и на простору са источне и северне стране падине, осим за потребе цркве односно манастира, према посебним студијама и условима које издаје Републички завод за заштиту споменика културе – Београд.
- c) Предвидети изградњу пјачете испред средњовековног улаза у епископски манастир која би требало да буде интегрални део *Трга партизана*. Планирати укидање доњег дела саобраћајнице Стевана Чоловића западно од цркве и реконструкцију пређашње конфигурације падине на том простору. Потребно је омогућити пешачки приступ пјачети од улице браће Вуковић и од новог комплекса зграда на *Пазаришту* степеништем. Предвидети реконструкцију чесме чији се остаци налазе у оградном зиду према пројекту Завода за заштиту споменика културе. Такође је потребно озеленити високим зеленилом западну падину од улице Стевана Чоловића ка паркингу нових стамбених објеката.
- d) Све тргове, пјачете, степеништа, платое и пешачке стазе у овој Зони обрадити једнообразно у камену којим је урађено поплочавање у порти. Урбани мобилијар урадити од истог камена у комбинацији са дрветом. Поред уличног осветљења потребно је осветлити детаље трга, пјачете, пешачке стазе и степениште светиљкама које су уграђене у оградне зидове или тле. Садашње рефлекторе у порти цркве св. Ахилија могуће је заменити савременим светиљкама које ће бити у равни површине тла. Озелењавање извести садницама аутохтоних биљака

Зона II

- a) На објектима у овој зони, који имају статус претходне заштите, могу се предузимати радови у циљу њихове санације, рестаурације или враћања у првобитно стање, као и адаптације у смислу унапређивања функција и опремљености према савременим потребама, без мењања спољашњег изгледа. Сви наведени радови могу се изводити на основу посебно утврђених услова и одобрених рестаураторских пројеката од стране Службе заштите.
- b) На делу Трга према улици Миће Матовића, као и дуж поменуте улице спровести строгу контролу реконструкције и изградње, нарочито у погледу спратности (П+1+Пк). Код објеката који се задржавају поред постојећег приземља може да се планира и адаптација поткровља са осветљењем преко лежећих кровних прозора.
- c) Начелно чување затеченог габарита и контуре простора изузимајући нову градњу која се мора прилагодити постојећим парцелама, без могућности препарцелације, преовлађујућим висинама у поједним деловима зоне. Максимална спратност нових објеката је П+1+Пк.
- d) Овим Елаборатом предлаже се један број објеката за уклањањ:

- објекти на парцелама бр. 68 и 73 - са становишта заштите ови објекти немају архитектонских, амбијенталних и других вредности; рушење се предвиђа због лошег грађевинског стања објеката (објекат на к.п. 68), и изгледа (објекат на к.п. 73) којим нарушавају амбијент, при чему су се имале у виду просторне могућности које те локације пружају;
- помоћни објекти у овој зони који својим изгледом нарушавају визуру из правца црквене порте и улица Светолика Лазаревића и Краља Драгутина, а који су назначени у графичком прилогу; без могућности њихове замене у циљу уређења унутрашњости блока, односно укупног простора.
- е) Приликом изградње нових објеката на парцелама 68 и 73, треба водити рачуна о хомогености и складу целине – стварањем хармоничног односа између старог и новог, и то повезаношћу маса, пропорцијама, материјалима, а према детаљним условима надлежног Завода за заштиту спменика културе.
- ф) Урбани мобилијар ускладити по дизајну и материјализацији са мобилијаром Зоне I.

Контакт зона

- а) Као што је већ наведено, основна функција контакт зоне је да контролом грађења на регулационој линији, применом одређених материјала и облика, ограничавањем спратности, успостави равнотежу у простору и оствари складан прелаз и везу новог и старог.
 - б) У оквиру ове зоне налази се слободна парцела бр 84/3, на којој је предвиђена изградња новог објекта. Нови објекат треба да буде симетричан у односу на осу улице Св. Ахилија са објектом стамбено – пословне намене на парцели бр 83/3 како би са њим чинио целину која треба да има наглашен положај у односу на околну урбану структуру означавајући улазак у некадашњу чаршију. При пројектовању новог објекта треба преузети од старог специфичан тип композиције фасаде карактеристичан за угаоне зграде тог времена (почетак XX века), код које је угао третиран као посебан мотив који са две суседне уличне фасаде има јединствену развијену композицију, а према детаљним условима надлежног Завода за заштиту спменика културе.
 - с) У контакт зони ка улици краља Драгутина на парцелама 25/22, 25/31, 25/32, 25/8, 25/9 и 69 могућа је изградња искључиво слободностојећих објеката породичног становања.
 - д) У контакт зони која обухвата Трг партизана могућа је изградња објекта јавне намене искључиво на њеном источном делу, уз парцелу 67/1 67/2 чиме би се затворио низ објеката северозападне стране ул. М. Матовића. Спратност објекта може да буде П+1, а и на овом објекту поновити мотив засеченог угла, као на парцели бр 84/3, и на тргу уз парцелу 67/1 67/2 .
 - е) Урбани мобилијар ускладити по дизајну и материјализацији са мобилијаром из Зоне I и Зоне II.
1. Пре доношења детаљних мера и услова заштите за Зону I неопходно је обавити претходна археолошка истраживања.
 2. Обавеза је потенцијалних инвеститора да приликом обављања земљаних радова (било које врсте) обезбеде археолошки надзор и заштиту евентуалних налаза.
 3. Власници, односно потенцијални инвеститори, дужни су да прибаве потребне

услове, сагласности, одобрења или грађевинске дозволе за сваку градитељску интервенцију, како за објекте на грађевинско-регулационим линијама и граници парцеле (ограда, капија и сл.) тако и за објекте унутар парцеле (економски објекти, помоћни објекти и др.)

Опште мере и смернице за заштиту амбијенталне целине Градски центар

Један од основних принципа реконструкције градских центара са историјским садржајем састоји се у томе да се од наслеђене структуре задржи све оно што може по својој функционалној вредности и по свом положају да задовољава и у будућем животу града, што има услова да се прилагоди савременим потребама. Фрагментарним чувањем само појединих историјски или архитектонски вредних зграда у овим амбијентима, губи се њихова историјска, просторна и обликовна целовитост. Такође се значајно умањује и вредност сачуваних примера, јер се њихова вредност, у великој мери, заснива управо на томе што су део одређене историјске целине.

Да би се очувале амбијенталне вредности ове целине неопходно је предузимање следећих мера:

1. Очувати грађевинско-регулационе линије и принцип ивичног, наслеђеног типа изградње уз могућност дворишног надовезивања нових садржаја
2. Ограничити спратност објеката који су изграђени на регулационој линији на Р+1, док је по дубуни парцеле (преко 10 m од регулационе линије) дозвољена већа спратност (према урбанистичким условима)
3. Услови за обликовање нових објеката на регулационој линији у улици Св. Ахилија:
 - Прилагодити архитектуру нових објеката традиционалним односима у избору волумена и размерника да би се сачувало неопходно јединство;
 - Очувати пропорцијске односе у архитектури и архитектонским елементима;
 - Новом градњом треба тежити успостављању континуитета у изгледу града (водити рачуна о хомогености и складу целине (хомогеност не подразумева искључиво стилску повезаност и истовременост настанка, већ и повезаност маса, облика, пропорција, материјала, чак и међусобно супротстављених грађевина насталих у различито време). Нова архитектура мора на одређени начин да буде интегрисана са старом, са циљем да се формира јединствен градски простор, а не обавезно стилски једнообразан.
4. За сваку градитељску интервенцију на свим објектима у оквиру амбијенталне целине, као и за изградњу нових објеката неопходно је прибављање услова Службе заштите.

Мере техничке заштите за појединачне објекте који уживају претходну заштиту

1. На објектима који уживају претходну заштиту, могу се предузимати радови у циљу њихове санације, рестаурације или враћања у првобитно стање, као и адаптације у смислу унапређивања функција и опремљености према савременим потребама. За све радове неопходно је прибавити услове надлежног Завода за заштиту споменика културе.
2. За објекте који нису више у функцији треба испитати могућности ревитализације, јер је то једини начин да се у датим условима физички заштите. Техничка заштита као основни услов очувања споменика не може да обезбеди њихову трајну заштиту уколико нису решени и проблеми редовног одржавања таквих споменика, а редовно одржавање могуће је решити на најповољнији начин повезивањем са одређеном функцијом. У случају

промене намене неопходно је прибавити услове службе заштите.

Мере техничке заштите за ратне меморијале

1. Обнова оштећених натписа, чишћење споменичких подлога и површина, као и одржавање зелених површина око наведених меморијала.
2. Редовно одржавање спомен-чесама се односи на чишћење каптаже и одводних система (цеви и дренаже).
3. Обнову оштећених и избледелих натписа могу изводити стручна лица квалитетним материјалима и квалификованом радном снагом.
4. Рестаурација евентуалних оштећења камена и камених квадера мора се обавити идентичних материјалом и у адекватној техници градње.
5. Конзерваторско-рестаураторски радови на споменицима крајпуташима спроводе се по посебно утврђеним мерама техничке заштите и применом специфичних конзерваторских материјала и принципа рада.

Археолошки локалитети у границама Плана генералне регулације за насељено место Ариље

1. локалитет *Свети Ахилије*: Остаци античких грађевина и средњовековног манастира и цркве истражени су, обновљени и реконструисани у периоду од 1970 – 1995.

Мере техничке заштите:

- На јужној и југоисточној страни заштићене околине до краја није завршено археолошко истраживање насеља средњовековног црквеног средишта; уочено је да се оно даље простирало у правцу југоистока, где су преко његових остатака подигнути објекти у XIX и XX веку;
- Будући да се на овом простору у будућности предвиђа извођење санационих радова на постојећим објектима, али и изградња нових објеката пре почетка радова треба предвидети заштитна археолошка истраживања;
- Обим и врсту археолошких истраживања дефинисаће надлежна установа заштите, односно Републички завод за заштиту споменика културе кроз систем Обједињене процедуре као ималац јавних овлашћења.

2. локалитет *Хумка*, двориште средњошколског центра: кат. парцела 244/1 КО Ариље

Мере техничке заштите:

Приликом извођења свих врста земљаних радова треба обезбедити археолошки надзор.

1. локалитет *Залеђе улице Стевана Чоловића*, насеље: 451, 448/1, 48/1, 48/41, 48/42, 48/43, 48/44, 43, 42/1, 41/2, 41/1, 40/2, 40/7, 39, 38/2, 38/3, 38/4, 35/4, 31/30, 31/31, 31/32, 31/29, 30/2, 31/28, 30/1, 31/25, 31/21, 31/14, 28/25, 28/24, 27/1, 27/18, 27/17, 27/15, 26/4, 26/3, 31/22, 31/12, 29/2, 29/3, 28/9, 27/4, 27/8, 27/5, 26/2, 27/6, 28/11, 28/5, 28/20, 28/14, 27/3, 27/14, 28/3, 28/18, 25/4, 28/6, 28/2 КО Ариље. Из списка се изузима парцела 42/1 КО Ариље будући да су на њој извршена сондажна истраживања током 2020.

Мере техничке заштите:

- Завод ће као ималац јавних овлашћења издавати посебне мере за сваку појединачну парцелу у складу са обимом и врстом радова предвиђених на парцелама. Обим

радова зависиће и од податка да ли је на појединачним парцелама постојао старији објекат и да ли је објекат имао подрумске просторије;

- Мере могу подразумевати праћење радова или заштитна археолошка истраживања у складу са горе наведеним затеченим стањем.

2. локалитет *Трњаци*, 767/1, 767/2, 767/3, 763, 764/2, 766/1 КО Вране.

Мере техничке заштите:

- Завод ће као ималац јавних овлашћења издавати посебне мере за сваку појединачну парцелу у складу са обимом и врстом радова предвиђених на парцелама. Обим радова зависиће и од податка да ли је на појединачним парцелама постојао старији објекат и да ли је објекат имао подрумске просторије;
- Мере могу подразумевати праћење радова или заштитна археолошка истраживања у складу са горе наведеним затеченим стањем.

3. локалитет *Градско гробље и околина*, хумке, кат. парцела 527, 477/2, 477/1, 479/3 КО Ариље

Мере техничке заштите:

- Забрањује се даље укопавање рака и нове сахране на простору хумке.

4. локалитет *Дуб*, насеље: 786/8, 786/2, 785/1, 786/3, 777/1, 777/3 КО Вране

Мере техничке заштите:

- Завод ће као ималац јавних овлашћења издавати посебне мере за сваку појединачну парцелу у складу са обимом и врстом радова предвиђених на парцелама. Обим радова зависиће и од податка да ли је на појединачним парцелама постојао старији објекат и да ли је објекат имао подрумске просторије.
- Мере могу подразумевати праћење радова или заштитна археолошка истраживања у складу са горе наведеним затеченим стањем.

5. локалитет *Црквине*, 886/3, 1594 КО Вране

Мере техничке заштите:

- Завод ће као ималац јавних овлашћења издавати посебне мере за сваку појединачну парцелу у складу са обимом и врстом радова предвиђених на парцелама. Обим радова зависиће и од податка да ли је на појединачним парцелама постојао старији објекат и да ли је објекат имао подрумске просторије.
- Мере могу подразумевати праћење радова или заштитна археолошка истраживања у складу са горе наведеним затеченим стањем.

6. локалитет *Активно гробље*, средњовековна некропола: 771 КО Церова

Мере техничке заштите:

- Забрањује се уклањање, измештање и уништавање старијих споменика.
- Прописује се мера археолошког надзора приликом укопавања нових гробова или инфраструктурних радова на подручју гробља.

Опште мере за археолошке локалитете на простору Плана генералне регулације:

- Археолошки надзор или ископавања на територији Србије могу изводити установе заштите (за територију општине Ариље Народни музеј у Ужицу или Завод у Краљеву), као и научне установе (институти или Филозофски факултет у Београду)
- Установа која врши археолошки надзор или ископавања је дужна да Заводу достави извештај о резултатима надзора како би се утврдило да ли постоји потреба за издавањем додатних услова заштите непокретног културног добра
- Уколико се уочи постојање археолошког материјала Извођач и надзор су дужни да предузму мере заштите како налаз не би био уништен и оштећен и да обавести Инвеститора и Завод
- Након увида у материјал стручно лице Завода може наложити обуставу радова и прописати извођење заштитних археолошких истраживања
- Трошкове археолошког надзора, ископавања и конзервације откривеног материјала сноси Инвеститор.

Мере техничке заштите за Археолошки локалитети са видљивим површинским траговима:

- Завод ће као ималац јавних овлашћења издавати посебне мере за сваку појединачну парцелу, односно део парцеле који је обухваћен радовима. Неки од локалитета заузимају само део наведених парцела које су обухватају више хектара;
- Забрањује се узмештање надгробних споменика. Будући да је вотивна ара у Вирову (673 КО Вирово) измештена са првобитне локације предлог службе је да се споменик измести на подеснију локацију, као што је Градска галерија и адекватно презентује посетиоцима. Споменик је могуће изместити по посебним мерама службе заштите;
- Забрањује се формирање депонија, складиштење материјала или формирање привремених објеката на локалитетима;
- Пољопривредни радови, као орање дозвољавају се само на већ постојећим ливадама или воћњацима. Забрањује се пооравање простора под некрополама;
- Крчење шума на локалитетима дозвољено је само уз константни археолошки надзор, односно уз дозволу и по условина надлежне службе заштите;
- Мере могу подразумевати праћење радова или заштитна археолошка истраживања, а све у складу са односом према дефинисаним материјалним траговима;
- Археолошки надзор и археолошка истраживања на територији Србије могу изводити установе заштите (за територију општине Ариље Народни музеј у Ужицу или Завод у Краљеву), као и научне установе (институти или Филозофски факултет у Београду);
- Установа која врши археолошки надзор, односно истраживања је дужна да Заводу достави извештај о резултатима надзора/истраживања како би се утврдило да ли постоји потреба за издавањем додатних услова заштите непокретног културног добра;
- Уколико се уочи постојање археолошког материјала Извођач и надзор су дужни да предузму мере заштите како налаз не би био уништен и оштећен и да обавести Инвеститора и Завод;
- Након увида у материјал стручно лице Завода може наложити обуставу радова и прописати извођење заштитних археолошких истраживања;
- Трошкове археолошког надзора, ископавања и конзервације откривеног материјала сноси Инвеститор;

- Уколико се приликом радова наиђе на грађевинске остатке од интереса за Републику Србију, надлежни Завод ће у договору са Републичким заводом и надлежним Министарством културе израдити мере техничке заштите откривених остатака;

Мере техничке заштите за Археолошки локалитети евидентирани на основу топонима:

- Завод ће као ималац јавних овлашћења издавати посебне мере за сваку појединачну парцелу на основу претходног увида на простору парцеле;
- Мере могу подразумевати праћење радова или заштитна археолошка истраживања или препуштање инвестору без ограничења од стране службе заштите, а све у складу са горе наведеним затеченим стањем;
- Археолошки надзор и археолошка истраживања на територији Србије могу изводити установе заштите (за територију општине Ариље Народни музеј у Ужицу или Завод у Краљеву), као и научне установе (институти или Филозофски факултет у Београду);
- Установа која врши археолошки надзор, односно истраживања је дужна да Заводу достави извештај о резултатима надзора/истраживања како би се утврдило да ли постоји потреба за издавањем додатних услова заштите непокретног културног добра
- Уколико се уочи постојање археолошког материјала Извођач и надзор су дужни да предузму мере заштите како налаз не би био уништен и оштећен и да обавести Инвеститора и Завод;
- Након увида у материјал стручно лице Завода може наложити обуставу радова и прописати извођење заштитних археолошких истраживања;
- Трошкове археолошког надзора, ископавања и конзервације откривеног материјала сноси Инвеститор;
- Уколико се приликом радова наиђе на грађевинске остатке од интереса за Републику Србију, надлежни Завод ће у договору са Републичким заводом и надлежним Министарством културе израдити мере техничке заштите откривених остатака.

Мере техничке заштите за Стари путеви на територији општине:

- Комплетно снимање трасе путева пре извођења било каквих радова на модернизацији или санацији;
- У складу са изгледом или значајем пута Завод може прописати меру археолошких истраживања ограниченог дела трасе како би се пут датовао и како би се утврдио изглед његове супструкције;
- Завод може прописати да део пута или део његове структуре (заштитна ограда, путна траса) буде презентован у свом оригиналном стању;

Мере техничке заштите за Пећине:

- Завод ће као ималац јавних овлашћења издавати посебне мере за сваку појединачну пећину на основу увида на терену;
- Мере могу подразумевати праћење радова или заштитна археолошка истраживања или препуштање инвестору без ограничења од стране службе заштите, а све у складу са горе наведеним затеченим стањем;

- Археолошки надзор и археолошка истраживањана територији Србије могу изводити установе заштите (за територију општине Ариље Народни музеј у Ужицу или Завод у Краљеву), као и научне установе (институти или Филозофски факултет у Београду);
- Установа која врши археолошки надзор, односно истраживања је дужна да Заводу достави извештај о резултатима надзора/истраживања како би се утврдило да ли постоји потреба за издавањем додатних услова заштите непокретног културног добра;
- Уколико се уочи постојање археолошког материјала Извођач и надзор су дужни да предузму мере заштите како налаз не би био уништен и оштећен и да обавести Инвеститора и Завод;
- Након увида у материјал стручно лице Завода може наложити обуставу радова и прописати извођење заштитних археолошких истраживања;
- Трошкове археолошког надзора, ископавања и конзервације откривеног материјала сноси Инвеститор;
- Уколико се приликом радова наиђе на грађевинске остатке од интереса за Републику Србију, надлежни Завод ће у договору са Републичким заводом и надлежним Министарством културе израдити мере техничке заштите откривених остатака.

Опште мере за археолошке локалитете

У циљу заштите археолошког наслеђа за простор целе општине прописују се одредбе Закона о културном наслеђу чланови 30 и 31, а у вези са члановима 109 и 110 Закона о културним добрима:

- ако се у току извођења радова наиђе на археолошки локалитет или предмете извођач радова је дужан да без одлагања обустави радове и обавести надлежну установу заштите и очувања културног наслеђа (Завод у Краљеву) и предузме мере да се налаз не уништи и да се сачува на месту и положају у коме је откривен;
- уколико постоји опасност оштећења Завод може привремено обуставити радове док се на основу закона не утврди да ли је непокретност има својства културног добро;
- Претходна заштита археолошких локалитета (евидентираних и неевидентираних) односно археолошког подручја, је трајна;
- Инвеститор је дужан да обезбеди средства за истраживање, чување, публикување и излагање добра које ужива претходну заштиту, које се открије приликом земљаних радова, до предаје добра на чување овлашћеној установи заштите;
- Уколико се приликом археолошких истраживања наиђе на грађевинске остатке од интереса за Републику Србију, надлежни Завод ће у договору са Републичким заводом и надлежним Министарством културе израдити мере техничке заштите откривених остатака.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА, пододељак Организација простора од интереса за одбрану земље и заштиту од непогода и удеса, става 2 мења се и гласи:

Подручје општине Ариље на основу Карте епицентра земљотреса магнитуде $M_w \geq 3.5$ јединица Рихтерове скале лоцираних на планском подручју или у непосредној околини

сврстано је међу сеизмички угрожена подручја $M_w \geq 3,7 - 4,9$. На основу карте сеизмичког хазарда за повретни период 475г., по параметру максималног хоризонталног убрзања на тлу типа А ($V_s, 30 > 800 \text{ m/s}$ на планском подручју износи 0,15 PGA (g)). На основу карте сизмичког хазарда за повратни период 475г. изражен у степенима макросеизмичког интензитета на планском подручју износи од VII-VIII MCS. Локално је интензитет различит и постоје зоне у којима је знатно мањи, али и оне код којих је и већи од номинованог. Због тога је неопходно извршити одговарајућа испитивања, која ће омогућити издвајање зона различитих сеизмичких интензитета.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА, пододељак Организација простора од интереса за одбрану земље и заштиту од непогода и удеса, став 2 постаје став 3 након кога се додају ставов 4. који гласе:

Предвидети, применити и правилно дефинисати и следеће мере заштите од пожара: ширину коловоза, радијус кривина и нагибе успона улица и приступних путева у складу са важећим Правилником о техничким нормативима за приступне путеве, окретнице и уређене платое за ватрогасна возила. Посебно обратити пажњу на:

- Саобраћајно решење за безбедно и прописно кретање ватрогасних возила из Ватрогасног дома до објекта;
- Предвидети могућност приступа (приступне саобраћајнице) за ватрогасна возила објектима;
- Минималне слободне ширине коловоза и радиус кривина по наведеном правилнику;
- Инсталацију хидрантске мреже за гашење пожара, у складу са важећим Правилником о техничким нормативима за инсталације хидрантске мреже за гашење пожара;
- За лоцирање објекта у којима се складиште и/или користе запаљиве и гориве течности и/или запаљиви гасови, обратити пажњу на одредбе важећег Закона о запаљивим и горивим течностима и запаљивим гасовима;
- За лоцирање објекта гасних котларница, обратити пажњу на одредбе важећег Правилника о техничким нормативима за пројектовање, грађење и одржавање гасних котларница;
- За лоцирање складишних резервоара уља за ложење, обратити пажњу на одредбе важећег Правилника о смештају и држању уља за ложење;
- Приликом планирања пројектовања и изградње стамбених, пословних и јавних објекта потребно је применити мере заштите од пожара утврђене важећим законима, техничким прописима, стандардима и другим актима којима је уређена област заштите од пожара;
- Приликом планирања пројектовања и изградње угоститељских објекта потребно је применити мере заштите од пожара у складу са важећим Правилником о техничким нормативима за заштиту угоститељских објекта од пожара;
- Приликом планирања пројектовања и изградње индустријских објекта потребно је применити мере заштите од пожара у складу са важећим техничким прописима, стандардима и другим актима којима су уређене грађевинске и техничке мере заштите од пожара индустријских објекта;
- Приликом планирања пројектовања и изградње складишних објекта потребно је применити мере заштите од пожара у складу са важећим техничким прописима,

стандардима и другим актима којима су уређене грађевинске и техничке мере заштите од пожара складишних објеката;

- Приликом планирања пројектовања, постављања и изградње инсталације, опреме и уређаја за природни гас потребно је применити мере заштите од пожара у складу са важећим Правилником о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 бара.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 3. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА, одељак ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА, пододељак Организација простора од интереса за одбрану земље и заштиту од непогода и удеса, након става 11 додају се ставови 12, 13, 14, 15, 16 и 17 који гласе:

Законом и водам („Службени гласник РС“ бр30/10, 93/2012 и 101/2016) и Закона о ванредним ситуацијама („Службени гласник Републике Србије“, број 111/2009, 92/2011 и 93/2012) прописано је да Оперативни план за воде II реда доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе, уз прибављено мишљење јавног водопривредног предузећа. Оперативни план за воде II реда нарочито садржи: податке потребне за ефикасно спровођење одбране од поплава, критеријуме за проглашавање одбране од поплава, имена руководиоца и називе субјеката одбране од поплава, начин узбуњивања и обавештавања. Овим планом се дефинишу активности, мере и радови са актуелним подацима од значаја за ефикасну организацију и спровођење одбране од бујичних поплава, у реалним условима изграђености заштитних система.

Уредбом Владе РС утврђује се Општи план за одбрану од поплава за период. Овим планом дефинисано је:

- институционално организовање одбране од поплава;
- одбрана од поплава и руковођење одбраном од поплава;
- фазе одбране од поплава;
- превентивни радови и мере у циљу припреме за одбрану од поплава, ван периода у којем се спроводи одбрана од поплава;
- проглашење и укидање одбране од поплава;
- овлашћења и дужности лица која координирају одбрану од поплава;
- дужности, одговорности и овлашћења лица која руководе одбраном од поплава на водама I реда;
- дужности и одговорности предузећа и других субјеката који учествују у спровођењу одбране од поплава.

Министарство за пољопривреду, шумарство и водопривреду утврђује Оперативни план за одбрану од поплава за водотокове I реда.

Водотокови I реда на територији општине Ариље налазе се на водном подручју Морава и то су реке Рзав и Моравица.

У погледу заштите од *временских непогода* у границама предметног плана, а унутар заштитне зоне од 500m, налази се 10 лансирних (противградних) станица, са којих се током сезоне одбране од града испаљују противградне ракете, које спадају у 1. категорију експлозивних материја. Локације лансирних (противградних) станица дате су у Табели бр. 13.

Табели 13. Локације лансираних (противградних) станица

Ред .бр.	Назив лансиране станице	Кригерове		Н (mm)	Општина/ град
		Гаус координате			
		х	у		
1	Трешњевица	4837733	7432618	690	Ариље
2	Миросаљци	4842568	7432282	560	Ариље
3	Церова	4846689	7429682	520	Ариље
4	Поглед	4844244	7425395	740	Ариље
5	Латвица	4840227	7427481	495	Ариље
6	Добраче	4834471	7426260	780	Ариље
7	Гривска	4840540	7420259	883	Ариље
8	Бреково	4834805	7420938	975	Ариље
9	Радошево	4836180	7415187	820	Ариље
10	Висока	4831400	7414522	1030	Ариље

Законом о одбрани од града ("Службени гласник РС" 54/15), члан 13, предвиђено је увођење заштитних зона око лансирних (противградних) станица, у којима је ограничена изградња нових и реконструкција постојећих објеката и извођења радова који могу нарушити испаливање противградних ракета, које спадају у 1. категорију експлозивних материја. Изградња нових објеката на одстојању мањем од 500m од противградних станица Центра за одбрану од града, могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења Републичког хидрометролошког Завода.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, одељак ЦЕЛИНЕ И ЗОНЕ УТВРЂЕНЕ ПРОСТОРНИМ ПЛАНOM, алинеја 4 мења се и гласи:

- Уређајне основе за насеља, Грдовићи, Богојевићи, Латвица, Ступчевићи, Трешњевица, Миросаљци, Драгојевац и Вирово;

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, након става 5 додаје се став 6 који гласи:

Ширина заштитних појасева траса и објеката инфраструктурних система утврђена је на основу одредаба закона и прописа донетих на основу закона, као и применом следећих критеријума:

- утврђивање безбедоносног растојања од трасе и објеката инфраструктурног система ради заштите окружења од негативних утицаја на животну средину (бука, аерозагађење, акциденти и др.);
- обезбеђење заштите основних функција у експлоатацији трасе и објеката инфраструктурног система од негативних утицаја из окружења (непланска изградња, неконтролисано одлагање отпада и друге активности које могу да угрозе безбедност, функционисање и одржавање инфраструктурног система).

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ

**ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, поделељак
Саобраћај, јавни путеви и улице, додају се ставови који гласе:**

Јавни пут обухвата:

- 1) труп пута, који чине доњи строј пута (насипи, усеци, засеци, објекти, постројења и уређаји за одводњавање пута и заштиту пута од површинских и подземних вода и сл.) и горњи строј пута (коловозна конструкција, ивичне траке, ивичњаци, риголе, банке, берме, разделне траке и сл.);
- 2) путне објекте;
- 3) саобраћајне прикључке;
- 4) путно земљиште;
- 5) тротоаре, пешачке и бициклическе стазе у путном земљишту;
- 6) ваздушни простор изнад коловоза;
- 7) функционалне садржаје пута;
- 8) саобраћајну сигнализацију и опрему;
- 9) интелигентне транспортне системе (ИТС);
- 10) опрему за заштиту пута, саобраћаја и околине.

Јавни пут обухвата и пратеће садржаје за потребе корисника пута, уколико су предвиђени техничком документацијом за изградњу или реконструкцију јавног пута.

Према значају саобраћајног повезивања јавни путеви се деле на:

1) државне путеве:

- државне путеве I реда (саобраћајно повезују територију државе са мрежом европских путева, односно део су мреже европских путева, територију државе са територијом суседних држава, целокупну територију државе, као и привредно значајна насеља на територији државе);
- државне путеве II реда (саобраћајно повезују подручје два или више управних округа или подручје управног округа, као и погранична подручја и граничне прелазе са мрежом државних путева);

2) општинске путеве (саобраћајно повезују територије општина, територију општине, односно града, као и територију општине, односно града са мрежом државних путева);

3) улице (саобраћајно повезују делове насеља).

Према положају у простору и условима одвијања саобраћаја јавни путеви се деле на:

1) јавне путеве ван насеља;

2) јавне путеве у насељу.

Јавни пут у насељу је део јавног пута унутар граница насеља које су обележене прописаном саобраћајном сигнализацијом.

Коловозна конструкција улица које су истовремено делови државних или општинских путева који пролазе кроз насеља са саобраћајном сигнализацијом, осим уређаја за давање светлосних саобраћајних знакова, сматрају се деловима тих путева.

Правца, односно промена правца државног пута који пролази кроз насеље, одређује се одлуком скупштине јединице локалне самоуправе, по претходно прибављеној сагласности Министарства.

Јединица локалне самоуправе уређује и обезбеђује обављање послова који се односе на изградњу, реконструкцију, одржавање, заштиту, коришћење, развој и управљање некатегорисаним путевима у насељу.

Намена земљишта у коридору државних путева - површине јавне и остале намене се дефинише на следећи начин:

- Заштитни појас државног пута ширине дефинисане Законом о путевима („Сл. гл. РС" бр. 41/18. и 95/18- др.закон), са обе стране путног земљишта, којим се одређује положај грађевинске линије;
- граница путног земљишта је линија са обе стране усека и насипа, удаљена најмање један метар од линија које чине крајње тачке попречног профила пута, ван насеља, мерено на спољну страну;
- путно земљиште је континуална површина унутар граница путног земљишта;
- појас регулације државног пута чини земљиште унутар регулационих линија тј. катастарска парцела којој припада пут;
- граница експропријације је линија до које се врши експропријација, а утврђује се на прописаном одстојању од 3 m односно 5m (у зависности од ранга пута) мереном од границе путног земљишта на спољну страну пута;
- појас експропријације је континуална површина унутар граница експропријације.

Јавни путеви се планирају, пројектују и граде тако да се планска и техничка решења ускладе са најновијим знањима технике пројектовања и изградње јавних путева, са захтевима безбедности саобраћаја, демографским и привредним потребама, економским начелима и мерилима за оцену оправданости њихове изградње, прописима о заштити животне средине и прописима којима се уређује пољопривредно земљиште.

Саставни део пројектне документације пројекта изградње и реконструкције јавних путева су и извештаји о процени утицаја пута на безбедност саобраћаја и извештаји о ревизији пројекта са аспекта безбедносних карактеристика пута.

Изградња и реконструкција јавног пута врше се у складу са Законом којим се уређују планирање и изградња, Законом о путевима и у складу са осталом подзаконском регулативом.

Коридор за реконструкцију, односно двострано проширење коловоза државних путева IB реда на 7,70 m (без издигнутих ивичњака), 7,00 m (са издигнутим ивичњацима) и IIA и IIB реда 7,10m (без издигнутих ивичњака), односно 6,50 m (са издигнутим ивичњацима), односно у складу са важећом законском и подзаконском регулативом.

Заштитни појас са сваке стране јавног пута, ван насеља, има следеће ширине:

- 1) државни путеви I реда - аутопутеви, 40 m;
- 2) остали државни путеви I реда, 20 m;
- 3) државни путеви II реда, 10 m;
- 4) општински путеви, 5m.

Граница експропријације за јавне путеве у изградњи налази се са сваке стране јавног пута, мерено на спољну страну од границе путног земљишта, на минималном одстојању од:

- 1) аутопутеви 5 m;
- 2) остали државни путеве I реда 3 m;
- 3) државни путеве II реда 3 m;
- 4) општински путеве 1 m.

Појас контролисане изградње, мерено од граница заштитног појаса јавног пута, ван насеља, има следеће минималне ширине:

- 1) аутопутеви 40 m;
- 2) остали државни путеве I реда 20 m;
- 3) државни путеве II реда 10 m;
- 4) општински путеве 5 m.

У непосредном појасу заштите трасе и објеката постојећих и планираних инфраструктурних система, успоставља се режим ограничене и строго контролисане изградње и уређења простора са следећим основним правилима:

- забрањује се изградња објеката који нису у функцији инфраструктурног система који се штити, тј. озакоњење, реконструкција и доградња постојећих и изградња нових објеката;
- дозвољава се изградња функционалних и пратећих садржаја, објеката, постројења и уређаја у функцији инфраструктурног система;
- дозвољава се постављање планиране паралелно вођене трасе осталих инфраструктурних система, објеката и постројења на минималном међусобном растојању, на основу закона и прописа донетих на основу закона, а под условима и на начин који утврди надлежан управљач јавног инфраструктурног система;
- изводе се потребни радови и спроводе мере заштите окружења од негативних утицаја инфраструктурног система на природне вредности и животну средину, као и потребне мере заштите инфраструктурног система;
- ограде, дрвеће и засади поред јавних путева подижу се тако да не ометају прегледност јавног пута и не угрожавају безбедност саобраћаја;
- успоставља се режим ограничене и строго контролисане изградње и уређења простора у непосредном појасу заштите далековод, у складу са условима издатим од надлежног предузећа електродистрибуције;
- у заштитном појасу јавног пута забрањена је изградња грађевинских или других објеката, отварање рудника, каменолома и депонија отпада и смећа, као и постављање постројења, уређаја и инсталација, осим изградње саобраћајних површина пратећих садржаја јавног пута, постројења, уређаја и инсталација који служе потребама јавног пута и саобраћаја на јавном путу;
- у заштитном појасу јавног пута, у складу са законом, може да се гради/поставља, водовод, канализација, гасовод и други сличан објекат, као и телекомуникациони и електро водови, инсталације, постројења и сл. по претходно прибављеној сагласности управљача јавног пута која садржи саобраћајно-техничке услове;
- у заштитном појасу јавног пута, може се одобрити озакоњење и реконструкција постојећих објеката у изграђеном простору насеља, на основу одговарајуће

планске документације, као и техничке документације за доградњу, реконструкцију, рехабилитацију или изградњу јавног пута.

- непосредни појас заштите јавног пута, због емисија аерозагађења, повећане буке и загађивања земљишта, представља зону веома великог еколошког оптерећења животне средине.

У ширем појасу заштите трасе и објеката постојећих и планираних инфраструктурних система, успоставља се режим селективне и контролисане изградње и уређења простора са следећим основним правилима:

- дозвољава се изградња објеката, реконструкција и доградња постојећих и изградња нових објеката у зонама предвиђеним за изградњу на основу Просторног плана, односно детаљне разраде овог плана или урбанистичког плана, с тим да је за повећање степена изграђености и заузетости површина предуслов предузимање мера заштите на основу процене утицаја и ризика од инфраструктурног система на животну средину;
- сви планирани паралелно вођени инфраструктурни системи који нису постављени у непосредном појасу заштите смештају се у ширем појасу заштите на минималном међусобном растојању, на основу закона и прописа донетих на основу закона;
- изводе се потребни радови и спроводе мере заштите окружења од негативних утицаја инфраструктурног система на природне вредности и животну средину, као и потребне мере заштите инфраструктурног система које нису реализоване у непосредном појасу заштите;
- забрањено је отварање рудника, каменолома, депонија отпада и постројења која су извори загађивања животне средине;
- шири појас заштите јавног пута, због повећане буке и загађивања земљишта, представља зону великог еколошког оптерећења животне средине.

У случају када се заштитни појасеви у коридорима инфраструктурних система преклапају са подручјима режима заштите природних или културних добара, или зоном санитарне заштите изворишта вода, примењује се строжији режим заштите, коришћења, изградње и уређења простора.

Услови за паралелно вођење инсталација у заштитном појасу државног пута:

- Инсталације у заштитном појасу државног пута пројектовати на прописаној удаљености (најмање 3 m) од крајње тачке попречног профила пута - ножице насипа трупа државног пута, или спољне ивице канала за одводњавање, на начин одређен планским документом и условима надлежних институција.
- Не дозвољава се вођење инсталација по банкини, по косинама насипа државног пута, кроз јаркове и кроз локације које могу иницирати отварање клизишта или угрозити косине насипа државног пута, а посебно оне које могу директно или индиректно угрозити елементе путног профила државног пута.

Услови за укрштање инсталација са државним путем:

- Да се укрштање са државним путем предвиди искључиво механичким подбушивањем испод трупа државног пута, управно на државни пут у прописаној заштитној цеви.
- Заштитна цев за сваку инсталацију (вод) мора бити постављена на целој дужини између крајњих тачака попречног профила државног пута, увећана за по 3 m са сваке стране.
- Минимална дубина инсталација и заштитних цеви од најниже горње коте коловоза до горње коте заштитне цеви износи 1,35 m, за аутопут 1,50 m, у зависности од конфигурације терена.

- Минимална дубина инсталација и заштитних цеви испод путног канала државног пута за одводњавање (планираног или постојећег), од коте дна канала до горње коте заштитне цеви износи 1m.
 - При изради техничке документације у делу инсталација у заштитном појасу државног пута неопходно је учртати попречне профиле са апсолутним котама, назначеним стационажама пута, димензијама и положајем заштитних цеви и инсталација:
 - на почетку и крају паралелног вођења,
 - на месту лома инсталација,
 - на месту подбушивања трупа коловоза,
 - на месту уласка и изласка инсталација из катастарске парцела које припадају државном путу.
 - Техничка документација у складу са важећом законском регулативом мора бити потписана и оверена од стране одговорног пројектанта са приложеном лиценцом.
 - Техничка документација мора поседовати решење о фирми и решење о одређивању одговорног пројектанта и лиценце.
 - Техничка документација мора бити усклађена са предметним условима, Законом о планирању и изградњи, Законом о путевима, Законом о безбедности саобраћаја на путевима (Сл. гл. РС", бр.41/09, 53/10, 101/11, 32/13, 55/14, 96/15, 9/16, 24/18, 41/18. 41/18-др. закон, 87/18, 23/19. и 128/2020 - др. закон), Правилником о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута („Сл. гласник РС", бр. 50/2011) и осталим важећим законима, прописима, правилницима и стандардима који важе за ову врсту посла.
- За све предвиђене интервенције и инсталације које се воде кроз појас регулације (парцелу) државног пута потребно је обратити се управљачу државног пута за прибављање услова и сагласности за израду пројектне документације изградњу и постављање истих у складу са важећом законском регулативом.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, пододељак Водовод и канализација, након става 29 додају се ставови који гласе:

Појас заштите се успоставља и око главних магистралних цевовода. Начелни услови за постојеће линијске објекте из надлежности ЈП“Рзав” Ариље, за израду просторног плана општине Ариље су :

1. у појасу трасе цевовода сирове воде Ће 1200 укупне ширине 20m, забрањује се изградња објекта, постављање уређаја и вршење радњи које на било који начин могу загадити воду или угрозити стабилност цевовода;
2. у појасу трасе магистралног цевовода пијаће воде АВØ1200 (I фаза) укупне ширине 20m (7 са леве и 13 метара са десне стране цевовода) забрањује се изградња објекта, постављање уређаја и вршење радњи које на било који начин могу загадити воду или угрозити стабилност цевовода;
3. у појасу трасе осталих линијских објекта укупне ширине 10m, забрањује се изградња објекта, постављање уређаја и извођење радова које на било који начин могу загадити воду или угрозити стабилност цевовода.

Сви објекти су изведени у складу са актом бр.350-43/8од 10.07.1987.год. издатим од Општинског секретаријата за привреду и финансије општине Ариље.

Од постројења за пречишћавање воде у Ариљу до Кратовске стене, поред постојећег магистралног цевовода, планира се изградња друге фазе магистралног бетонског

цевовода Ø1200.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, подељак Водопривредни објекти , након става 5 додају се ставови који гласе:

Заштита од вода обухвата радове и мере за заштиту од поплава и леда, као и заштиту од ерозије и бујице и отклањања последица таквог дејства.

Ток Рзава је уређен на начин који омогућава несметану еколошку егзистенцију и коришћење у току прелазног решења.

Предузете мере су реконструкција постојеће преграде Шевељ и регулисање речног тока реке Рзав низводно од водозавхвата Шевељ.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, подељак Електроенергетска мрежа и објекти, мења се и гласи:

Свака градња испод или у близини далековода условљена је:

- Законом о енергетици ("Службени гласник Републике Србије" број 145/14, 95/18 - др. закон, 40/21, 35/23 - др. закон и 62/23),
- Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник Републике Србије" број 72/09, 81/09 - испр., 64/10 - одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС, 50/13 - одлука УС, 98/13 - одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 - др. закон, 9/20, 52/21 и 62/23),
- Законом о заштити од нејонизујућих зрачења ("Службени гласник Републике Србије" број 36/09) са припадајућим правилницима, од којих посебно издвајамо: Правилник о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Службени гласник Републике Србије ", број 104/09) и Правилник о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Службени гласник Републике Србије ", број 104/2009),
- Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV („Службени лист СФРЈ" број 65/88 и "Службени лист СРЈ" број 18/92),
- Правилником о техничким нормативима за изградњу нисконапонских надземних водова ("Службени лист СФРЈ" број 6/92),
- Правилником о техничким нормативима за електроенергетска постројења називног напона изнад 1000 V ("Службени лист СФРЈ" број 4/74, 13/78 - др. правилник, "Службени лист СРЈ" број 61/95 - др. правилник),
- Правилником о техничким нормативима за уземљења електроенергетских постројења називног напона изнад 1000 V ("Службени лист СРЈ" број 61/95),
- SRPS N.CO.105 - Техничким условима заштите подземних металних цевовода од утицаја електроенергетских постројења ("Службени гласник Републике Србије" број 91/09),

- SRPS N.CO.101 - Заштитом телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења - Заштита од опасности ("Службени гласник Републике Србије" број 91/09),
- SRPS N.OO.102 - Заштитом телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења - Заштита од сметњи ("Службени гласник Републике Србије" број 91/09),
- SRPS N.OO.104 - Заштита телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења - Увођење телекомуникационих водова у електроенергетска постројења ("Службени гласник Републике Србије" број 91/09),
- Техничким препорукама Електродистрибуције Србије д.о.о. Београд.

У случају градње испод или у близини далековода, потребна је сагласност предузећа "Електромрежа Србије" а.д. при чему важе следећи услови:

- сагласност би се дала на елаборат који Инвеститор планираних објеката треба да обезбеди, у коме је дат тачан однос далековода и објеката чија је изградња планирана, уз задовољење горе поменутих прописа и закона и исти може израдити пројектна организација која је овлашћена за те послове. Трошкови израде елабората падају у целости на терет Инвеститора планираних објеката;
- приликом израде елабората прорачуне сигурносних висина и удаљености урадити за температуру проводника од $+80^{\circ}\text{C}$, за случај да постоје надземни делови, у складу са техничким упутством ТУ-ДВ-04. За израду елабората користити податке из пројектне документације далековода које вам на захтев достављамо, као и податке добијене на терену геодетским снимањем који се обављају о трошку Инвеститора планираних објеката. Елаборат доставити у минимално три примерка (два примерка остају у трајном власништву предузећа "Електромрежа Србије" а.д.), као и у дигиталној форми;
- у елаборату приказати евентуалне радове који су потребни да би се међусобни однос ускладио са прописима.

У складу са чланом 218. Закона о енергетици Заштитни појас за надземне електроенергетске водове, са обе стране вода од крајњег фазног проводника, има ширине:

1. За напонски ниво 1 kV до 35 kV:

- за голе проводнике 10 метара, кроз шумско подручје 3m;
- за слабо изоловане проводнике 4m, кроз шумско подручје 3m;
- за самонесеће кабловске снопове 1m ;

2. За напонски ниво 35 kV, 15m;

3. За напонски ниво 110 kV, укључујући и 110 kV, 25m;

4. За напонски ниво 220 kV и 400 kV, 30m;

Заштитни појас за подземне електроенергетске водове (каблове) износи, од ивице бетонског канала:

1. За напонски ниво 1 kV до 35 kV, укључујући и 35 kV, 1m;
2. За напонски ниво 110 kV, 2m;

3. За напонски ниво изнад 110 kV, 3m.
4. Заштитни појас за трансформаторске станице на отвореном износи:
5. За напонски ниво 1 kV до 35 kV, 10m;
6. За напонски ниво 110 kV и изнад 110 kV, 30m.

При томе се морају поштовати и други услови дефинисани „Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV („Службени лист СФРЈ” број 65/88 и "Службени лист СРЈ" број 18/92).

Трафостанице

Трафостанице 10/0.4 kV градити као монтажнобетонске, стубне или контејнерског типа. Монтажнобетонска трафостаница мора имати најмање два одељења и то:

- одељење за смештај трансформатора
- одељење за смештај развода ниског и високог напона

Свако одељење мора имати независан приступ споља.

Коте трафостанице морају бити у нивоу околног терена са обезбеђеним приступним путем до најближе јавне саобраћајнице најмање ширине 3m, носивости 5t.

Просторија у коју се смешта трафостаница мора испуњавати услове грађења из важећих законских прописа пре свега "Правилника о техничким нормативима за заштиту електроенергетских постројења и уређаја од пожара" ("Службени лист СФРЈ" бр. 74/90).

Пројектом грађевинског дела решити топлотну и звучну изолацију просторије.

У непосредној близини трафостаница не смеју се налазити просторије са лако запаљивим материјалом, котларница, складишта и сл.

Кроз просторије трафостанице не смеју пролазити инсталације водовода, канализације и парног грејања.

За постављање трансформаторских станица 10/0,4 kV, 20/0,4 kV 35/0,4 kV и 35/10 kV, прикључно разводног постројења 10 kV, 20 kV и 30 kV, мерно-регулационих станица за гас код потрошача, електродистрибутивних, електропреносних, анемометарских и метеоролошких стубова, као и стубова електронских комуникација, не формира се посебна грађевинска парцела, у складу са чланом 69. став 2 Закона о планирању и изградњи.

Подземни водови

Сви планирани подземни каблови се полажу у профилима саобраћајних површина према регулационим елементима датим на графичком прилогу.

Дубина полагања планираних каблова је 0,8 m, односно 1,2 m за каблове 35kV, у односу на постојеће и планиране нивелационе елементе терена испод кога се полажу.

На прелазу испод коловоза саобраћајница као и на свим оним местима где се очекују већа механичка напрезања тла каблови се полажу кроз кабловску канализацију (заштитну цев).

При затрпавању кабловског рова, изнад кабла, дуж целе трасе, треба да се постави пластична упозоравајућа трака.

Након полагања каблова трасе истих видно обележити.

Међусобно приближавање и укрштање енергетских каблова

На месту укрштања енергетских каблова вертикално растојање мора бити веће од 0,2 m при чему се каблови нижих напона полажу изнад каблова виших напона.

При паралелном вођењу више енергетских каблова хоризонтално растојање мора бити веће од 0,07 m. У истом рову каблови 1 kV и каблови виших напона, међусобно морају бити одвојени низом опека или другим изолационим материјалом.

Приближавање и укрштање енергетских и телекомуникационих каблова

Дозвољено је паралелно вођење енергетског и телекомуникационог кабла на међусобном размаку од најмање (ЈУС Н. Ц0. 101):

- 0,5 m за каблове 1 kV и 10 kV
- 1 m за каблове 35 kV.

Укрштање енергетског и телекомуникационог кабла врши се на размаку од најмање 0,5m. Угао укрштања треба да буде најмање 30°, по могућности што ближе 90°.

Енергетски кабл, се по правилу, поставља испод телекомуникационог кабла.

Уколико не могу да се постигну захтевани размаци на тим местима се енергетски кабл провлачи кроз заштитну цев, али и тада размак не сме да буде мањи од 0,3 m.

Размаци и укрштања према наведеним тачкама се не односе на оптичке каблове, али и тада размак не сме да буде мањи од 0,3 m.

Телекомуникациони каблови који служе искључиво за потребе електродистрибуције могу да се полажу у исти ров са енергетским кабловима на најмањем размаку који се прорачуном покаже задовољавајући, али не мањем од 0.2 m.

При полагању енергетског кабла 35 kV препоручује се полагање у исти ров и телекомуникационог кабла за потребе даљинског управљања трансформаторских станица које повезује кабл.

Приближавање и укрштање енергетских каблова са цевима водовода и канализације

Није дозвољено паралелно вођење енергетских каблова изнад или испод водоводних и канализационих цеви.

Хоризонтални размак енергетског кабла од водоводне и канализационе цеви треба да износи најмање 0,5 m за каблове 35 kV, односно најмање 0,4 m за остале каблове.

При укрштању, енергетски кабл може да буде положен испод или изнад водоводне или канализационе цеви на растојању од најмање 0,4 m за каблове 35 kV, односно најмање 0,3 m за остале каблове.

Уколико не могу да се постигну размаци према горњим тачкама на тим местима енергетски кабл се провлачи кроз заштитну цев.

На местима паралелног вођења или укрштања енергетског кабла са водоводном или канализационом цев, ров се копа ручно (без употребе механизације).

Приближавање и укрштање енергетских каблова са топловодом

Најмање хоризонтално растојање између кабловских водова и спољне ивице канала за топловод мора да износи 1,0 m.

Полагање енергетских каблова изнад канала топловода није дозвољено.

При укрштању енергетских кабловских водова са каналима топловода, минимално вертикално растојање мора да износи 60 cm. Енергетски кабловски вод по правилу треба да прелази изнад канала топловода, а само изузетно, ако нема других могућности, може проћи испод топловода.

На местима укрштања енергетских кабловских водова са каналима топловода, мора се између каблова и топловода обезбедити топлотна изолација од пенушавог бетона или сличног изолационог материјала дебљине 20 cm.

На месту укрштања кабловски водови се полажу у азбестно-цементне цеви унутрашњег пречника 100 mm, чија дужина мора са сваке стране да премашује ширину канала топловода за најмање 1,5 m.

Приближавање и укрштање енергетских каблова са гасоводом

Није дозвољено паралелно полагање енергетских каблова изнад или испод цеви гасовода.

Размак између енергетског кабла и гасовода при укрштању и паралелном вођењу треба да буде најмање 0,8 m.

Размази могу да се смање до 0,3 m ако се кабл положи у заштитну цев дужине најмање 2 m са обе стране места укрштања или целом дужином паралелног вођења.

На местима укрштања цеви гасовода се полажу испод енергетског кабла.

Приближавање енергетских каблова дрворедима

Није дозвољено засађивање растиња изнад подземних водова.

Енергетске кабловске водове треба по правилу положити тако да су од осе дрвореда удаљени најмање 2 m.

Изнад подземних водова планирати травњаке или тротоаре поплочане помичним бетонским плочама.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, након поделељак Електро-енергетска мрежа и објекти, додаје се поделељак Телекомуникациона инфраструктура, која гласи:

Један од стратешких циљева је и до сада била изградња линијске инфраструктуре електронских комуникација дуж инфраструктурних коридора (категорисаних путева I и II реда, локалних саобраћајница, железничких пруга и сл.), а у претходном периоду је започета пракса да се уз све новопроектване државне путеве, планира изградња и тзв. „Дигиталног коридора“ - електронске комуникационе мреже, која подразумева полагање кабловске инфраструктуре и постављање базних станица дуж путног коридора (пре свега на паркинг просторима, одмориштима, проширењима, бензинским пумпама...). На овај начин се обезбеђује повезивање објекта уз планиране коридоре државних путева на јавну мрежу електронских комуникација, као и континуирани широкопојасни приступ свим корисницима путева.

У циљу заштите постојеће и будуће телекомуникационе (у даљем тексту ТК) инфраструктуре потребно је пре почетка израде пројектне документације и било каквих радова на предметном подручју прибавити сагласност предузећа „Телеком Србија“ а.д. и

осталих оператора који, на конкретној локацији, имају ТК инфраструктуру у свом власништву.

Правила градње фиксне телекомуникационе мреже

- комутациона мрежа се реализује постављањем mIPAN/mDSLAM опреме. За ову намену се планирају простори димензија 2x2m за смештај ормара на бетонском постољу – спољашња варијанта;
- ТК приступну мрежу градити у кабловској канализацији или директним полагањем у земљу, кабловима xDSL са термопластичном изолацијом, са бакарним проводницима пресека 0.4mm. ТК каблове, односно ТК канализацију, полагати у профилима саобраћајница испод тротоарског простора и испод зелених површина, а изузетно у коловозу - код уских профила саобраћајница и саобраћајница без тротоара на прописном међусобном растојању од осталих инсталација. На прелазу испод коловоза саобраћајница као и на свим оним местима где се очекују већа механичка напрезања тла каблове обавезно полагати кроз кабловску канализацију (заштитну цев);
- изводе формирати као унутрашње у зградама и у стојећим кабловским разделницима као спољне на терену. Објекте са 5 и више стамбених јединица прикључивати на телефонску мрежу у унутрашњем изводу. Индивидуалне стамбене објекте прикључивати такође подземним каблом мин. капацитета 1x4 у одговарајућем орману на спољњем зиду зграде. Капацитет мреже ће се димензионисати на основу принципа: минимално 2 парице у свакој стамбеној јединици и минимално 3 парице у пословном простору, а зависно од потреба и више. У стамбеним објектима се мрежа завршава у прикључној кутији на зиду објекта. У пословним објектима се мрежа завршава у ормару за унутрашњу монтажу. У истом ормару завршити и телефонске водове кућне инсталације;
- телефонску инсталацију у пословним и стамбеним објектима планирати са мин. две парице до сваке пословне просторије односно терминалног уређаја xDSL кабловима положеним у инсталационе цеви (структурно планирање). Ако постоји више пословних објеката у оквиру једне локације концентрацију телекомуникационих инсталација довести у орман у коме се завршава јавна телекомуникациона мрежа. По потреби, приступна мрежа до појединих објеката може бити реализована и кабловима са оптичким влакнима;
- изградња телекомуникационе канализације капацитета мин. 3 PVC или PE цеви Ø 110mm са стандардним телекомуникационим окнима, за повезивање на постојећу ТК канализацију. Цеви се полажу у ров дубине 1.3m. Окна су димензија 2.0x2.0x1,9m, за подручје полагања основних каблова (600, 500 и 400x2) а за дистрибутивне каблове капацитета испод 300x4 планирати мини окна од монтажних елемената. Планирати и полагање каблова и цеви у тзв. мини ровове у путном земљишту у циљу смањења трошкова и ефикасности изградње. Дефинисати коридоре за изградњу ТК канализације или полагање телекомуникационих каблова директно у земљу дуж улица са израдом синхрон плана са коридорима осталих ималаца инфраструктуре. При томе треба узети у обзир постојеће инсталације и мере за њихову заштиту, укључујући измештање у новопланиране коридоре. Уз све новоположене каблове треба да буде положен и сноп од 2-3 резервне PE цеви Ø 40mm за потребе будуће дигитализације ТК мреже. Телекомуникациони кабл се полаже у ров димензија 0.4x0.8m, а на прелазима улица 0.4x1 m уз постављање заштитних PVC цеви Ø 110mm.
- при укрштању са саобраћајницом угао укрштања треба да буде што ближи 90°.

- није дозвољено полагање енергетског кабла у исти ров са телекомуникационим каблом. Дозвољено је приближавање енергетског и телекомуникационог кабла на међусобном размаку од најмање: 0,5m за каблове 1kV и 10kV; 1m за каблове 35kV.
- укрштање енергетског и телекомуникационог кабла врши се на размаку од најмање 0,5m. Угао укрштања треба да буде:
 - у насељеним местима: најмање 30°, по могућности што ближе 90°,
 - ван насељених места: најмање 45°
- енергетски кабл, се по правилу, поставља испод телекомуникационог кабла. Уколико не могу да се постигну захтевани размаци на тим местима се енергетски кабл провлачи кроз одговарајућу заштитну цев, али и тада размак не сме да буде мањи од 0,3m;
- размаци и укрштања према наведеним тачкама се не односе на оптичке каблове, али и тада размак не сме да буде мањи од 0,3m;
- телекомуникациони каблови који служе искључиво за потребе електродистрибуције могу да се полажу у исти ров са енергетским кабловима, на најмањем размаку који се прорачуном покаже задовољавајући, али не мање од 0.2m;
- дубина полагања каблова не сме бити мања од 0,80m и 0,3m за мини ров, Дозвољено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и водоводних цеви на међусобном размаку од најмање 0,6 m;
- укрштање телекомуникационог кабла и водоводне цеви врши се на размаку од најмање 0,5m. Угао укрштања треба да буде што ближе 90° а најмање 30°;
- дозвољено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и фекалне канализације на међусобном размаку од најмање 0,5 m,
- укрштање телекомуникационог кабла и цевовода фекалне канализације врши се на размаку од најмање 0,5m. Угао укрштања треба да буде што ближе 90° а најмање 30°;
- дозвољено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и цевовода централног грејања на међусобном размаку од најмање 0,5 m;
- укрштање телекомуникационог кабла и цевовода централног грејања врши се на размаку од најмање 0,8m. Угао укрштања треба да буде што ближе 90° а најмање 30°;
- дозвољено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и гасовода на међусобном размаку од најмање 0,4 m;
- укрштање телекомуникационог кабла и цевовода централног грејања врши се на размаку од најмање 0,4m. Угао укрштања треба да буде што ближе 90° а најмање 30°;
- од регулационе линије зграда телекомуникациони кабл се води паралелно на растојању од најмање 0,5m;
- код планирања GPON мреже, а нарочито у инсталационом сегменту, нема универзалног решења већ се жељени оптимум постиже у складу са конкретним захтевима у сваком појединачном случају.

Телекомуникациони каблови се углавном полажу у зони регионалних и локалних путева, а на основу услова које прописују надлежне институције.

Локација уличног кабинета треба да буде на јавној површини. Локације нових уличних кабинета су условљене планираном изградњом на самом подручју и биће дефинисане када постојећа телекомуникациона инфраструктура не буде могла да задовољи потребе корисника.

Потребно је планирати постављање ПВЦ цеви Ø 110mm на местима укрштања траса са коловозом као и испод бетонских и асфалтних површина на трасама каблова како би се избегла накнадна раскопавања.

Пошто је уцртавање подземних ТК инсталација урађено оквирно, пре почетка извођења било каквих радова, потребно је да представник инвеститора и представник предузећа "Телеком Србија" а.д. обиђу локацију и изврше прецизно обележавање (микролокацију) постојеће претплатничке и оптичке ТК мреже, како не би дошло до оштећења исте.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, пододељак Гасоводна мрежа и објекти, мења се и гласи:

Технички услови за изградњу у заштитном појасу гасоводних објеката

Правила за изградњу и реконструкцију дистрибутивних гасовода

Технички услови за изградњу гасовода дефинисани су:

- Правилником о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar („Службени гласник РС“, бр. 86/2015),
- Правилником о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 bar ("Сл. гласник РС", бр. 37/13, 87/15) и Техничким условима за изградњу у заштитном појасу гасоводних објеката (датим у наставку текста).

При избору трасе гасовода мора се осигурати:

- 1) да гасовод не угрожава постојеће или планиране објекте, и планирану намену коришћења земљишта у складу са планским документима;
- 2) рационално коришћење подземног простора и грађевинске површине;
- 3) испуњеност услова у погледу техничких захтева других инфраструктурних објеката у складу са посебним прописима;
- 4) усклађеност са геотехничким захтевима.

Дистрибутивне гасоводе потребно је планирати у регулационом појасу саобраћаница, у јавном земљишту, у зеленим површинама или тротоарима, и трасе синхронизовати са осталим инфраструктурним водовима.

Транспортни гасоводи од челичних цеви МОР 50 bar

Изградња нових објеката не сме угрозити стабилност, безбедност и поуздан рад гасовода.

Ширина експлоатационог појаса гасовода за пречник $150 < DN \leq 500$ mm износи 12 m (6 m са обе стране осе гасовода) и у овом појасу је забрањено градити све објекте који нису у функцији гасовода. У овом појасу је забрањено изводити радове и друге активности (постављање трансформаторских станица, пумпних станица, подземних и надземних резервоара, сталних камп места, возила за камповање, контејнера, складиштења силиране хране и тешко-транспортнујућих материјала, као и постављање оgrade са темељом и сл.) изузев пољопривредних радова дубине до 0,5 метара, без писменог одобрења оператора транспортног система. У експлоатационом појасу гасовода забрањено је садити дрвеће и друго растине чији корени досежу дубину већу од 1 m,

односно, за које је потребно да се земљиште обрађује дубље од 0,5 m.

Забрањено је градити објекте намењене за становање или боравак људи, на растојањима мањим од 30 m.

Минимално потребно растојање при укрштању подземних линијских инфраструктурних објеката са гасоводом је 0,5 m.

Минимална растојања од путева, железничких колосека, подземних линијских инфраструктурних објеката и регулисаних водотокова или канала је предвидети у складу са чланом 19. Правилника о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 bar:

	ПРИТИСАК 16 ДО 55 bar (m)				ПРИТИСАК ВЕЋИ ОД 55 bar (m)			
	DN ≤150	150 < DN ≤ 500	500 < DN ≤1000	DN > 1000	DN ≤150	150 < DN ≤ 500	500 < DN ≤1000	DN > 1000
Некатегорисани путеви (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	1	2	3	5	1	3	3	5
Општински путеви (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	5	5	5	5	10	10	10	10
Државни путеви II реда (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	5	5	7	10	5	10	10	15
Државни путеви I реда, осим аутопутева (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	10	10	15	15	10	15	25	50
Државни путеви I реда - аутопутеви (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	20	20	25	25	50	50	50	50
Железнички колосеци (рачунајући од спољне ивице пружног појаса)	15	15	15	15	50	50	50	50
Подземни линијски инфраструктурни објекти (рачунајући од спољне ивице објекта)	0,5	1	3	5	3	5	10	15

Регулисан водоток или канал (рачунајући од брањене ножице насипа)	10	10	10	10	25	25	25	25
---	----	----	----	----	----	----	----	----

Минимална растојања осталих објеката од ГМРС планирати у складу са чланом 13. Правилника о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 bar:

Грађевински и други објекти	Објекти који су саставни делови гасовода (удаљености у m)							
	MPC, MC и PC			Компресорске станице		Блок станице са испуштањем гаса	Чистачке станице	
	Зидане или монтажне	На отвореном или под надстрешницом						
	≤30.000 m³/h	>30.000 m³/h	За све капацитете	≤2 mlrd m³/год.	>2 mlrd m³/год.	За све капацитете		
Стамбене и пословне зграде*	15	25	30	100	500	30	30	
Производне фабричке зграде и радионице*	15	25	30	100	500	30	30	
Складишта запаљивих течности*	15	25	30	100	350	30	30	
Електрични водови (надземни)	За све објекте: висина стуба далековода + 3 m							
Трафо станице*	30	30	30	30	100	30	30	
Железничке пруге и објекти	30	30	30	30	100	30	30	
Индустријски колосеци	15	15	25	25	50	15	15	
Државни путеви I реда - аутопутеви	30	30	30	30	100	30	30	

Државни путеви I реда, осим аутопутева	20	20	30	20	50	30	20
Државни путеви II реда	10	10	10	10	30	10	10
Општински путеви	6	10	10	10	20	15	10
Водотокови	Изван водног земљишта						
Шеталишта и паркиралишта*	10	15	20	15	100	30	30
Остали грађевински објекти*	10	15	20	30	100	15	15
* - ова растојања се не односе на објекте који су у функцији гасоводног система							

Минимална растојања надземне електро мреже и стубова далековода од подземних гасовода су:

	паралелно вођење (m)	при укрштању (m)
$\leq 20 \text{ kV}$	10	5
$20 \text{ kV} < U \leq 35 \text{ kV}$	15	5
$35 \text{ kV} < U \leq 110 \text{ kV}$	20	10
$110 \text{ kV} < U \leq 220 \text{ kV}$	25	10
$220 \text{ kV} < U \leq 440 \text{ kV}$	30	15

Минимално растојање из става 1. овог члана се рачуна од темеља стуба далековода и уземљивача.

Стубови далековода не могу се постављати у експлоатационом појасу гасовода.

На укрштању гасовода са путевима угао осе гасовода према путу мора износити између 60° и 90° .

Минимална дубина укопавања гасовода, мерена од горње ивице цеви, је 0,8 m за класу

локације I, 1,0 m за класу локације II, III i IV, а код укрштања са путевима је 1,35 m до горње коте коловозне конструкције пута.

Дистрибутивни гасовод од челичних цеви MOP 16 bar

Изградња нових објеката не сме угрозити стабилност, безбедност и поуздан рад гасовода.

Минимално растојање темеља објеката од гасовода је 3 m.

При планирању саобраћајница и уређењу терена потребно је поштовати прописане висине надслоја у односу на укопан гасовод у зависности од услова вођења (у зеленој површини, испод коловоза и сл.).

Минимална висина надслоја у односу на укопан гасовод у зеленој површини је 0,8 m.

Минимална висина надслоја у односу на укопан гасовод у тротоару (рачунајући од горње ивице цеви до горње коте тротоара) је 1,0 m.

Приликом укрштања гасовода са саобраћајницама, оса гасовода је по правилу под правим углом у односу на осу саобраћајнице. Уколико то није могуће извести дозвољена су одступања до угла од 60°.

Испод коловоза саобраћајница минимална висина надслоја од горње ивице гасовода до горње коте коловозне конструкције, без примене посебне механичке заштите, ако се статичким прорачуном цевовода на саобраћајно оптерећење утврди да је то могуће, износи 1,35 m.

Испод коловоза саобраћајница минимална висина надслоја од горње ивице гасовода до горње коте коловозне конструкције када се гасовод механички штити полагањем у заштитну цев, износи 1,0 m, ако се статичким прорачуном цевовода на саобраћајно оптерећење утврди да је то могуће.

При паралелном вођењу гасовода са другим инсталацијама, потребно је поштовати Правилник о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar:

Минимална дозвољена растојања спољне ивице подземних челичних гасовода 10 bar < MOP ≤ 16 bar и челичних и ПЕ гасовода 4 bar < MOP ≤ 10 bar са другим гасоводима, инфраструктурним и другим објектима су:

	Минимално дозвољено растојање (m)	
	Укрштање	Паралелно вођење
Гасоводи међусобно	0,20	0,60
Од гасовода до водовода и канализације	0,20	0,40
Од гасовода до вреловода и топловода	0,30	0,50
Од гасовода до проходних канала вреловода и топловода	0,50	1,00
Од гасовода до нисконапонских и високонапонских ел.каблова	0,30	0,60

Од гасовода до телекомуникационих и оптичких каблова	0,30	0,50
Од гасовода до водова хемијске индустрије и технолошких флуида	0,20	0,60
Од гасовода до резервоара* и других извора опасности станице за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова	-	5,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета највише 3 m ³	-	3,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета више од 3 m ³ а највише 100 m ³	-	6,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета преко 100 m ³	-	15,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета највише 10 m ³	-	5,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета више од 10 m ³ а највише 60 m ³	-	10,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета преко 60 m ³	-	15,00
Од гасовода до шахтова и канала.	0,20	0,30
Од гасовода до високог зеленила	-	1,50
* растојање се мери до габарита резервоара		

Није дозвољено паралелно вођење подземних водова изнад и испод гасовода.

Није дозвољено постављање шахта изнад гасовода.

Дистрибутивни гасовод од полиетиленских цеви MOP 4 bar

Изградња нових објеката не сме угрозити стабилност, безбедност и поуздан рад гасовода.

Минимално растојање темеља објеката од гасовода је 1 m.

При планирању саобраћајница и уређењу терена потребно је поштовати прописане висине надслоја у односу на укопан гасовод у зависности од услова вођења (у зеленој површини, испод коловоза и сл.).

Минимална висина надслоја у односу на укопан гасовод у зеленој површини је 0,8 m.

Минимална висина надслоја у односу на укопан гасовод у тротоару (рачунајући од горње ивице цеви до горње коте тротоара) је 1,0 m.

Приликом укрштања гасовода са саобраћајницама, оса гасовода је по правилу под правим углом у односу на осу саобраћајнице. Уколико то није могуће извести дозвољена су одступања до угла од 60°.

Испод коловоза саобраћајница минимална висина надслоја од горње ивице гасовода до горње коте коловозне конструкције, без примене посебне механичке заштите, ако се статичким прорачуном цевовода на саобраћајно оптерећење утврди да је то могуће, износи 1,35 m.

Испод коловоза саобраћајница минимална висина надслоја од горње ивице гасовода до горње коте коловозне конструкције када се гасовод механички штити полагањем у заштитну цев, износи 1,0 m, ако се статичким прорачуном цевовода на саобраћајно оптерећење утврди да је то могуће.

При паралелном вођењу гасовода са другим инсталацијама, потребно је поштовати Правилник о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar:

Минимална дозвољена растојања спољне ивице подземних челичних и ПЕ гасовода $MOP \leq 4 \text{ bar}$ са другим гасоводима, инфраструктурним и другим објектима су:

	Минимално дозвољено растојање (m)	
	Укрштање	Паралелно вођење
Гасоводи међусобно	0,20	0,40
Од гасовода до водовода и канализације	0,20	0,40
Од гасовода до вреловода и топловода	0,30	0,50
Од гасовода до проходних канала вреловода и топловода	0,50	1,00
Од гасовода до нисконапонских и високонапонских ел.каблова	0,20	0,40
Од гасовода до телекомуникационих и оптичких каблова	0,20	0,40
Од гасовода до водова хемијске индустрије и технолошких флуида	0,20	0,60
Од гасовода до резервоара* и других извора опасности станице за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова	-	5,00

Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета највише 3 m ³	-	3,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета више од 3 m ³ а највише 100 m ³	-	6,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета преко 100 m ³	-	15,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета највише 10 m ³	-	5,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета више од 10 m ³ а највише 60 m ³	-	10,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета преко 60 m ³	-	15,00
Од гасовода до шахтова и канала.	0,20	0,30
Од гасовода до високог зеленила	-	1,50
* растојање се мери до габарита резервоара		

Није дозвољено паралелно вођење подземних водова изнад и испод гасовода.

Није дозвољено постављање шахта изнад гасовода.

Минимална хоризонтална растојања подземних гасовода максималног радног притиска 16 bar од надземне електро мреже и стубова далековода су:

	Минимално растојање	
Називни напон	при укрштању (m)	при паралелном вођењу (m)
1 kV ≥ U	1	1
1 kV < U ≤ 20 kV	2	2
20 kV < U ≤ 35 kV	5	10
35 kV < U	10	15

Минимална хоризонтална растојања MPC, MC и PC од стамбених објеката и објеката у којима стално или повремено борави већи број људи су:

	МОР на улазу
--	--------------

Капацитет m ³ /h	MOP ≤ 4 bar	4 bar < MOP ≤ 10 bar	10 bar <MOP≤ 16 bar
до 160	уз објекат (отвори на објекту морају бити ван зона опасности)	3m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	5m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)
од 161 од 1500	3m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	5m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	8 m
од 1501 до 6000	5 m	8 m	10 m
од 6001 до 25000	8 m	10 m	12 m
преко 25000	10 m	12 m	15 m
Подземне станице	1 m	2 m	3 m

Растојање из табеле се мери од темеља објекта до темеља MPC MC, односно PC.

Минимална хоризонтална растојања MPC, MC и PC од осталих објеката су:

	MOP на улазу		
Објекат	MOP ≤ 4 bar	4 bar < MOP ≤ 10 bar	10 bar <MOP≤ 16 bar
Железничка или трамвајска пруга	10 m	15 m	15 m
Коловоз градских саобраћајница	3 m	5 m	8 m
Локални пут	3 m	5 m	8 m
Државни пут	8 m	8 m	8 m
Ауто пута	15 m	15 m	15 m
Интерне саобраћајнице	3 m	3 m	3 m
Јавна шеталишта	3 m	5 m	8 m
Извора опасности станице за снабдевање горивом превозних средстава у друмском	10 m	12 m	15 m

саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова			
Извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности и запаљивих гасова	10 m	12 m	15 m
Трансформаторска станица	10 m	12 m	15 m
Надземни електро водови	0 bar < MOP ≤ 16 bar:		
	1 kV ≥ U	Висина стуба + 3 m*	
	1 kV < U ≤ 110 kV	Висина стуба + 3 m**	
	110 kV < U ≤ 220 kV	Висина стуба + 3,75 m**	
	400 kV < U	Висина стуба + 5 m**	
* али не мање од 10 m.			
** али не мање од 15 m. Ово растојање се може смањити на 8 m за водове код којих је изолација вода механички и електрично појачана			

Посебне мере заштите изграђених гасовода при извођењу радова:

У случајевима кад се локацијски услови издају само на основу планског документа (без прибављања услова) потребно је предвидети посебне мере заштите изграђених гасовода.

У појасу ширине по 5 m са сваке стране, рачунајући од осе транспортног гасовода максималног радног притиска 50 bar, на местима укрштања и паралелног вођења, предвидети извођење свих земљаних радова ручним ископом. Уколико се Пројектант одлучи за други начин ископа на овим локацијама, потребно је предвидети посебне мере заштите које се морају образложити како би се доказало да њихова примена обезбеђује исти ниво безбедности за лица која обављају радова, као и за гасовод, као ручни ископ.

У појасу ширине по 3 m са сваке стране, рачунајући од осе дистрибутивног гасовода максималног радног притиска 16 bar и 4 bar, на местима укрштања и паралелног вођења, предвидети извођење свих земљаних радова ручним ископом. На растојању 1 m до 3 m ближе ивице рова од спољне ивице гасовода, могуће је предвидети машински ископ у случају кад се пробним ископима ("шлицовањем") недвосмислено утврди тачан положај гасовода и кад машински ископ одобри представник ЈП "Србијагас" на терену.

Уколико на местима укрштања и/или паралелног вођења дође до откопавања гасоводне цеви, оштећена изолациона трака се мора заменити новом. Замену обавезно изводе радници ЈП "Србијагас" о трошку инвеститора, а по достављању благовременог

обавештења.

Уколико на местима укрштања и/или паралелног вођења дође до откопавања гасоводне цеви и оштећења гасовода о овоме се хитно мора обавестити ЈП "Србијас" ради предузимања потребних мера које ће се одредити након увида у стање на терену.

У случају оштећења гасовода, које настане услед извођења радова у зони гасовода, услед непридржавања утврђених услова, као и услед непредвиђених радова који се могу јавити приликом извођења објекта, инвеститор је обавезан да сноси све трошкове санације на гасоводним инсталацијама и надокнади штету насталу услед евентуалног прекида дистрибуције гаса.

Приликом извођења радова грађевинска механизација мора прелазити трасу гасовода на обезбеђеним прелазима урађеним тако да се не изазива појачано механичко напрезање гасовода.

Употреба вибрационих алата у близини гасовода је дозвољена уколико не утиче на механичка својства и стабилност гасовода.

У зони 5 m лево и десно од осе гасовода не дозвољава се надвишење (насипање постојећег терена), скидање хумуса, односно промена апсолутне коте терена која је постојала пре извођења радова.

Приликом извођења радова у зонама опасности и код ослобођене гасоводне цеви потребно је применити све мере за спречавање изазивања експлозије или пожара: забрањено је радити са отвореним пламеном, радити са алатом или уређајима који могу при употреби изазвати варницу, коришћење возила који при раду могу изазвати варницу, коришћење електричних уређаја који нису у складу са нормативима прописаним у одговарајућим стандардима SRPS за противексплозивну заштиту, одлагање запаљивих материја и држање материја које су подложне самозапаљењу.

Инвеститор је обавезан, у складу са Законом о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника (Сл. гласник РС, бр. 4/2009), да 10 дана пре почетка радова у заштитном појасу гасовода, обавести ЈП "Србијас" у писаној форми, како би се обезбедило присуство нашег представника за време трајања радова у близини гасовода.

Контрола спровођења мера из ових услова врши се о трошку Инвеститора.

Заштита гасовода – израда пројектно – техничке документације

Уколико постоји потреба за изградњом саобраћајница и објекта у оквиру плана за које се не може обезбедити поштовање услова о потребним удаљењима и нивелационим растојањима од гасних инсталација, потребно је предвидети заштиту гасовода - постављање гасовода у заштитну цев, механичку заштиту гасовода и/или измештање гасовода. Измештање дистрибутивних гасовода се може извести само у јавну површину. За измештени гасовод је потребно обезбедити плански основ са елементима за детаљно спровођење за нову трасу гасовода.

За заштиту гасовода за коју је неопходна интервенција на гасоводу потребно је пре усвајања плана прибавити начелну сагласност ЈП "Србијас". Прибављена начелна сагласност је привремена до склапања Уговора о измештању са ЈП "Србијас" којим се дефинишу све међусобне обавезе Инвеститора објекта у оквиру плана и ЈП "Србијас".

Склапање Уговора се покреће на основу обраћања Инвеститора објекта у склопу плана тзв. Писмом о намерама за склапање Уговора о измештању, а све у складу са чланом 322 Закона о енергетици.

Измештање гасовода и/или изградња дела гасовода се ради у посебном поступку (по посебној грађевинској дозволи).

Сви трошкови приликом извођења радова на заштити гасовода и измештању гасовода и/или изградња дела гасовода (као последице измештања гасовода) падају на терет Инвеститора новопроектваног објекта у оквиру плана.

Обновљиви извори енергије

Обновљиве изворе енергије могуће је користити за грејање и хлађење простора (топлотне пумпе уз коришћење геотермалне енергије) и грејање санитарне воде (соларни колектори и топлотне пумпе). Котларнице као енергент могу користити биомасу. Уколико постоји потреба за изградњу котларница тачну локацију, приступ и развод топловода треба обрадити планом детаљне регулације. Соларна енергија се уз соларне колекторе може користити и за производњу електричне енергије, коришћењем фото-напонских панела, који се најчешће постављају на кровове објеката.

Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 72/2009, 81/2009, 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014 и 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - други закон и 9/2020, 52/2021 и 62/2023) соларни колектори који се не прикључују на електродистрибутивну мрежу дефинисани су као објекти за које није потребно прибављати акт надлежног органа за градњу, док су електране које користе обновљиве изворе енергије инсталиране снаге до 50 kW дефинисане као објекти који се граде на основу решења којим се одобрава извођење радова, које издаје орган надлежан за издавање грађевинске дозволе. Системе који користе обновљиве изворе енергије градити у складу са прописима који се односе на ову врсту објеката и инсталација, и препорукама произвођача опреме.

Мере енергетске ефикасности изградње

За нове објекте

1. Смањење инсталисаних капацитета система грејања, вентилације и климатизације и повећање енергетске ефикасности система грејања:

а) За спољашње пројектне температуре ваздуха и максималну температуру ваздуха грејаног простора користити Правилник о енергетској ефикасности зграда – („Службени гласник РС“, бр. 61/2011);

б) Захтеване вредности коефицијента пролажења топлоте и топлотне отпорности простора дефинисане су у Правилнику о енергетској ефикасности зграда - „Службени гласник РС“, бр. 61/2011);

в) Минимални захтеви енергетске ефикасности (енергетског учинка) за стамбене зграде, по методи поређења са најбољим праксама (Правилник о енергетској ефикасности зграда - „Службени гласник РС“, бр. 61/2011);

г) Сертификати о енергетским својствима зграда.

Елаборат енергетске ефикасности је елаборат који обухвата прорачуне, текст и цртеже, израђен у складу са Правилником о енергетској ефикасности зграда („Сл. гласник РС“, бр. 61/2011), и саставни је део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање грађевинске дозволе. Енергетски пасош је документ који приказује енергетска својства зграде и морају га имати све нове зграде, осим зграда које су Правилником о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда („Сл. гласник РС“, бр. 69/2012) изузете од обавезе енергетске сертификације. Енергетски пасош чини саставни део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање употребне дозволе.

д) Редовна инспекција и одржавање котлова, система грејања и климатизације.

2. Смањење потрошње топлотне енергије обезбеђивањем појединачног мерења

потрошње топлотне енергије уз могућу регулацију потрошње топлотне енергије.

3. Смањење потрошње електричне енергије за грејање коришћењем:

- опреме за грејање веће енергетске ефикасности (топлотне пумпе),
- енергетски ефикасне опреме за сагоревање биомасе,
- соларних колектора,
- ефикасних термотехничких система са напредним системима регулације.

4. Изградња пасивних и нискоенергетских објеката

За постојеће објекте:

Смањење инсталисаних капацитета система грејања, тј. потрошње енергије за грејање и хлађење заптивањем прозора, уградњом засенчења, заменом прозора и спољних врата и топлотним изоловањем стамбених зграда.

Смањење потрошње електричне енергије промовисањем и подржавањем замене класичних сијалица са влакном енергетски ефикасним сијалицама.

Смањење потрошње електричне енергије заменом старих неефикасних уређаја ефикаснијим уређајима.

Енергетски пасош морају имати постојеће зграде које се реконструишу, адаптирају, санирају или енергетски санирају, осим зграда које су правилником изузете од обавезе енергетске сертификације. (Правилник о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда - „Сл. гласник РС“, бр. 69/2012).

Коришћење нових и обновљивих извора енергије (ОИЕ) предвидети првенствено за задовољење нискотемпературних топлотних потреба (грејање, припрема потрошне топле воде, сушење, климатизација). Примена нових и обновљивих извора енергије би имала највећи значај у сектору личне и опште потрошње и пољопривреде, а знатно мањи у домену индустрије.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, поделељак Комунални објекти, додаје се став 1. који гласи:

Општина Ариље једна је од девет локалних самоуправа оснивача ЈКП „Дубоко“ Ужице. Осим општина Ариље оснивачи ЈКП „Дубоко“, Ужице су градови Ужице и Чачак и општине: Ивањица, Лучани, Пожега, Косјерић, Бајина Башта и Чајетина. ЈКП „Дубоко“ је регионални центар за управљање отпадом у оквиру кога функционише и регионална санитарна депонија са пројектованим капацитетом простора за депоновање од 59.000,00m³. У току је реализација пројекта са проширења према коме ће капацитет за одлагање бити 1.500.000,00m³ што ће омогућити наставак сарадње на пријему, транспорту, третману и депоновању комуналног отпада са територије општине Ариље.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, поделељак Комунални објекти, став 4 мења се и гласе :

У Зони насеља Ариље или Зона уз државни пут првог реда и реку Моравицу дозвољава у насељу Богојевћи, изградња трансфер станице и других система (сакупљачка станица, постројење за компостирање и др.) за управљање комуналним отпадом. Дозвољава се изградња рециклажног дворишта и /или других еколошких центара у складу са Планом управљања отпадом Општине Ариље.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 4.

ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, пододељак Комунални објекти, став 6 мења се и гласи:

Центар за сакупљање и прераду животињског отпада, сточно гробље и кванташка пијаца и трансфер станица не могу бити лоцирани у оквиру претежно стамбене зоне и уз следеће услове:

- више од 1,0 km удаљености од стамбених објеката, реке, резервоара, заштићених споменика културе, споменика природе, аутобуске станице, складишта запаљивих материјала;
- више од 1.0 km удаљености од медицинске установе, или индустрија за производњу хране.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, пододељак Зоне заштите инфраструктурних коридора ,став 4, алинеје од 5-8 мењају се и гласе:

- за далеководе 10 kV - по 3,0 m од крајњег фазног проводника.
- за далеководе 35 kV - по 15,0m од крајњег фазног проводника.
- за далеководе 110 kV - по 25,0m од крајњег фазног проводника
- за далеководе 220 kV и 400kV - по 30,0m од крајњег фазног проводника

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, пододељак Зоне заштите инфраструктурних коридора ,став 4, алинеја 14 и 15 мењају се и гласе:

- у појасу трасе магистралног цевовода пијаће воде АВØ1200 (I фаза) укупне ширине 20m (7 са леве и 13 метара са десне стране цевовода) забрањује се изградња објеката, постављање уређаја и вршење радњи које на било који начин могу загадити воду или угрозити стабилност цевовода;
- у појасу трасе осталих линијских објеката укупне ширине 10m, забрањује се изградња објеката, постављање уређаја и извођење радова које на било који начин могу загадити воду или угрозити стабилност цевовода.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, пододељак Зоне заштите изворишта водоснабдевања, након става 5 додаје се наслов Зоне заштите привременог водозахвата „Шеваљ“ који гласи:

Зоне заштите привременог водозахвата „Шеваљ“

За отворени водоток "Рзав" кроз *Елаборат о зонама санитарне заштите изворишта регионалног водосистема за прву фазу и прву етапу Зона привременог водозахвата* –

Бујичарске преграде „Шевељ“, дат је предлог зона заштите на основу неколико параметара. Први од њих је законска регулатива која прописује услове, мере и правила кроз одговарајућу документацију.

Приликом усвајања критеријума за дефинисање зона санитарне заштите размотрене су законске регулативе, услови на терену, претходна искуства и техничке могућности.

Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Службени гласник“ РС 92/2008) је дато да се у циљу заштите изворишта и квалитета отвореног водотока дефинише једна зоне санитарне заштите (члан 24), и то "Зона I" или непосредна зона заштите.

„Зона I" водозавхвата у отвореном водотоку обухвата акваторију и територију око водозавхатног објекта, при чему се овај простор у водотоку обележава плутама, а на обали оградом којом се спречава неконтролисан приступ људи и животиња, тако да се "зона I" узводно простира најмање 100 m, обострано бочно у односу на ток по 30 m и низводно 20 m.

Непосредна зона заштите се успоставља првенствено ради спречавања неконтролисаног приступа људи и животиња, у којој је дозвољен засад декоративног зеленила и растиња, који се може користити као сенокос.

Уз законску регулативу, при одређивању зона санитарне заштите изворишта „Рзав" узети су у обзир и други чиниоци: заузетост и намена простора у окружењу, присуство потенцијалних загађивача, конфигурације самог изворишта (диспозиција водозавхатног објекта ...), промене квалитета површинских водотокова и планска акта о експлоатацији водосистема "Рзав".

Предлог граница зона санитарне заштите

Поред наведених законских регулатива, у поступку одређивања зона санитарне заштите изворишта „Рзава" разматрани су и други чиниоци од значаја: заузетост и намена простора у окружењу, присуство потенцијалних загађивача, конфигурације самог изворишта (диспозиција водозавхатног објекта ...), постојећа и планска експлоатација површинских вода.

"Зона I" - зона непосредне санитарне заштите

Водозавхатни објекат изворишта водосистема "Рзав", се налази на левој обали Великог Рзава, испред бујичне преграде "Шевељ". Постројење за третман воде, резервоари пречишћене воде са пупним станицом за дистрибуцију ка конзумном подручју, су у оквиру фабрике воде „Ариље" на брду Клик. Дистрибуција сирове површинске воде од водозавхата до постројења, обавља се потисним цевоводом Ø1200 mm, уз примену пумпних агрегата црпне станице низводно од преграде.

Зона непосредне санитарне заштите изворишта привременог водозавхата «Шевељ» на реци Рзав у Ариљу одређује се око водозавхатног објекта, над простором у облику полигона са координатама преломних тачака:

Табела бр. 15: Координате преломних тачака полигона „зоне I" санитарне заштите изворишта „Шевељ";

Тачке	Y	X	Тачке	Y	X
Н-1	7425751	4845522	Н-17	7425927	4845418
Н-2	7425761	4845533	Н-18	7425904	4845414

H-3	7425783	4845537	H-19	7425889	4845403
H-4	7425840	4845517	H-20	7425862	4845385
H-5	7425899	4845503	H-21	7425846	4845381
H-6	7425919	4845495	H-22	7425834	4845381
H-7	7425927	4845495	H-23	7425787	4845402
H-8	7425946	4845489	H-24	7425764	4845413
H-9	7425954	4845489	H-25	7425743	4845422
H-10	7425960	4845490	H-26	7425720	4845430
H-11	7425981	4845504	H-27	7425696	4845442
H-12	7425999	4845444	H-28	7425682	4845448
H-13	7425974	4845434	H-29	7425678	4845455
H-14	7425961	4845427	H-30	7425644	4845450
H-15	7425949	4845420	H-31	7425651	4845555
H-16	7425939	4845418			

При дефинисању граница заштите „зоне I“, већим делом су праћене контуре путних праваца, постојеће заштитне оgrade и земљишних парцела. Пројектована граница "зона I" водозахвата „Рзав“ обухвата катастарске парцеле: 984/2, 984/3, 982/2, 982/3, 981/1, 981/2, 978/4, 978/3, 9/2, 10, 11 и 12 и делом катастарске парцеле 979/2, 1604/1, 1908, 1891/5 и 1891/4. Узводно, граница је удаљена око 300 m од бране, бочно у просеку око 35 m, док је низводно 25 m. Извесно повећање узводне границе је резултат контроле релативно неповољних садржаја на овом простору, као и чињенице да је исти већ оконтурен жичаном оградом.

У "зони I" не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:

1. изградња или употреба објеката и постројења, коришћење земљишта или вршење друге делатности из члана 28. Правилника;
2. постављање уређаја, складиштење опреме и обављање делатности који нису у функцији водоснабдевања;
3. кретање возила која су у функцији водоснабдевања ван за то припремљених саобраћајница, прилаз возилима на моторни погон која нису у функцији водоснабдевања, коришћење пловила на моторни погон, одржавање спортова на води и купање људи и животиња;
4. напајање стоке;
5. узгајање рибе ради комерцијалног изловљавања.
6. Приступ "зони I" дозвољен је лицима запосленим у водоводном предузећу.

Елаборат о зонама санитарне заштите даје предлог активности за смањење ризика угрожености изворишта. У зони непосредне заштите (зоне "I"), предлаже се:

- експропријација терена обухваћена предметном зоном;
- елиминисање свих објеката који нису у функцији водоснабдевања. Првенствено то подразумева забрану рада са укидањем садржаја плаже "Жута стена", која се налази на крајње западној граници у оквиру зоне I. Ресторан и пратеће објекте затворити. постојеће септике затрпати, а инфраструктурне објекте (струју, воду, колекторе отпадних вода) довести у стање ван намене;
- забрана изградња нових објеката који нису у функцији изворишта;

- санитарно уређење терена - уклањање локалних депонија, одлагалишта сточног отпада, осоке, и др.;
- забрана примене свих хемијских средстава за пољопривредну делатност, као и средстава за заштиту од корова и штеточинач;
- забрана сточарства у било ком виду и обиму;
- забрана изградње објеката за спорт, рекреацију и туризма;
- поправка и проширење постојеће заштитне оgrade низводно од водозахвата у складу са предложеном границом заштите.

Зона превентивног надзора

Сходно, природним процесима и сагледавању потенцијалних извора загађења вода Великог Рзава, као основног ресурса рада водосистема "Рзав", наведена зона обухвата читаво сливно подручје (зона III). Потребно је да се првенствено уведе контрола антропогених активности на сливном подручју, у складу са законским регулативама. Укључење истих у контролни мониторинг омогућава се правовремена примена мера заштите изворишта. У поређењу са зонама санитарне заштите акумулација површинских вода, она одговара "зони III", те ће и правила понашања у зони превентивног надзора делимично одговарати обавезама ове зоне. Сходно величини сливног подручја Великог Рзава на контури бујичне преграде "Шевел", граница зоне превентивног надзора пресеца простор шест општина, и то: Ариље, Чајетина, Ужице, Пожега, Нова Варош и Ивањица. Северна граница се генерално простира у правцу Великог Рзава до изворишних делова реке Савице, ка западу такође до Муртенице, а ка југу до Чемернице. Источна граница генерално прати ток Малог Рзава.

У "зони III" не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:

1. трајно подземно и надземно складиштење опасних материја и материја које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;
2. производња, превоз и манипулисање опасним материјама и материјама које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;
3. комерцијално складиштење нафте и нафтних деривата;
4. испуштање отпадне воде и воде која је служила за расхлађивање индустријских постројења;
5. изградња саобраћајница без канала за одвод атмосферских вода;
6. експлоатација нафте, гаса, радиоактивних материја, угља и минералних сировина;
7. неконтролисано депоновање комуналног отпада, хаварисаних возила, старих гума и других материја и материјала из којих се могу ослободити загађујуће материје испирањем или цурењем;
8. неконтролисано крчење шума;
9. изградња и коришћење ваздушне луке;
10. површински и подповршински радови, минирање тла, продор у слој који застире подземну воду и одстрањивање слоја који застире водоносни слој, осим ако ти радови нису у функцији водоснабдевања;
11. одржавање ауто и мото трка.

Предложене мере и ограничења у зони "превентивног надзора"

- Дозвољава се градња нових индивидуалних стамбених објеката, након комуналног опремања простора, при чему решење прикупљања и одвођења фекалија представља технички минимум. Дозвољава се коришћење непропусних септичких јама уз обавезу уговарања њиховог пражњења са надлежним комуналним службама или регистрованим предузећима за ову делатност. Локална домаћинстава која се граниче са непосредном зоном заштите, повезати на колекторски систем Ариља или применити адекватне мере елиминисања отпадних вода (у складу са Законом о комуналној делатности - Сл.гласник РС. 88/11). Већи стамбени и економски објекти као и делатности у оквиру њих, треба да обезбеде третман отпадних материја. У том погледу потребно је пре, током и након изградње објеката применити све законске регулативе усмерене ка заштити и очувању животне средине. Градња објеката мора бити у складу са законском регулативом, чију контролу ће обавити надлежне инспекцијске службе;
- Не препоручује се спровођење индустријских активности, као ни изградња објеката ове намене: производња и прерада метала, рафинерије, хемијске индустрије, гума индустрија, производња папира и целулозе, кожарска индустрија, погони прехрамбене индустрије, објекти техничке инфраструктуре (нафтоводи, гасоводи, топловоди ...). Третман отпадних вода из индустрије постојећих објеката, прилагодити захтевима које дефинише Уредба о ГВЕ загађујућих материја у води и роковима за њихово достизање (Сл. Гласник РС бр 67/2011), као и прописима који дефинишу дозвољени садржај супстанци у води пре испуштања у реципијент. Наложити кориснику спровођење мониторинга, који ће се одредити од стране стручних лица, сходно условима на терену;
- Изградњу објеката за спорт и рекреацију у непосредном приобаљу Великог Рзава и притока, дозволити уз строгу контролу надлежних служби (инспекцијских служби) по питању градње (добивања дозволе за градњу, употребне дозволе ...) и утицаја на животну средину. Рекреација на отвореном простору се дозвољава у сваком облику (шетња, спортови на трави, планинарење ...);
- Узводно од водозавхвата забележено је више викенд кућица, изграђених у приобаљу Великог Рзава. Излазак на воду и коришћење погодности овог простора легитимна је потреба људи. Оно што представља проблем (а потврђено је анкетом) пре свега се огледа у непланској изградњи објеката, са неадекватно решеним проблемом отпадних вода и чврстог отпада на плавном подручју. У том погледу, прво треба увести контролу градње будућих објеката уз воду. Затим, власнике викенд објеката писмено информисати о условима понашања и обавезама које морају да испуне с обзиром на локацију објекта. Комунални отпад сакупљати и одлагати на начин који је прописала надлежна комунална служба, при чему локацију простора за одлагање планирати у зони која се не плави током великих вода Рзава. Наложити кориснику да отпадне и фекалне воде сакупља у водонепропусне танкове - резервоаре, чији садржај ће бити дислоциран од стране овлашћеног комуналног предузећа на место утврђено од стране надлежне санитарне службе. Контролу изградње и активности око викенд кућица у приобаљу површинских токова, контролишу надлежне инспекцијске службе преко својих представника;

- Не дозвољава се изградња бензинских станица, нити изградња нових подземних и надземних складишта нафте и нафтних деривата;
- Забрањује се трајно подземно и надземно складиштење радиоактивног отпада и материја, које се не смеју директно или индиректно уносити у ток;
- Не дозвољава се испуштање или акумулирање непречишћених индустријских отпадних вода;
- Забрањује се ископ речног материјала (продубљење корита багеровањем), који није у функцији одржавања објекта водовода;
- Као што је већ наведено, изградњу нових објекта у сливу треба условити изградњом непропусних септичких јама за прихватање отпадних вода, или из већих објекта, пречишћавањем на биодискovima. Обезбедити оперативу за одстрањивање отпадних вода и одлагање чврстог отпада. Септици су у функцији након техничког пријема од стране надлежних служби а у складу са Законом о комуналној делатности - Сл.гласник РС. 88/11;
- Отпадне воде са фарми (осоке) прикупљати у водонепропусне базене и користити само као преврело органско ђубриво. Регистровано повремено присуство фекалног загађења у води Великог Рзава на профилу водозавхвата (до нивоа II-III класе) налаже регулисање свих отпадних вода фекалног порекла;
- Код технолошких отпадних вода користити одговарајући третман до нивоа квалитета којим се обезбеђују прописани захтеви емисије, односно, који дозвољава упуштање у реципијент. Третман се дефинише у зависности од оптерећености воде загађењем, и разрађује се посебном техничком документацијом. Корисник који производи технолошке воде треба да угради уређаје за мерење испуштених отпадних вода-мераче протока ради праћења протицаја и достављање резултата мерења надлежној инспекцији за заштиту животне средине;
- Не препоручује се формирање нових сеоских гробаља у зони површинских токова;
- Не препоручује се неконтролисана сеча шуме;
- Сталне и привремене сеоске депоније чврстог комуналног отпада, формирати ван непосредног окружења површинских токова, као и изван јаруга и канала кроз које повремено (након падавина) протичу или се акумулирају атмосферске воде. Депоније насеља изградити, експлоатисати и затворити у складу са правилима струке (прописима) за ову област;
- Плаже. У складу са условима понашања у непосредној зони заштите неопходно је уклонити плажу "Жута стена". На осталим плажама ("Green Beach", "Боса нога" и осталим), треба поставити (доградити) санитарне чворове капацитета који одговара максималном броју купача на плажи током једног дана. Санитарне чворове (септике) изградити у складу са законом о комуналним делатностима (88/11). Евакуацију отпадних вода решити редовним пражњењем септика и одвођењем на санитарно уређену депонију (градски колектор). Септици не смеју имати одушак (прелив) којим би се течна фаза отпада преливала у површински ток или његовој близини. Контролу рада ових објекта врши санитарни инспектор. По истој методи треба елиминисати и воде из угоститељских објекта на плажи;
- Сточарство и животињска производња (узгајање) - отварање фарми, спровести уз одговарајуће мере заштите дефинисане законским регулативама;

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 5. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА, одељак став 1, алинеја 3 мења се и гласи:

- У зони активних рибњака, пратити квалитет вода површинског тока, у циљу евентуалне деградације њеног квалитета. Мере које треба предузети у циљу заштите квалитета реципијента се састоје из више корака. Неопходно је организовати редовну контролу рада рибњака. Власницима ових објеката наложити третман испуштених употребљених вода, како се не би допустило директно испуштање непречишћених вода у речни ток. Такође, неопходно је регулисати прикупљање и даље поступање са чврстим отпадом из рибњака. Једном годишње потребно је испитати квалитет речне воде пре рибњака, отпадну воду на излазу из рибњака и коначно, речну воду након обезбеђености 95% мешања. Анализом обухватити следеће параметре: температура воде, суспендоване материје, мутноћа, боја, електропроводљивост, суви остатак, БПК₅, утршак калијум перманганата, растворени кисеоник, садржај амонијум јона, нитрита и нитрата, укупни фосфати. Отварање нових рибњака спровести уз примену стандардних и додатних техничких мера заштите, са прибављањем неопходне техничке документације и дозвола за рад,
 - На деоницама регионалних саобраћајница који пролазе непосредно поред површинских токова применити додатне мере заштите од доспећа полутаната са коловоза у реципијент (реку, поток). То подразумева да се:
 - у овим зонама ограничи максимална брзина кретања уколико то услови на путу захтевају;
 - додатно ојача заштитна ограда;
 - размотри додатно осветљење саобраћајница;
 - дуж регионалних путева (на издвојеним деоницама), изгради адекватна инфраструктура
 - водонепропусни риголи са уређајима за прикупљање и санитарно прихватљив третман загађених атмосферских вода и отпадних материја од редовног саобраћаја. Одвођење отпадних вода извршити трасом која не улази у непосредну зону заштите;
 - транспорт "опасних материја" обави уз примену одговарајућих мера заштите (обавести служба ЈП за водоснабдевање "Рзав", обезбеди пратња специјалних возила, ограничи брзина возила ...). Опасне материје и материје које се не смеју директно или индиректно уносити у воде дефинисане су Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетно хазардних супстанци (Сл. Гласник РС бр. 35/2011) и др. ;
 - забранити формирање одмаралишта, паркинга, бензинских пумпи (на издвојеним деоницама) ;
- Просторни положај распрострања границе санитарне заштите зона I и Зона превентивног надзора приказане су на Рефералним Картама.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, став 1., алинеја 3. мења се и гласи:

Грађевинско земљиште у оквиру Уређајних основа насеља - Зона ширења урбаног подручја Ариља (мешовита стамбено пословна зона уз државни пут првог реда ДП IБ реда бр.21).

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, додаје се став 4. који гласи:

За подручје Плана обухваћено важећим урбанистичким плановима, примењују се правила грађења дефинисана тим плановима.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, одељак ОПШТА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, пододељак Регулациона линија, након става 3 ,додају се ставови 5 и 6 који гласе алинеја :

У деловима где карактеристични профил саобраћајнице не излази ван постојеће катастарске парцеле пута, регулација се у том случају поклапа са границом катастарске парцеле.

У деловима где карактеристични профил саобраћајнице излази ван постојеће катастарске парцеле пута, регулација се у том случају поклапа са ивицом профила.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, одељак ОПШТА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, пододељак Правила парцелација и препарцелација, мења се и гласи:

Грађевинска парцела, по правилу, треба да има облик правоугаоника или трапеза.

Грађевинска парцела, по правилу, треба да има површину и облик који омогућава изградњу објеката у складу са општим правилима за парцелацију. При формирању грађевинских парцела максимално уважити-прихватити постојеће катастарске парцеле. Грађевинска парцела може се делити до минимума утврђеног овим планом. Минимална величина грађевинске парцеле износи 500 m², изузев за следеће намене:

- За индивидуалну стамбену градњу са слободним системом у формираним центрима сеоских насеља - 300 m².
- За вишеспратне колективне стамбене објекте - 800 m².
- За двојне породичне стамбене објекте у прекинутом низу 200 m².
- За викендице, викенд насеља и традиционалне етно објекте од природних материјала 200 m².
- За јавне објекте и службе - 400 m²
- За индустријске објекте - 1200 m².

Минимална ширина фронта нове грађевинске парцеле (фронт до саобраћајнице) износи 12m изузев за следеће намене:

- За вишеспратне колективне стамбене објекте - 16 m
- За двојне породичне стамбене објекте у прекинутом низу - 8 m .
- За викендице и традиционалне етно објекте од природних материјала – 6 m

На грађевинској парцели чија је површина или ширина мања од најмање површине или ширине утврђене у општим правилима градње, може се дозволити изградња или реконструкција објекта спратности до П+1, индекса изграђености до 0,8.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, одељак ОПШТА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, пододељак Правила парцелација и препарцелација, Формирање грађевинске парцеле, брише се став 3.:

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, одељак ОПШТА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, пододељак Правила парцелација и препарцелација, Компатибилни садржаји, став 5 и 6 мењају се и гласе:

Пословни објекти су:

- Зграде које се употребљавају у пословне сврхе, за административне и управне сврхе (банке, поште, пословне зграде локалне управе и државних тела и др);
- Зграде за трговину на велико и мало: трговачки центри, зграде са продавницама, робне куће, издвојене продавнице, апотеке и бутици, сајамске хале, простори за аукције и изложбе, затворене пијаце, сервисне станице за моторна возила итд. (у складу са Правилником о класификацији објеката);

Индустријски објекти су:

- Индустријске зграде наткривене зграде које се употребљавају за индустријску производњу, нпр. фабрике, радионице, кланице, пиваре и хале за монтажу итд. (у складу са Правилником о класификацији објеката);
- Затворена складишта: специјализована складишта затворена с најмање три стране зидовима или преградама и Хладњаче;
- Наткривена складишта и стално наткривена складишта (с кровом) на отвореном, са мање од три зида или без зидова;

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ПОЈЕДИНЕ ЗОНЕ, одељак Зона ширења урбаног подручја Ариља (мешовита стамбено пословна зона уз државни пут првог реда М 21/1), став Примена, алинеја 4 мења се и гласи:

За ову зону урађена су Уређајне основе за насеља Грдовићи, Вирово, Богојевићи, Латвица, Ступчевићи, Трешњевица, Миросалци и Драгојевац

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ПОЈЕДИНЕ ЗОНЕ, одељак Зона ширења урбаног подручја Ариља (мешовита стамбено пословна зона уз државни пут првог реда М 21/1), став Објекти који се могу градити:, став Зона рестрикција градње мења се и гласи:

Зона рестрикције градње

- индивидуални стамбени објекти за пољопривредно домаћинство, изузетно у случају замене постојећег стамбеног објекта или након поделе једног домаћинства,

- економски објекти за потребе пољопривредног домаћинства, које се налази у овој зони
- економски објекти за потребе пољопривредног домаћинства, које се не налази у овој зони, уз достављање доказа да се подносилац захтева бави примарном пољопривредном производњом (потврда о активном статусу регистрованог пољопривредног газдинства).
- помоћни објекти за потребе примарне пољопривреде, површине до 10 m² у основи и спратности П+0 (објекти за смештај алата, пумпи за воду, надстрешнице и сл.).

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ПОЈЕДИНЕ ЗОНЕ, одељак Зона ширења урбаног подручја Ариља (мешовита стамбено пословна зона уз државни пут првог реда М 21/1), став Објекти који се могу градити на основу прописаног и потврђеног урбанистичког плана или пројекта: став Зона рестрикција градње мења се и гласи:

Зона рестрикције градње

- регулација и уређење водотокова,
- објекти који служе за одбрану од поплава,
- објекти и системи за наводњавање и одводњавање пољопривредних површина,
- објекти за експлоатацију подземних вода.
- објекти инфраструктуре и комуналне делатности.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ПОЈЕДИНЕ ЗОНЕ, одељак Пољопривредно земљиште, мења се и гласи:

Примена:	Ова правила се примењују за градњу на: • необрадивом пољопривредном земљишту, • обрадивом пољопривредном земљишту (њиве, вртови, воћњаци, виногради и ливаде) од 5 до 8 катастарске класе. тј. зоне које, планским актом (графичким прилозима или пописом парцела), нису утврђене као грађевинско земљиште.
-----------------	--

Објекти који се могу градити:	• индивидуални стамбени објекти за пољопривредно домаћинство • економски објекти (за смештај стоке, готових пољопривредних производа, пољопривредне механизације, репроматеријала, хране за стоку ...) • помоћни објекти који су у функцији пољопривреде (гараже, кошеви, амбари, оставе, настрешнице и слично) • помоћни објекти за пољопривредно домаћинство: спадају летње кухиње, гараже, оставе, надстрешнице, заклони, септичке јаме, бунари, пољски клозети, ограде и слично. • верски објекти, • рибњаци, • услужни инфраструктурни објекти (базне станице мобилне телефоније, предајници радио и ТВ сигнала и сл.).
Објекти који се могу градити на основу прописаног потврђеног урбанистичког плана или пројекта:	• објекти за прераду пољопривредних производа, производни и сервисно-радни објекти у функцији пољопривреде (хладњаче, магацини, прехранбени производни погони и слично), • објекти за складиштење пољопривредних производа, сушаре, хладњаче, гараже за пољопривредну механизацију, машине и возила, као и простори за ђубришта и ђубришне јаме. • системи за наводњавање и одводњавање • објекти који служе за одбрану од поплава или уређење бујица • регулација водотока у функцији уређења пољопривредног земљишта, • објекти за експлоатацију подземних вода и извора • објекти за производњу енергије из обновљивих извора (биомаса, енергија ветра, хидрогеотермална енергија и др), • гробља или проширивање гробаља, • објекти у функцији туризма • Уређење комплекса и изградњу објеката интензивног узгоја и пољопривредне производње које подразумевају све производне, економске и помоћне објекте намењене интензивној пољопривредној производњи, узгоју и преради, са пратећим комерцијалним садржајима.
Проценат уређених зелених површина	• Проценат уређених зелених површина мин 25%
Парцелација и препарцелација	Могућа је изградња на постојећим парцелама пољопривредног земљишта, али није дозвољено уситњавање парцела пољопривредног земљишта испод Законом прописаног минимума од 0,5 ha

Други објекти на парцели	Дозвољено је постављање више објеката основне и пратеће намене на парцели у оквиру прописаних индекса;
Положај објекта у односу на регулацију и у односу на границе грађевинске парцеле:	• Растојање грађевинске од регулационе линије уз општинске путеве, износи мин 5,00 m. • Растојање грађевинске од регулационе линије осталих саобраћајница (некатегорисани путеви), износи мин 3,00m, изузев у случајевима када позиција постојећих квалитетних објеката формира претежну грађевинску линију, а не омета саобраћајну прегледност као ни успостављени систем регулације и грађевинских линија у окружењу • Растојање основног габарита (без испада) слободностојећег стамбеног објекта (на делу бочног дворишта северне оријентације) и линије суседне грађевинске парцеле је 2,50m, а двојних и објеката у прекинутом низу 4,00m. За изграђене стамбене објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање од ових вредности, не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија. • Минимално удаљење од бочних граница парцеле и од задње границе парцеле износи 3,0 m; • Уколико објекат са јавном саобраћајницом има индиректну везу, преко приступног пута, одстојање од приступног пута износи 5,0 m од ивице пута; • Објекте за узгој животиња позиционирати на минималном удаљењу од 10,0 m од свих граница парцеле; • Минимална удаљеност објеката за боравак људи од објеката намењених узгоју и/или бораваку животиња мора да износи 15,0 m, од ђубришта 20,0 m, а од пољског клозета 10,0 m; • Међусобно удаљење објеката треба да износи минимално половину висине вишег објекта, али не мање од 3,5 m; • Минимална удаљеност живог извора воде од ђубришта, пољског клозета и септичке јаме мора да износи 20,0 m и да се налази на вишој коти од њих; • Објекте позиционирати тако да не представљају сметњу по безбедност и/или функционисање других објеката на парцели и/или домаћинства у целини;
Индекси:	Највећи дозвољени индекс изграђености је 1,2. Највећи дозвољени индекс заузетости је 50%.
Спратност:	Највећа спратност је П+Пк.
Паркирање	Смештај возила је на парцели, у основном или помоћном објекту, по нормативу 1ПМ на 1 стамбену јединицу.

Ограђивање парцела	Ограђивање парцела је могуће према следећим условима: • ограђивање се врши унутар парцеле/комплекса који се ограђује • максимална висина оgrade износи 2,2 m; • у случају узгоја животиња, ограда мора потпуно онемогућити пролазак животиња; • материјализацију оgrade ускладити са примењеним материјалима других објеката на парцели;
Минимални ниво комуналне опремљености	за ове садржаје је: приступ јавном путу, прикључење на електроенергетску мрежу, интерни систем водовода и канализације (бунар и водонепропусна септичка јама);
Спровођење:	реализација директно на основу овог Плана, уз обавезну израду УП-а или ПДР-а у зависности од услова локације.
Посебни услови	• Изградња неведених објеката могућа је на делу катастарске парцеле, при чему земљиште које није под објектима остаје пољопривредно. На парцелама у оквиру пољопривредног земљишта могућа је изградња: објеката пољопривредних домаћинстава (који садрже објекте намењене породичном становању и објекте намењене пољопривредној производњи) и објеката компатибилних намена. Није дозвољена изградња стамбених објеката, без изградње објеката пољопривредне производње. • Минимална удаљеност објеката за узгој стоке, перади и крзнаша од грађевинског подручја сеоских насеља мора да износи минимално 500,0 m; • Објекти за узгој стоке, перади и крзнаша преко 50 комада истовремено не могу се градити на заштићеним подручјима природе и на подручју заштите водоизворишта; минимално удаљење од изворишта водоснабдевања износи 800,0 m;
Објекти чија је градња забрањена:	Објекти чија је градња забрањена су дефинисани општина правилима грађења.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ПОЈЕДИНЕ ЗОНЕ, одељак Шумско земљиште, став Објекти

који се могу градити на основу прописаног и потврђеног урбанистичког плана или пројекта, брише се алинеја 5 која гласи : мини акумулације и електране

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА, одељак УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ, ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ПОЈЕДИНЕ ЗОНЕ, одељак Воде и водопривредно земљиште, став Објекти који се могу градити на основу прописаног и потврђеног урбанистичког плана или пројекта, алинеја 1 се брише: мини акумулације и електране

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе 6. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, одељак, ПРОГРАМ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРИОРИТЕТНИХ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА, пододељак Смернице за израду урбанистичких планова ,мења се и гласи:

Спровођење просторног плана врши ће се:

- Директно кроз издавање информације о локацији и локацијских услова за делове територије на основу детаљне разраде планских решења (Уређајних основа за насеља Грдовићи, Вирово, Латвица, Богојевићи, Драгојевац, Ступчевичи и Трешњица);
- Спровођење плана кроз разраду урбанистичким плановима и урбанистичко - техничке документације.

Примена донетих урбанистичких планова, уз обавезу усклађивања са Просторним планом. До њиховог усклађивања, урбанистички планови ће се примењивати у деловима у којима нису у супротности са Просторним планом:

- Измена и допуна Плана генералне регулације Ариље („Службени гласник“ бр. 7/2024)

Просторним планом општине Ариље утврђује се обавеза израде урбанистичких планова ујих територијалних целина:

Планови детаљне регулације, изван подручја обухваћеног ПГР:

1. Зона уз реку Велики Рзав, узводно од привременог водозахвата Шевелъ до територије општине Пожега
2. Височка бања (непосредно око извора минералне воде, као и дефинисати подручје на коме се могу реализовати активности у функцији развоја туризма),
3. Комуналне зоне

Поред наведених целина утврђује се обавеза израде планова детаљне регулације за следеће намене:

- изградња инфраструктурних и комуналних објеката уколико је потребно утврђивање јавног интереса;
- изградња туристичко-рекреативних комплекса на површини од преко 0,5 ха и хотела и других смештајних капацитета са преко 50 лежајева на пољопривредном и шумском земљишту, изван зона које су предвиђене за грађевинско земљиште.

- план детаљне регулације може се донети и када његова израда није одређена просторним или урбанистичким планом јединице локалне самоуправе, на основу одлуке надлежног органа.

Урбанистички пројекти се раде у складу са обавезама датим кроз посебна правила грађења за поједине зоне.

Код реализације плана може доћи до разлика у положајима линија које разграничавају површине различитих намена, односно начина коришћење (пољопривредно земљиште, шумско земљиште, водно земљиште и грађевинско земљиште изван грађевинског подручја), у делу који обухвата измена и допуна плана граница одређене намене иде катастарском границом парцела.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, одељак, ПРОГРАМ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРИОРИТЕТНИХ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА, пододељак Енергетска инфраструктура, став Приоритетне активност, мења се и гласи:

1. изградња ДВ 400 kV ТС Краљево 3 – РП Пожега – Вардиште. Деоница ТС Краљево 3 – РП Пожега;
2. Планирани електроенергетски објекти у делу обухвата плана је изградња прикључних водова 35kV за МХЕ Ариље (водозахват Рзав).
3. Основна планска решења одржавања и изградње енергетске мреже се односе на реконструкцију постојећих електроенергетских објеката, ради њиховог довођења на максималну пројектовану снагу, као и изградњу нових објеката, и то у електроенергетској мрежи 10 kV

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, одељак, ПРОГРАМ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРИОРИТЕТНИХ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА, пододељак Заштита животне средине, став Секторски циљеви, додаје се алинеја 5 која гласи:

развој стратегије за борбу против климатских промена (прилагодђавање на климатске промене)

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, одељак, ПРОГРАМ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРИОРИТЕТНИХ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА, пододељак Заштита животне средине, став Приоритетне активност, мења се и гласи:

1. проширење сакупљачке мреже на рурално подручје,
2. уклањање сметлишта,
3. проширење водоводне мреже и пречишћавање отпадних вода;
4. контролисано коришћење хемијских средстава у пољопривреди;
5. унапређење свести о потреби и начинима заштите животне средине;
6. успостављање мониторинга

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, одељак, ПРОГРАМ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРИОРИТЕТНИХ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА, пододељак Заштита животне средине, став Планско програмске, брише се тачка 4 која гласи:

Израда плана управљања квалитетом ваздуха са категоризацијом подручја Општине према квалитету ваздуха;

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, одељак, ПРОГРАМ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРИОРИТЕТНИХ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА, пододељак Заштита природних добара, став Приоритетне активности, тачка 2 се мења се и гласи :

Успостављање заштите за три природна добра (ПИО „Долина малог Рзава“ и Специјални резерват природе „ Велики Рзав“), као и заштиту Кањона реке Пањице.

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, одељак, ПРОГРАМ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРИОРИТЕТНИХ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА, пододељак Заштита природних добара, став Мере и инструменти Планско програмски, тачка 1 мења се и гласи :

Израда и спровођење средњорочног и годишњих програма заштите и развоја природних добара;

У Просторном плану општине Ариље у текстуалном делу у оквиру главе ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, одељак, ПРОГРАМ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРИОРИТЕТНИХ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА, пододељак Заштита природних добара, став Мере и инструменти Нормативно - правне, тачка 1 мења се и гласи :

Доношење акта о заштити за природна добра.

КЊИГА 1

ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ

РЕФЕРАЛНЕ КАРТЕ

РЕФЕРАЛНА КАРТА 1 - НАМЕНА ПРОСТОРА

РЕФЕРАЛНА КАРТА 2 - МРЕЖА НАСЕЉА И ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

РЕФЕРАЛНА КАРТА 2а - МРЕЖА НАСЕЉА, ЈАВНЕ СЛУЖБЕ ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

РЕФЕРАЛНА КАРТА 3 - ТУРИЗАМ И ЗАШТИТА ПРОСТОРА

РЕФЕРАЛНА КАРТА 4 - КАРТА СПРОВОЂЕЊА

УРЕЂАЈНЕ ОСНОВЕ ЗА НАСЕЉА

1. Уређајне основе за насеље Грдовићи

1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000

2. План регулације и инфраструктуре 1:2500

2. Уређајне основе за насеље Вирово

1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000

2. План регулације и инфраструктуре 1:2500

3. Уређајне основе за насеље Богојевићи

1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000

2. План регулације и инфраструктуре 1:2500

4. Уређајне основе за насеље Драгојевац

1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000

2. План регулације и инфраструктуре 1:2500

КЊИГА 2

УРЕЂАЈНЕ ОСНОВЕ ЗА НАСЕЉА

5. Уређајне основе за насеље Латвица

1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000

2. План регулације и инфраструктуре 1:2500

6. Уређајне основе за насеље Миросаљци

1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000

2. План регулације и инфраструктуре 1:2500

7. Уређајне основе за насеље Ступчевићи

1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000

- 2. План регулације и инфраструктуре 1:2500
- 8. Уређајне основе за насеље Трешњевица
- 1. Претежна и детаљна намена површина и објеката; 1:5000
- 2. План регулације и инфраструктуре 1:2500